

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
West-Vlaanderen

September 2008

Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003-2007

Ondernemen. Het zit in ons.

**TEWERKSTELLINGSINITIATIEVEN VOOR
KANSENGROEPEN IN WEST-VLAANDEREN,
CIJFERMATERIAAL 2003-2007**

INHOUDSTAFEL

	<u>Blz.</u>
INLEIDING.....	1
VOORAF.....	3
TEWERKSTELLINGSINITIATIEVEN VOOR KANSENGROEPEN,	6
HOOFDSTUK 1: SOCIALE INSCHAKELINGSECONOMIE	10
1. Semiformele sociale tewerkstelling.....	10
1.1. Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen	10
1.2. Arbeidszorg	12
1.2.1. Arbeidszorg binnen sociale werkplaatsen.....	13
1.2.2. “Begeleid werken” binnen de gehandicaptensector.....	15
1.2.3. Samenvattende tabel arbeidszorg	17
1.3. Samenvattende tabel “Semiformele sociale tewerkstelling”	20
2. Blijvende, permanent gesubsidieerde tewerkstelling.....	23
2.1. Inleidend – eenheidsdecreet ‘on hold’	23
2.2. Beschutte werkplaatsen	23
2.3. Sociale werkplaatsen	29
2.4. Samenvattende tabel “Permanent gesubsidieerde tewerkstelling”	34
3. Degressief gesubsidieerde tewerkstelling	37
3.1. Invoegbedrijven.....	37
4. Tijdelijke tewerkstelling	43
5. Overzichtstabel sociale inschakelingseconomie	49
HOOFDSTUK 2: GESUBSIDIEERDE DIENSTENECONOMIE - LOKALE DIENSTENECONOMIE.....	55
1. Buitenschoolse kinderopvang.....	55
2. Buurt- en nabijheidsdiensten – projecten lokale diensteneconomie	56
3. Dienstencheques	61
4. Overzichtstabel gesubsidieerde diensteneconomie	67
HOOFDSTUK 3: TEWERKSTELLINGSBEVORDERENDE MAATREGELEN VOOR KANSENGROEPEN IN HET REGULIER ECONOMISCH CIRCUIT	72
ALGEMEEN BESLUIT.....	79
AFSLUITEND ‘HET VLAAMSE BELEID SOCIALE ECONOMIE ONDER DE LOEP’	85
BIBLIOGRAFIE.....	90
LIJST MET AFKORTINGEN.....	93
BIJLAGEN	95

INLEIDING

Voor u ligt een derde actualisering van onze eerder gepubliceerde studies “*Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003 (maart 2005) en cijfermateriaal 2004-2005 (april 2007)*”. We beschikken inmiddels over cijfermateriaal van de afgelopen vijf jaar. Evoluties tekenen zich dus af.

Sociale Economie en kansengroepen zijn en blijven *hot items* vandaag. Vragen als: “Hoe en waar worden kansengroepen (her-)ingeschakeld in de arbeidsmarkt? Over hoeveel personen spreken we voor West-Vlaanderen en voor het Vlaamse Gewest in de periode 2003–2007?” vinden in deze publicatie een antwoord.

Onze studie focust zich voornamelijk op de **sociale inschakelingseconomie** of de “sociale tewerkingstelling”. Het gaat hier om deze initiatieven van de sociale economie die als voornaamste doelstelling hebben het (her)inschakelen van kansengroepen op de arbeidsmarkt via een economische activiteit. Daarnaast gaat eveneens aandacht naar de **gesubsidieerde diensteneconomie** (~lokale diensteneconomie) en naar enkele tewerkstellingsbevorderende maatregelen voor kansengroepen in het reguliere bedrijfsleven.

Hoewel de verleiding groot is, wordt géén globale optelsom van het aantal tewerkgestelde kansengroepen in West-Vlaanderen voor/over de periode 2003–2007 gemaakt. Dit zou immers tot foute cijfers en *dito* conclusies leiden. Wel wordt voor de twee grote categorieën, namelijk de sociale inschakelingseconomie en de gesubsidieerde dienstentewerkingstelling een samenvattende tabel gemaakt met de tewerkingstelling voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Op die manier krijgen we een beeld van de **tewerkstellingscreatie van kansengroepen binnen de sociale economie in West-Vlaanderen** (en Vlaanderen).

Voor alle duidelijkheid: op zich mag ‘sociale economie’ niet verengd worden tot het domein van de tewerkingstelling van kansengroepen (sociale tewerkingstelling). Sociale economie is veel meer dan dat. Sociale economie zorgt voor creatie van maatschappelijke meerwaarde. In Vlaanderen en West-Vlaanderen concretiseren we die maatschappelijke meerwaarde echter voornamelijk door tewerkstellingscreatie voor hen die het moeilijk hebben op onze arbeidsmarkt.

U vindt in onze studie, naast de tewerkstellingscijfers van vijf jaar ver, interessant kaartmateriaal van de West-Vlaamse sociale economie, tabellen en figuren die in één oogopslag de tewerkstellingscreatie voor kansengroepen binnen onze provincie West-Vlaanderen vergelijken met die over gans Vlaanderen.

Een **nieuw item** – ten opzichte van onze twee vorige onderzoeken – is het Vlaamse beleid inzake sociale economie en het logisch werkingskader met de drie pijlers (invoegeconomie, maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie) die onder de loep worden genomen. U vindt dit helemaal achteraan.

We merken op dat de beschrijving van de verschillende werkvormen bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien *we in deze studie hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal*. Voor uitgebreide toelichting over veel gehanteerde begrippen uit de wereld van sociale economie of over de werkvormen, verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be).

De sociale economie vervult een bijzondere rol in de sociaaleconomische ontwikkeling van West-Vlaanderen. Precies die socio-economische streekontwikkeling verder stimuleren is de opdracht en de missie van de POM West-Vlaanderen. Vanuit haar zoektocht naar mogelijkheden en methodieken om volwaardige werkgelegenheid aan te bieden aan mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt (= kansengroepen), tracht zij bovendien een meerwaarde te creëren op maatschappelijk en ecologisch vlak. Deze opdracht is niet altijd even evident.

De POM West-Vlaanderen stelt zich als doel, naast de verdere uitbouw en verankering van de sociale economie in West-Vlaanderen, ook het inzetten op een 'socialere'/duurzame economie waar via diverse projecten en innovaties mogelijkheden voor doorstroom van kansengroepen naar het bedrijfsleven wordt gecreëerd.

De slotsom van dit alles en de uitdaging voor de POM West-Vlaanderen ligt in het helpen realiseren van duurzame en kwalitatieve tewerkstelling van kansengroepen op de arbeidsmarkt in West-Vlaanderen. Het eindresultaat moet zijn dat kansengroepen in West-Vlaanderen niet langer oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid.

Het is in dit kader dat onze voorliggende inventaris van tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen moet gezien worden. Als we de sector willen ondersteunen lijkt het ons noodzakelijk te beschikken over de nodige cijfergegevens over het brede werkveld dat de sociale economie beslaat.

Tot slot rest ons nog een woord van dank aan onze belangrijkste leveranciers van cijfermateriaal: het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie en de VDAB.

Het is nu aan u, lezer, om te ontdekken dat West-Vlaanderen zijn opdracht, inzake het (her-) activeren en tewerkstellen van kansengroepen, terdege ter harte neemt!

VOORAF

Vooraleer we onze geactualiseerde cijferbijlage 2003-2007 aanvatten, werpen we een blik op diegenen die 'uit de boot vallen op de arbeidsmarkt in West-Vlaanderen', de kansengroepen.

Het Pact van Vilvoorde - Doelstelling 5 - toegespitst op West-Vlaanderen

Een aantal groepen heeft het extra moeilijk op de arbeidsmarkt in West-Vlaanderen: zij zijn ondervertegenwoordigd in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid ofwel beide.

Eén van de 21 doelstellingen binnen het afgesloten (22/11/01) en ondertussen reeds geactualiseerde (30/09/05) Pact van Vilvoorde heeft expliciet te maken met de positie van kansengroepen.

Doelstelling 5 gaat als volgt:

"In 2010 is de achterstand van vrouwen enerzijds en van kansengroepen (onder meer allochtonen, arbeidsmarktgehandicapten, laaggeschoolden) anderzijds inzake deelname aan het arbeidsproces in belangrijke mate weggewerkt. Dit blijkt onder meer uit het feit dat zij niet langer oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid."

De monitoring van de **Vlaamse doelstellingen** werd toevertrouwd aan de studiedienst van de Vlaamse Regering (het vroegere APS¹). Voor de opvolging van de vijfde doelstelling zijn er twee indicatoren: enerzijds de werkzaamheidsgraad vrouwen, kortgeschoolden, niet-Europeanen en arbeidsgehandicapten en anderzijds de ILO-werkloosheidsgraad² vrouwen, kortgeschoolden, niet-Europeanen, arbeidsgehandicapten. Deze gegevens zijn vrij te downloaden van de website van de studiedienst van de Vlaamse Regering. Ook **op West-Vlaams niveau** kunnen we deze doelstelling bekijken aan de hand van de twee geformuleerde indicatoren (zie figuren 1 en 2).

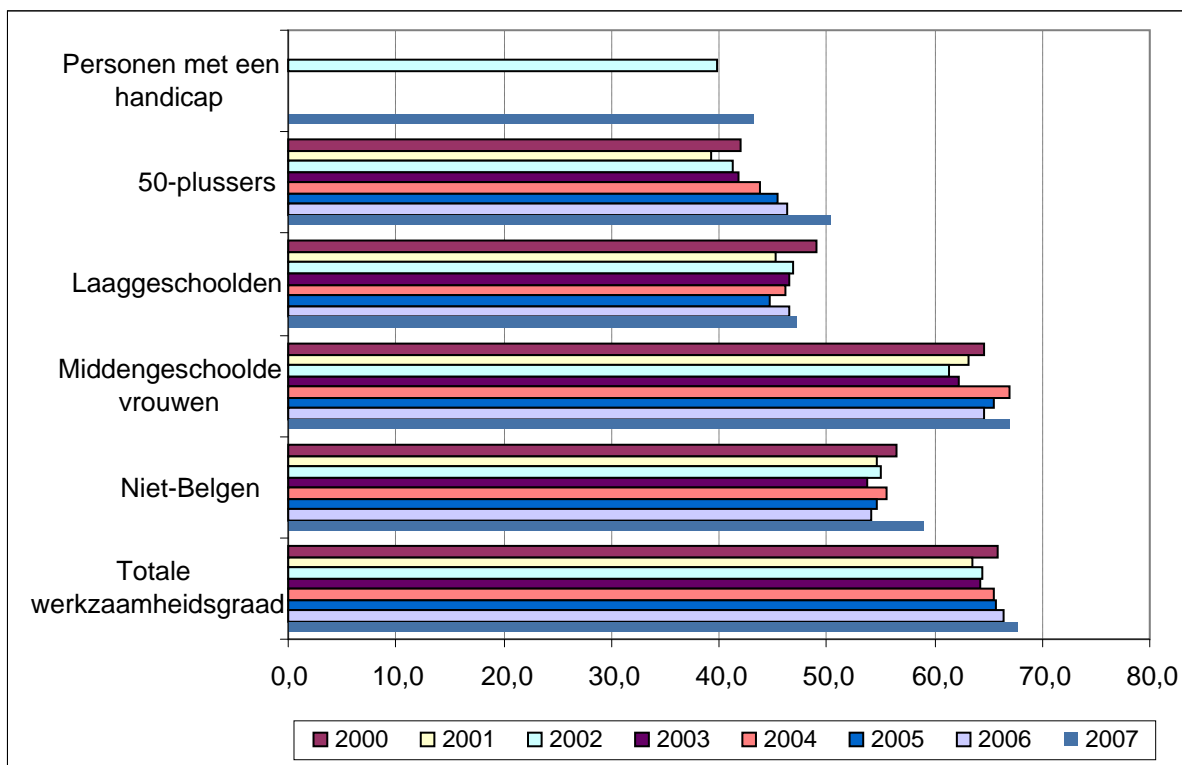
We doen hier een beroep op de gegevens van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) van de FOD Economie die slechts tot op provinciaal niveau beschikbaar zijn. Deze enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) is gebaseerd op een steekproef en moet daarom met de nodige omzichtigheid gehanteerd worden. We gebruiken deze cijfergegevens omdat met de administratieve databanken van de VDAB geen werkzaamheidsgraden noch werkloosheidsgraden van specifieke doelgroepen kunnen berekend worden.

Groepen die in 2007 een **lagere werkzaamheidsgraad** (figuur 1) kenden dan gemiddeld in West-Vlaanderen (67,7% in 2007) zijn personen met een handicap (43,3%), 50-plussers (50,3%), laaggeschoolden (47,2%), - hoewel een beperkte groep - de niet-Belgen (59%) en de middengeschoolde vrouwen (66,9%), met evenwel geen significante afwijking.

¹ Administratie Planning en Statistiek. Website studiedienst Vlaamse Regering: <http://aps.vlaanderen.be>

² ILO staat voor International Labour Organization.

Figuur 1: Werkzaamheidsgraad³ (in %) van groepen die ondervvertegenwoordigd zijn in de werkzaamheid in West-Vlaanderen, 2000-2007

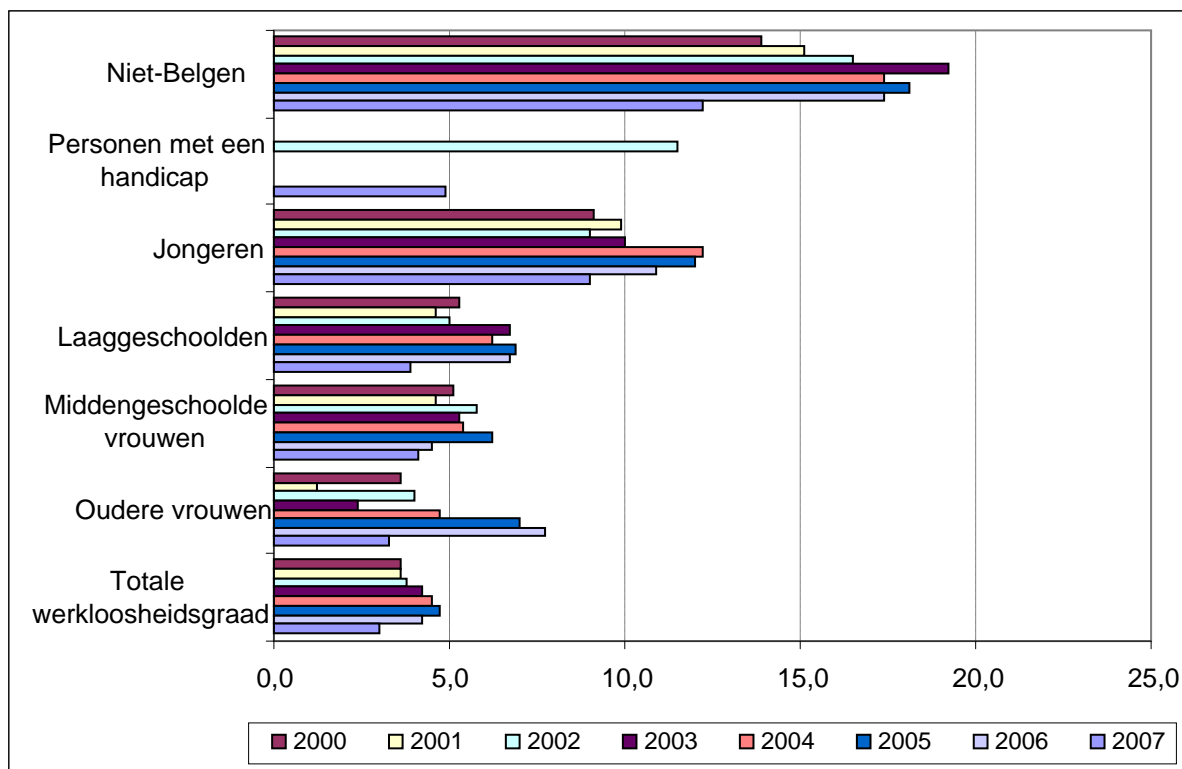

BRON: EAK FOD Economie, Verwerking: dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Groepen die in 2007 een **hogere werkloosheidsgraad** (figuur 2) hadden dan gemiddeld in West-Vlaanderen (3% in 2007) zijn niet-Belgen (12,2%), personen met een handicap (4,9%), jongeren (9%), oudere vrouwen (3,3%), laaggeschoolden (3,9%) en middengeschoolde vrouwen (4,1%).

³ De werkzaamheidsgraad wordt gedefinieerd als het aandeel werkenden in de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Figuur 2: Werkloosheidsgraad⁴ (in %) van groepen die oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheid in West-Vlaanderen, 2000-2007

BRON: EAK FOD Economie, Verwerking: dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen.

Concluderend kunnen we stellen dat de achterstand van bepaalde kansengroepen voor West-Vlaanderen inzake hun deelname aan het arbeidsproces nog niet helemaal is weggewerkt. Het betreft hier voornamelijk personen met een handicap, alloctonen - voor West-Vlaanderen weliswaar een beperkte groep -, laaggeschoolden, jongeren en 50-plussers.

Voor subregionale cijfergegevens tot op RESOC-niveau (en arrondissementen) verwijzen we naar onze vorige studie en naar 'West-Vlaanderen sociaaleconomisch, feiten en cijfers' van de dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen⁵.

Het activeren van deze moeilijk te plaatsen werkzoekenden is de voornaamste finaliteit van de sociale inschakelingseconomie. De (her)inschakeling van deze kansengroepen staat er voorop én dit via een economische activiteit van productie van goederen of diensten. In deze cijferbijlage gaan we na hoe performant West-Vlaanderen hier is in vergelijking met het Vlaamse Gewest en dat voor de vijf voorbije jaren.

⁴ In de EAK-enquête wordt de werkloosheid gemeten aan de hand van de ILO-definitie (International Labour Organization). De werkloosheidsgraad geeft de verhouding weer tussen de ILO-werklozen en de beroepsbevolking. Gezien de ILO-werkloosheidsdefinitie een veel striktere definitie is, ligt de ILO-werkloosheid lager dan deze berekend op basis van de administratieve bronnen.

⁵ Voor meer info over 'West-Vlaanderen sociaaleconomisch, feiten en cijfers': Nele Depestel, nele.depestel@west-vlaanderen.be, tel.: 050/ 40 73 51.

TEWERKSTELLINGSINITIATIEVEN VOOR KANSENGROEPEN

Hoe en waar worden kansengroepen (her-)ingeschakeld in de arbeidsmarkt? En over hoeveel personen spreken we hier voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest in de periode 2003-2007? In onze **geactualiseerde cijferbijlage** gaan we dieper in op deze vragen door een waaier van Federale en Vlaamse tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen onder de loep te nemen. De hierbij gevolgde aanpak is vergelijkbaar met die van onze twee voorgaande studies 'Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003 (maart 2005) en cijfermateriaal 2004-2005 (april 2007). We beschikken inmiddels over cijfermateriaal van vijf jaar ver. Evoluties tekenen zich dus af.

Er bestaat een **uitgebreid gamma van maatregelen om moeilijk plaatsbare werklozen (~kansengroepen) (opnieuw) in te schakelen in de arbeidsmarkt**. Tewerkstellingsmaatregelen kunnen uitgaan van de Federale of de Vlaamse Regering, kunnen permanent of tijdelijk gesubsidieerd worden door de overheid, kunnen tot doel hebben mensen in te schakelen in het regulier economisch circuit (REC) of in de sociale economie (al dan niet met mogelijkheid tot doorstroming), kunnen meer opleiding of werkervaring voor ogen hebben dan effectieve tewerkstelling, enz.

In deze veelheid van tewerkstellingsinitiatieven en -maatregelen voor kansengroepen is het moeilijk om door de bomen het spreekwoordelijke bos nog te zien. Toch is dát onze betrachting: *welke "bomen" bevinden zich waar en waarom?* Ons werk wordt er niet op vereenvoudigd omdat sommige maatregelen niet exclusief voor kansengroepen bedoeld zijn. We merken hierbij op dat de beschrijving op zich van de verschillende werkvormen bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien *we in deze studie hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal*. Voor uitgebreide toelichting verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be).

Naast het inventariseren en het logisch ordenen van de tewerkstellingsinitiatieven, koppelen we ook aan elke maatregel **de gecreëerde tewerkstelling van kansengroepen**. De tewerkstellingscreatie wordt steeds vermeld voor **West-Vlaanderen** en voor **het Vlaamse Gewest**. Dit stelt ons in staat het West-Vlaamse aandeel van de tewerkstellingscreatie voor kansengroepen van een bepaalde maatregel te vergelijken met de totale tewerkstellingscreatie van deze kansengroepen over gans Vlaanderen.

West-Vlaanderen is één van de vijf Vlaamse provincies. Twintig procent van de Vlaamse tewerkstelling voor een bepaalde maatregel binnen West-Vlaanderen is een referentiepunt inzake al of niet goede benutting van deze maatregel voor de tewerkstellingscreatie van kansengroepen of niet. Andere referenties zijn onder meer het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de totale bevolking betreft, meer bepaald 18,7% (1/1/2007), of het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de beroepsbevolking betreft, namelijk 18,5% (2006), of het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de tewerkstelling betreft, zijnde 19,7% (31/12/2005).

Van zodra het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor een bepaalde tewerkstellingsbevorderende maatregel voor kansengroepen hoger is dan 19 à 20%, kan gesproken worden over een goede benutting van deze maatregel door West-Vlaanderen.

Het volgende organogram vormt de *kapstok en leidraad* van onze inventaris. Dit schema werd - bij de opmaak van de eerste studie - onderworpen aan het kritische oordeel van Prof. dr. Ides Nicaise, onderzoeker aan het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) in Leuven.

Zoals het organogram schetst, worden de Federale en Vlaamse tewerkstellingsinitiatieven in drie categorieën ingedeeld:

1. sociale inschakelingseconomie;
2. gesubsidieerde lokale diensteneconomie;
3. tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het regulier economisch circuit (REC).

In **Hoofdstuk 1** komt de **sociale inschakelingseconomie**, ook **sociale tewerking** genoemd, aan bod. *Dat zijn deze initiatieven binnen de sociale economie die de herinschakeling van moeilijk te plaatsen werkzoekenden als voornaamste finaliteit vooropstellen, en dat via een economische activiteit van goederen en diensten.*

Uit de veelheid aan wetten en de maatregelen die in België en Vlaanderen de jongste jaren genomen werden om de sociale tewerking te stimuleren, kunnen vanuit een trajectbenadering **vier werkvormen** onderscheiden worden⁶. Elk van de vier werkvormen heeft zijn eigen specificiteit en blijkt een min of meer eigen segment van de doelgroep aan te trekken:

- semiformele sociale tewerking (finaliteit is niet duidelijk; terugkeer naar het REC wordt niet uitgesloten, maar ook niet openlijk gesteld; PWA en arbeidszorg vallen hieronder);
- permanent gesubsidieerde tewerking (beschutte en sociale werkplaatsen);
- degressief gesubsidieerde tewerking (invoegeconomie, op de brug tussen sociale en reguliere economie met een degressieve loonkostensubsidie);
- tijdelijke tewerking (zeven werkvormen die werkervaring en opleiding en begeleiding bezorgen met oog op doorstroom).

De **gesubsidieerde lokale diensteneconomie** wordt in **Hoofdstuk 2** behandeld. Het gemeenschappelijke (én het doel) van deze initiatieven is:

- hun **dienstverlening** aan de **lokale** gemeenschap (in fysieke/figuurlijke nabijheid van gebruiker), gekoppeld met
- de creatie van **tewerking** van (hoofdzakelijk) **kansengroepen**.

De finaliteit is hier niet alleen de socioprofessionele inschakeling van kansengroepen (zoals dat wel het geval is voor de sociale inschakelingseconomie), maar eveneens (én evenwaardig) het leveren van (collectieve of individuele) diensten voor de 'lokale' gebruiker die nauw aansluiten op maatschappelijke noden en behoeften. Dat wordt weliswaar in zeer grote mate gekoppeld aan tewerking voor kansengroepen en kan zowel binnen de sociale als binnen de reguliere economie. We verstaan hieronder volgende zaken:

- buitenschoolse kinderopvang (BKO);
- de projecten lokale diensteneconomie (LDE), (de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten (BND));
- dienstencheques (DC).

Binnen deze drie werkvormen worden diensten geleverd (kinderopvang, huishoudelijke hulp, ...) die werkgelegenheid creëren, hoofdzakelijk voor kansengroepen, én beantwoorden aan nieuwe maatschappelijke én lokale noden en behoeften. Er wordt een dienstenaanbod uitgebouwd vanuit de overheid (gesubsidieerd) dat aanvullend is op het bestaande reguliere aanbod.

⁶ L. Lauwereys en I. Nicaise, Morfologie van de sociale tewerking, Leuven, HIVA, 1999.

Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen

In **Hoofdstuk 3** ten slotte bespreken we enkele **tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het regulier economisch circuit (REC)**. Ook het bedrijfsleven beoogt kwetsbare doelgroepen (opnieuw) te integreren in de arbeidsmarkt. Voor alle duidelijkheid verstaan we onder de term “regulier economisch circuit”⁷ zowel de overheid als de privé-sector, waar werknemers via een niet-gesubsidieerde tewerkingstelling geacht worden om op een normaal tempo een normale prestatie te leveren. Bij wijze van indicatie lichten we in dit hoofdstuk enkele overheidssteunmaatregelen toe eerder dan een totaalbeeld na te streven van de gecreëerde tewerkingstelling van kansengroepen in het reguliere bedrijfsleven. Inschakeling van kansengroepen in het bedrijfsleven is een belangrijke opdracht, maar niet de focus van onze studie.

Hoewel de verleiding groot zou kunnen zijn, maken we géén optelsom over de drie categorieën heen van het aantal tewerkinggestelde kansengroepen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de desbetreffende periode. We kunnen immers nooit te weten komen hoeveel kansengroepen er worden tewerkinggesteld in het reguliere bedrijfsleven.

Een totaaltabel voor de eerste twee categorieën, de sociale inschakelingseconomie en de gesubsidieerde lokale diensteneconomie, vindt u daarentegen **wel** (cfr. Algemeen Besluit). Enige omzichtigheid is hier echter geboden omwille van mogelijke dubbeltellingen. Op die manier is het mogelijk om **een beeld te krijgen van hoeveel kansengroepen er worden geactiveerd/tewerkinggesteld in onze ‘sociale economie’ in West-Vlaanderen**, vergeleken met het Vlaamse Gewest. Waar nemen we het voortouw? Waar moet er een tandje bijgezet worden?

Tot slot vermelden we dat alle tewerkingstellingscijfers – in eerste instantie – in personen worden uitgedrukt. Waar we over de Voltijds Equivalenten (VTE) beschikken, hebben we ze toegevoegd. Onze interesse gaat echter in de eerste plaats uit naar het aantal personen binnen de doelgroep van de kansengroepen, die actief waren binnen één van de vele tewerkingstellingsinitiatieven. Immers, een hen aangeboden job hoeft niet noodzakelijkerwijs voltijds te zijn om het gevoel te hebben opnieuw ‘voltijds’ deel uit te maken van de samenleving.

⁷ Uit navraag blijkt dat de term Regulier Economisch Circuit (REC) voornamelijk gebruikt wordt door de sociale partners. Anderen gebruiken de term Normaal Economisch Circuit (NEC) als synoniem voor het REC.

HOOFDSTUK 1: SOCIALE INSCHAKELINGSECONOMIE (SIE)

De vier werkvormen die vanuit een trajectbenadering kunnen onderscheiden worden binnen de sociale inschakelingseconomie (sociale tewerkstelling) worden in dit hoofdstuk besproken:

- semiformele sociale tewerkstelling;
- permanent gesubsidieerde tewerkstelling;
- degressief gesubsidieerde tewerkstelling;
- tijdelijke tewerkstelling.

*We merken nogmaals op dat de beschrijving op zich van de verschillende werkvormen bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien we in deze studie **hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal**. Voor uitgebreide toelichting verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be). Onze laatste studie is – zolang de voorraad strekt – nog beschikbaar in hard copy bij de POM West-Vlaanderen.*

1. SEMIFORMELE SOCIALE TEWERKSTELLING

Wat? De **finaliteit is niet duidelijk**. Terugkeer naar het reguliere circuit wordt niet uitgesloten, maar niet openlijk gesteld. De arbeid heeft meer **een psychosociaal oogmerk**, namelijk bezigheid, sociaal contact, zingeving. Er wordt geen echt loon noch een arbeidsstatuut aan deze tewerkstelling toegekend.

Werkvormen? Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) (Federaal) en de arbeidszorgcentra (Vlaams).

1.1. PLAATSELIJKE WERKGELEGENHEIDSAGENTSCHAPPEN (FEDERALE TEWERKSTELLINGSMAATREGEL)

Wat? PWA's coördineren "**gelegenheidswerk**" van **maximaal 45 uur in de maand** voor **uitkeringsgerechtigde werklozen** die **minstens twee jaar werkloos** zijn. Men wou in 1987 een wettelijk kader creëren voor activiteiten die beantwoorden aan maatschappelijke behoeften waar het reguliere circuit niet aan tegemoetkomt en tevens zwartwerk bestrijden. PWA's worden opgericht door een gemeente (sinds de programmawet van 30 maart 1994 is dit een verplichting).

Doelgroep? Uitkeringsgerechtigde werklozen die minstens twee jaar werkloos zijn of mensen die recht hebben op het leefloon.

Voorafgaandelijk nog volgende opmerkingen:

- PWA'ers **blijven het werkloosheidsstatuut behouden**. Vanaf 1 oktober 2004 is echter geen enkele PWA'er nog vrijgesteld van sollicitatieplicht en wordt elke PWA'er automatisch ingeschreven als werkzoekende bij de VDAB, met uitzondering van de personen met een permanente arbeidsongeschiktheid;
- deze maatregel kadert in de **afbouw van het systeem van de PWA's** en de uitbouw van het systeem van de dienstencheques (ontstaan op 1 mei 2003)⁸. De hervorming van de PWA houdt eveneens in dat nieuwe PWA-werknemers zich vanaf 1 maart 2004 (normaal gezien) niet meer kunnen inschrijven voor diensten die met dienstencheques gebeuren (poetsen, boodschappen, strijk en mindermobielentransport, ...).

⁸ Er is enerzijds de Wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen (BS 11 augustus 2001) en anderzijds het Koninklijk Besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques (BS 22 december 2001).

Tabel 1 geeft het gemiddeld aantal tewerkgestelde personen in het PWA-statuut weer over de periode 2003-2007 in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België.

Tabel 1: Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen in het PWA-statuut in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Het Rijk
Aantal personen tewerkgesteld, 2003	4.582	21.717	40.768
Aantal personen tewerkgesteld, 2004	4.611	21.465	40.728
Aantal personen tewerkgesteld, 2005	3.709	17.338	34.545
Aantal personen tewerkgesteld, 2006	3.089	14.122	29.892
Aantal personen tewerkgesteld, 2007	2.770	12.184	26.450

BRON: RVA, dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Uit de cijfers blijkt inderdaad dat de te verwachten daling van het aantal PWA'ers (gedeeltelijk ten voordele van (volwaardige) tewerkstelling via het systeem van de dienstencheques) zich manifesteert.

Tabel 1 toont dat er in **West-Vlaanderen over de periode 2003-2007 een daling was van 40% in het aantal tewerkgestelden via het PWA-stelsel**. Waar er in 2003 nog 4.582 werklozen actief waren binnen het PWA-stelsel, was dit aantal gedaald tot 2.770 in 2007. De daling wordt ingezet vanaf het jaar 2005 voor West-Vlaanderen, terwijl het Vlaamse Gewest en het Rijk reeds in 2004 een lichte daling lieten optekenen.

Voor het Vlaamse Gewest was de daling gelijkwaardig aan die in West-Vlaanderen, meer bepaald een daling met 43,9%. Respectievelijk 21.717 personen waren in 2003 nog actief binnen Vlaanderen in het PWA-stelsel tegenover 12.184 werklozen in 2007. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg 22,7% in 2007. De daling in het aantal actieve PWA-personeel van 2003 naar 2007 was in België eveneens merkbaar, maar iets minder sterk uitgesproken dan in Vlaanderen of in West-Vlaanderen (-35,1%).

Onderstaande tabel geeft over dezelfde periode het aantal PWA-actieve personen weer voor de vijf West-Vlaamse SERR's (sociaal economische raden van de regio).

Tabel 2: Gemiddeld aantal tewerkgestelde PWA-personeel voor de vijf West-Vlaamse SERR's en West-Vlaanderen, periode 2003-2007

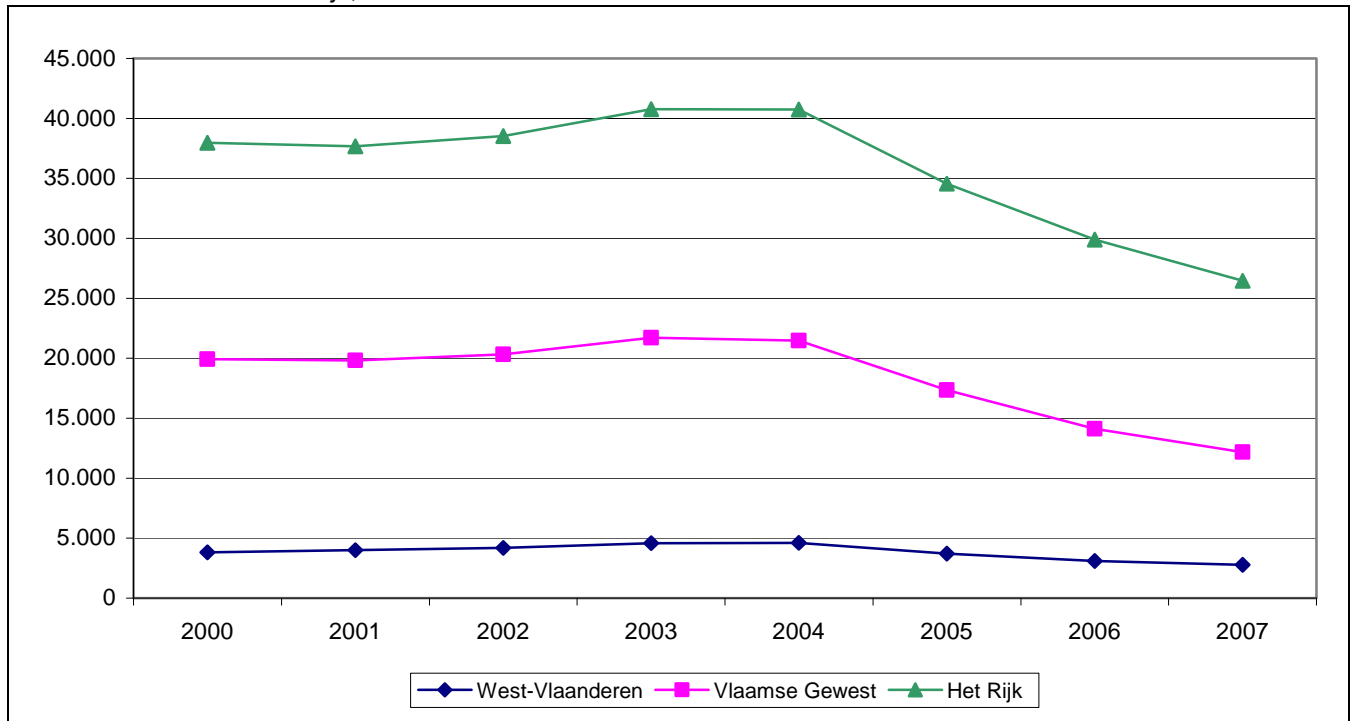
	2003	2004	2005	2006	2007	2003-2007
SERR Brugge	1.028	1.015	805	700	625	-39,17%
SERR Midden-West-Vlaanderen	933	944	736	610	520	-44,27%
SERR Oostende	583	583	436	363	336	-42,33%
SERR Westhoek	1.062	1.069	881	714	632	-40,49%
SERR Zuid-West-Vlaanderen	976	999	851	703	656	-32,82%
Totaal West-Vlaanderen	4.582	4.611	3.709	3.089	2.770	-39,55%

BRON: RVA, dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

We zien dat voor alle West-Vlaamse SERR's een daling te noteren valt over de periode 2003-2007. Enkel de daling voor SERR Zuid West-Vlaanderen is merkbaar kleiner (-32,8%) dan deze vergeleken met de andere SERR's en met West-Vlaanderen als geheel (-40%). SERR Zuid West-Vlaanderen had in 2007 procentueel het meest tewerkgestelde PWA'ers (23,7%) in West-Vlaanderen, op de voet gevolgd door SERR Westhoek (22,8%) en SERR Brugge (22,6%). SERR Oostende had er het minst (12,15%).

Onderstaande figuur toont u de evolutie over de periode 2000-2007 en de duidelijke knik in de tewerkstellingscijfers vanaf het jaar 2004.

Figuur 3: Gemiddeld aantal personen tewerkgesteld via PWA in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 2000-2007

BRON: RVA, dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

1.2. ARBEIDSZORG (VLAAMSE TEWERKSTELLINGSMAATREGEL)

Wat? Arbeidszorg wil het **recht op arbeid** en de **latente voordelen** van arbeid waarborgen (sociaal contact, zingeving, een thuis, verhoogde eigenwaarde, ...) via het aanbieden van een continuüm van arbeidsmatige activiteiten binnen een productieve en/of dienstverlenende werkomgeving. Het bevordert de kansen op maatschappelijke (re)integratie en participatie. Het gaat om **vrijwillig onbetaald werk** onder begeleiding.

Doelgroep? Personen die omwille van persoons- en/of maatschappijgebonden redenen niet (meer) kunnen werken onder een arbeidscontract in het regulier of beschermend tewerkstellingscircuit. Deze personen worden er "tewerkgesteld" voor onbepaalde duur, maar dan met behoud van een uitkering en *zonder arbeidscontract*.

Waar onze eerste studie (cijfermateriaal 2003) arbeidszorg belichtte in vijf diverse sectoren, beperkten we dit in onze tweede studie (cijfermateriaal 2004-2005) tot twee sectoren, namelijk **arbeidszorg binnen sociale tewerkstelling en arbeidszorg in de gehandicaptenzorg**. We willen hier geenszins afbreuk doen aan de zinvolheid noch wenselijkheid van arbeidszorg in de geestelijke gezondheidszorg, de welzijnssector noch van de onafhankelijke AZ-centra. Cijfergegevens worden hier echter niet systematisch bijgehouden. Daarnaast werken ze ook niet binnen een structureel (subsidie)kader.

Het **beperken van onze cijferanalyse tot arbeidszorg binnen sociale tewerkstelling en gehandicaptensector** zal ervoor zorgen dat cijfers over de jaren heen met elkaar vergeleken kunnen worden, wat uiteindelijk onze bedoeling is.

Voor meer **inhoudelijke toelichting** van de diverse types van **arbeidszorg**, de algemene **methodiek**, het feit dat arbeidszorg zich bevindt op het **snijpunt van arbeid en welzijn**, de diverse **sectoren** waarbinnen arbeidszorg groeide, het fungeren als laatste vangnet, de Ronde Tafel Arbeidszorg met de consensusstekst over het concept Arbeidszorg 'Van A tot Z, een visie op Arbeidszorg', de diversiteit aan **activiteiten**, over het **provinciaal steunpunt Arbeidszorg West-Vlaanderen**, het **subsidierglement** arbeidszorg van de Provincie West-Vlaanderen, dienst welzijn⁹, over de **regelgeving** arbeidszorg, het **statuut** arbeidszorgmedewerker binnen het concept maatwerkbedrijven, het platform begeleid werken (www.begeleidwerken.be), ... verwijzen we naar onze twee vorige studies (te consulteren op www.pomwvl.be). Onze laatste studie is – zolang de voorraad strekt – nog in hard copy beschikbaar.

Structureel is arbeidszorg op dit ogenblik enkel verankerd in de reglementering in de dagcentra voor personen met een handicap in het kader van begeleid werken (gehandicaptensector) én in de sociale werkplaatsen.

1.2.1. ARBEIDSZORG BINNEN SOCIALE WERKPLAATSEN

Inleidend - structurele inbedding van arbeidszorg binnen sociale werkplaatsen.

In **november 2001** werd het decreet inzake sociale werkplaatsen gewijzigd: **arbeidszorg werd als functie ondergebracht in sociale werkplaatsen**. Sociale werkplaatsen die minstens een erkenning hebben voor 10 voltijdse arbeidsplaatsen kunnen een beroep doen op een omkaderingspremie voor de begeleiding van arbeidszorgmedewerkers. In april 2002 konden de sociale werkplaatsen een eerste maal 'indienen' op deze nieuwe regelgeving.

Tabel 3 toont het aantal **arbeidszorgmedewerkers** verbonden aan sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007. Tabel 4 geeft het aantal **arbeidszorginitiatieven verbonden aan sociale werkplaatsen** weer, voor de jaren 2003-2007 voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Uitbreiding Arbeidszorg 2006: oproep aan sociale én beschutte werkplaatsen.

Op 20 juli **2006** besliste de Vlaamse Regering om een **uitbreiding van het aantal arbeidsplaatsen arbeidszorg** te realiseren binnen de sociale economie met **900 extra jobs** (900 personen, omgerekend 278 VTE), waarbij nu ook de beschutte werkplaatsen de mogelijkheid kregen om een aanbod te doen en uren op te nemen. Dit kadert in het **Vlaamse Meerbanenplan** van de Vlaamse Regering '**Samen voor meer banen**' dat op 10 februari 2006 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering met als doel meer mensen aan het werk te krijgen, vooral uit groepen die het niet goed doen op de arbeidsmarkt. Voor de maatregel inzake de uitbreiding van het aantal arbeidszorgmedewerkers wordt €1,7 miljoen uitgetrokken.

Om de capaciteit van het aantal plaatsen voor arbeidszorgmedewerkers te verhogen, richt deze uitbreidingsronde zich niet meer uitsluitend tot de sociale werkplaatsen (100 VTE), maar ook tot de beschutte werkplaatsen en 'partnerschappen' of samenwerkingsverbanden waarbij minstens een sociale werkplaats en/of een beschutte werkplaats betrokken is (178 VTE)¹⁰. In deze partnerschappen kunnen ook andere initiatieven die arbeidszorg aanbieden met een sterke en aantoonbare focus op tewerkstelling aansluiten.

⁹ Er wordt een ½ VTE voorzien om het provinciaal steunpunt Arbeidszorg verder uit te bouwen. Dit wordt gesubsidieerd vanuit het subsidierglement Arbeidszorg van de provincie West-Vlaanderen. In september 2008 startte Ine Soenen als coördinator steunpunt Arbeidszorg West-Vlaanderen.

¹⁰ Het aanbieden van Arbeidszorg binnen de beschutte werkplaatsen (rechtstreeks of via samenwerkingsverbanden) gebeurde experimenteel voor één jaar. De erkenning liep van 1 april 2007 tot en met 31 maart 2008. Blijkbaar is slechts een fractie van de toezeggingen gerealiseerd. In de wandelgangen wordt gefluisterd dat er een verlenging op komst zou zijn (gezien ook maar een fractie van de voorziene middelen is opgebruikt). Vanaf 1 april 2008 is men dus zonder verlenging verder actief.

Naast de structurele plaatsen in de arbeidszorg worden er ook tijdelijke observatie- en activeringsplaatsen gecreëerd. Verder is een **inhoudelijke en kwalitatieve verdieping en uitklaring van het concept 'Arbeidszorg'** gepland. Daartoe wordt een pilootproject 'erkenning methodiek arbeidszorg' opgezet. Het is de bedoeling om na een grondige evaluatie te komen tot een erkenning waar alle arbeidszorginitiatieven binnen de sociale economie dienen aan te voldoen. De bestaande regelgeving rond arbeidszorg binnen de sociale werkplaatsen fungeert als basis.

Onderstaande tabel geeft een beeld van het aantal arbeidszorgmedewerkers binnen sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007. De **arbeidszorgmedewerkers in de beschutte werkplaatsen** (ten gevolge van de 'oproep aan de sociale en beschutte werkplaatsen' van juli 2006) **zitten hier niet in**. Het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) geeft als reden aan dat het een experimentele subsidie betreft waar structureel dus nog geen middelen worden voor gereserveerd. Daarom wordt het aantal arbeidszorgmedewerkers in beschutte werkplaatsen nog niet meegenomen in de toepassingsapplicatie van het VSWSE. Tewerkstellingscijfers worden pas systematisch gemonitord als een structurele wetgeving erop van toepassing is. Zolang dit niet het geval is, worden cijfers enkel opgenomen in evaluatierapporten.

Tabel 3: Aantal arbeidszorgmedewerkers (in pers.) binnen sociale werkplaatsen (*) in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Vrouwelijke AZ-medewerkers		54	65	74	90	158	195	273	348	
Mannelijke AZ-medewerkers		93	98	121	148	344	417	634	773	
Aantal AZ-medewerkers	92	147	163	195	238	370	501	612	907	1.121
Omkaderingspersoneel (pers.)	12	18	19	20	22	49	56	59	83	96
Omkaderingspersoneel (VTE)		10	10,5	11	13	32	34	34,3	50	56

(*) Voor de jaren 2003 – 2005 betreft het jaargemiddelde cijfers, vanaf 2006 zijn het bereikcijfers¹¹.

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 4: Aantal arbeidszorginitiatieven verbonden aan sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal AZ-initiatieven verbonden aan SW	11	13	13	12	14	48	52	53	53	59
Aantal sociale werkplaatsen	21	20	19	19	20	112	104	102	99	98

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

¹¹ Bereikcijfers geven weer hoeveel mensen in een bepaald jaar bereikt werden door die maatregel. Bijvoorbeeld in West-Vlaanderen werden in 2006 195 personen bereikt via de arbeidszorgmaatregel. Dit is het aantal per 1 januari 2006 samen met alle instroom in 2006.

Bij het analyseren van de tewerkstellingsgegevens over de periode 2003-2007 moeten we wel voorzichtig zijn met het nemen van overhaaste conclusies. Het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) levert ons vanaf het jaar 2006 cijfergegevens aan onder de vorm van **bereikcijfers** in plaats van **jaargemiddelden**. Het is evident dat de jaargemiddelden lager liggen dan de bereikcijfers (=aantal personen dat in een jaar bereikt werd, namelijk de toestand begin van het jaar + instroom). De werkelijke stijging die zich in arbeidszorg verbonden aan sociale werkplaatsen heeft voorgedaan over de jaren 2005-2006 als gevolg van de uitbreidingsronde arbeidszorg in 2006 komt uit de verkregen tewerkstellingscijfers spijtig genoeg niet tot uiting.

De 14 West-Vlaamse arbeidszorginitiatieven verbonden aan sociale werkplaatsen bereikten in 2007 een kleine 250 personen. In het Vlaamse Gewest waren ruim 1.100 personen actief in de Vlaamse arbeidszorginitiatieven. Het aantal West-Vlaamse arbeidszorgmedewerkers steeg in 2007 met ruim één vijfde (+22,1%) en in Vlaanderen met bijna één vierde (+23,6%) ten opzichte van 2006. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg in 2007 21,2%.

Het aantal **mannelijke arbeidszorgmedewerkers** is zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest **groter dan het aantal vrouwelijke arbeidszorgmedewerkers**. In 2007 waren in West-Vlaanderen 62,2% van de arbeidszorgmedewerkers mannen, in het Vlaamse Gewest waren er dat 69%.

Slechts weinig (tot geen) van de arbeidszorgmedewerkers werken voltijds¹². Eén VTE arbeidszorgmedewerker wordt door gemiddeld 2,4 personen gepresteerd. Dit zou, omgerekend voor West-Vlaanderen, betekenen dat er 99 VTE arbeidszorgmedewerkers (238/2,4) actief waren in 2007 en binnen het Vlaamse Gewest 467 VTE arbeidszorgmedewerkers.

1.2.2. “BEGELEID WERKEN” BINNEN DE GEHANDICAPTENSECTOR

Inleidend – structurele erkenning van ‘begeleid werken’ als een specifieke zorgvorm.

In het kader van arbeidszorg wordt “begeleid werken” als arbeidsvorm gesubsidieerd door het Vlaams Fonds¹³, officieel nu Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Sommige personen met een handicap wilden en konden verder gaan dan de arbeidsactiviteiten die door de organisaties traditioneel in dagcentra werden aangeboden. Werken in een omgeving die niet in hoofdzaak uit personen met een handicap bestaat, leek voor hen een haalbare en wenselijke optie. Hieruit groeide het “(individueel) begeleid werken” voort.

Op **1 augustus 1999** werden een aantal initiatieven ‘begeleid werken’ door het Vlaams Agentschap als experiment erkend onder de naam ‘projecten inzake experimentele arbeidszorg’. Na de evaluatie van deze projecten werden de bijkomende *middelen omgezet in een aantal bijkomende plaatsen dagcentrum* in de betrokken voorzieningen in de mate dat er een engagement was voor de verdere uitbouw van het begeleid werken. Vanaf dan werd ‘begeleid werken’ ook beschouwd als een specifieke zorgvorm¹⁴. Het experiment werd op **1 januari 2003** omgezet in een **definitieve regelgeving** en bijhorend **subsidiëringsmechanisme**. Sedert 1 januari 2003 geldt, dat per drie plaatsen begeleid werken (desgevallend ingevuld door meerdere cliënten) één VTE-begeleider gesubsidieerd wordt die geacht wordt jaarlijks 400 begeleidingsacties in verband met begeleid werken uit te voeren. Dit aanbod staat open voor alle cliënten met een toelating van het Vlaams Agentschap om gebruik te maken van een dagcentrum. Met de voorzieningen wordt een **convenant** afgesloten.

¹² Eén VTE in de arbeidszorg bedraagt 30 uren per week.

¹³ Decreet van 27 juni 1990 betreffende de oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH). Door de herstructurering van de Vlaamse Overheid in 2006, genaamd ‘Beter Bestuurlijk Beleid’ (ofwel BBB), heet het Vlaams Fonds sinds 2006 officieel ‘Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap’ (VAPH). De roepnaam blijft evenwel het Vlaams Fonds.

¹⁴ Hedeboom G. & Houtmeyers N. (2006), ‘Arbeidsmatige dagbesteding van personen met een handicap in dagcentra, tehuizen niet-werkenden en het beschermd wonen’, HIVA, Leuven.

Het Vlaams Agentschap heeft met 27 dagcentra in Vlaanderen een convenant afgesloten waarbij een aantal plaatsen dagcentra heroverwogen werden naar plaatsen begeleid werken. Begeleid werken¹⁵ als vorm van gesubsidieerde arbeidszorg kan dus enkel binnen die 27 dagcentra die hiervoor een convenant hebben afgesloten met het Vlaams Agentschap. Begeleid werken als activiteit wordt echter ook georganiseerd door dagcentra die hiervoor geen convenant hebben afgesloten (= en die hiervoor dus niet gesubsidieerd worden).

Tabel 5 geeft de gegevens weer voor 'begeleid werken' georganiseerd binnen de dagcentra met een convenant afgesloten met het Vlaams Agentschap voor de jaren 2003-2007. Het betreft hier momentopnames, voor 2003 is dat het cijfer van januari 2003, terwijl voor de andere jaren het steeds een momentopname is op 31 december.

Tabel 5: *Begeleid werken binnen dagcentra met een convenant met het Vlaams Agentschap voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007*

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Totaal aantal AZ-medewerkers	48	75	86	80	110	146	254	334	344	412
Aantal dagcentra, die 'begeleid werken' aanbieden met convenant	5	5	5	7	6	23	23	23	23	27

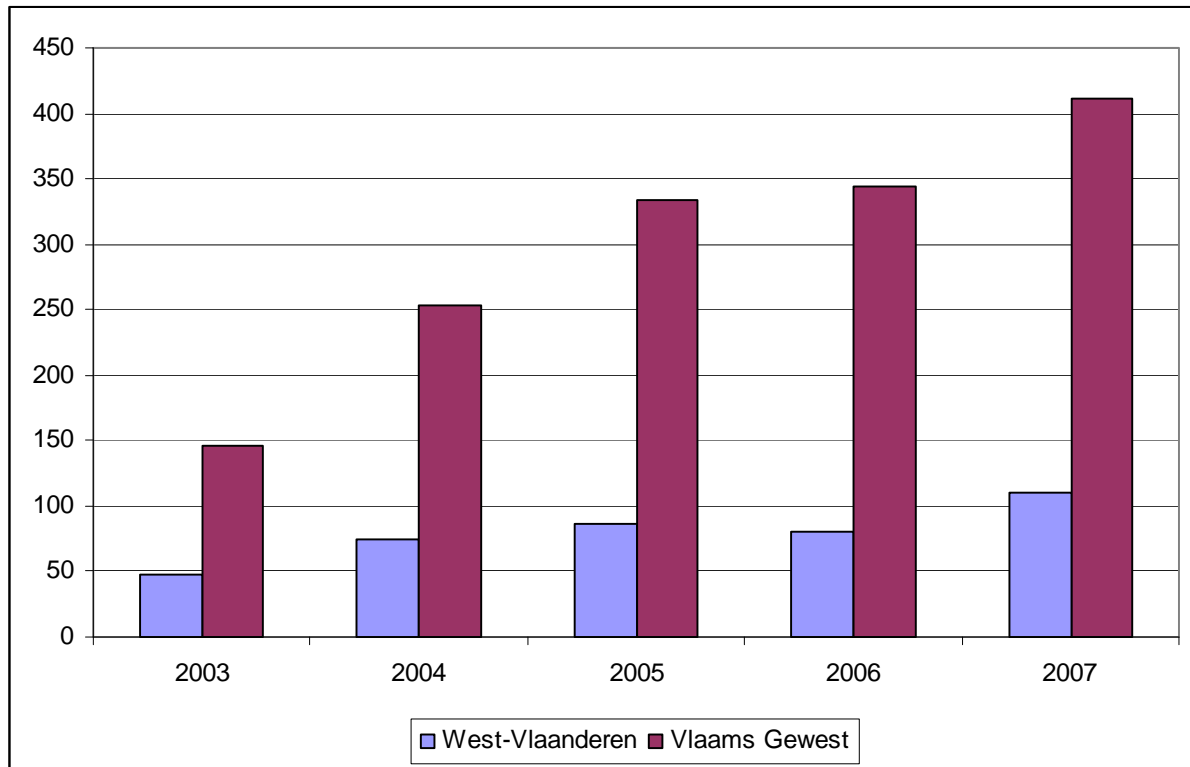
BRON: Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Eind 2007 waren in West-Vlaanderen 110 personen actief via 'begeleid werken' aangeboden in zes dagcentra met een convenant afgesloten met het Vlaams Agentschap. Voor het Vlaamse Gewest waren dat 412 personen in 27 dagcentra. West-Vlaanderen is goed vertegenwoordigd inzake het aantal arbeidszorgmedewerkers begeleid werken met een aandeel van maar liefst 26,7% van alle Vlaamse arbeidszorgmedewerkers begeleid werken.

Onderstaande figuur toont de gestage groei in het aantal arbeidszorgmedewerkers over de voorbije vijf jaar zowel voor West-Vlaanderen (een verdubbeling) als voor het Vlaamse Gewest (net geen verdrievoudiging). We zien voor het jaar 2006 een lichte knik in de stijging binnen Vlaanderen, met zelfs een kleine daling voor West-Vlaanderen.

¹⁵ Instellingen uit de gehandicaptensector die aan begeleid werken doen, hebben zich onder meer voor visieontwikkeling, gegroepeerd in een Platform Begeleid werken (www.begeleidwerken.be).

Figuur 4: Aantal arbeidszorgmedewerkers verbonden aan dagcentra die 'begeleid werken' aanbieden met een convenant, in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

BRON: Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

1.2.3. SAMENVATTENDE TABEL ARBEIDSZORG

De cijfers van arbeidszorg in sociale werkplaatsen en in de gehandicaptensector (begeleid werken met convenant) worden samengevoegd in onderstaande tabel "Arbeidszorg in personen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007".

Tabel 6: Arbeidszorg, in personen, in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
AZ-medewerkers in sociale werkplaatsen (*)	92	147	163	195	238	370	501	612	907	1.121
AZ-medewerkers, begeleid werken (**)	48	75	86	80	110	146	254	334	344	412
Totaal aantal AZ-medewerkers	140	222	249	275	348	516	755	946	1.251	1.533

(*) Voor de jaren 2003-2005 betreft het jaargemiddelde cijfers, vanaf 2006 zijn het bereikcijfers (hoeveel mensen werden in een bepaald jaar bereikt).

(**) Het betreft hier jaareindecijfers, uitgezonderd voor 2003, hier waren enkel cijfergegevens voor januari 2003 beschikbaar.

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

In 2007 waren er een kleine 350 personen via arbeidszorg actief in West-Vlaanderen op ruim 1.500 actieve personen in Vlaanderen. West-Vlaanderen is met 22,7% goed vertegenwoordigd in het aantal Vlaamse actieve arbeidszorgmedewerkers.

Het merendeel van de arbeidszorgmedewerkers is actief binnen de sociale werkplaatsen. Dit geldt zowel voor West-Vlaanderen (68,4%) als voor het Vlaamse Gewest (73,1%). Arbeidszorg binnen sociale werkplaatsen is decretaal verankerd sinds november 2001 en kreeg met de 'uitbreiding arbeidszorg 2006' een nieuwe impuls. Hier werd ook aan de beschutte werkplaatsen de mogelijkheid geboden om arbeidszorg als extra werkvorm aan te bieden (weliswaar in een samenwerkingsverband met een andere partner). Het begeleiden werken binnen de gehandicaptensector werd pas per 1 januari 2003 definitief geregeld met een bijhorend subsidiëeringsmechanisme. Figuur 4 toont dat ook begeleiden werken sinds 2003 duidelijk in de lift zit.

Aangezien ons vanaf 2006 voor de arbeidszorgmedewerkers binnen sociale werkplaatsen bereikcijfers werden aangeleverd in plaats van jaargemiddelden, moeten we enigszins voorzichtig zijn in het nemen van conclusies. Desalniettemin **kan er niet naast de stijgende trend gekeken worden.** Arbeidszorg wordt de laatste jaren duidelijk meer benut en ook op beleidsniveau krijgt het meer aandacht dan vroeger (cfr. recente uitbreiding 2006). Het aantal arbeidszorgmedewerkers binnen beide werkvormen is in aantal verdrievoudigd over de voorbije vijf jaar (van ongeveer 150 naar 350 voor West-Vlaanderen en van 500 naar ruim 1.500 personen voor Vlaanderen).

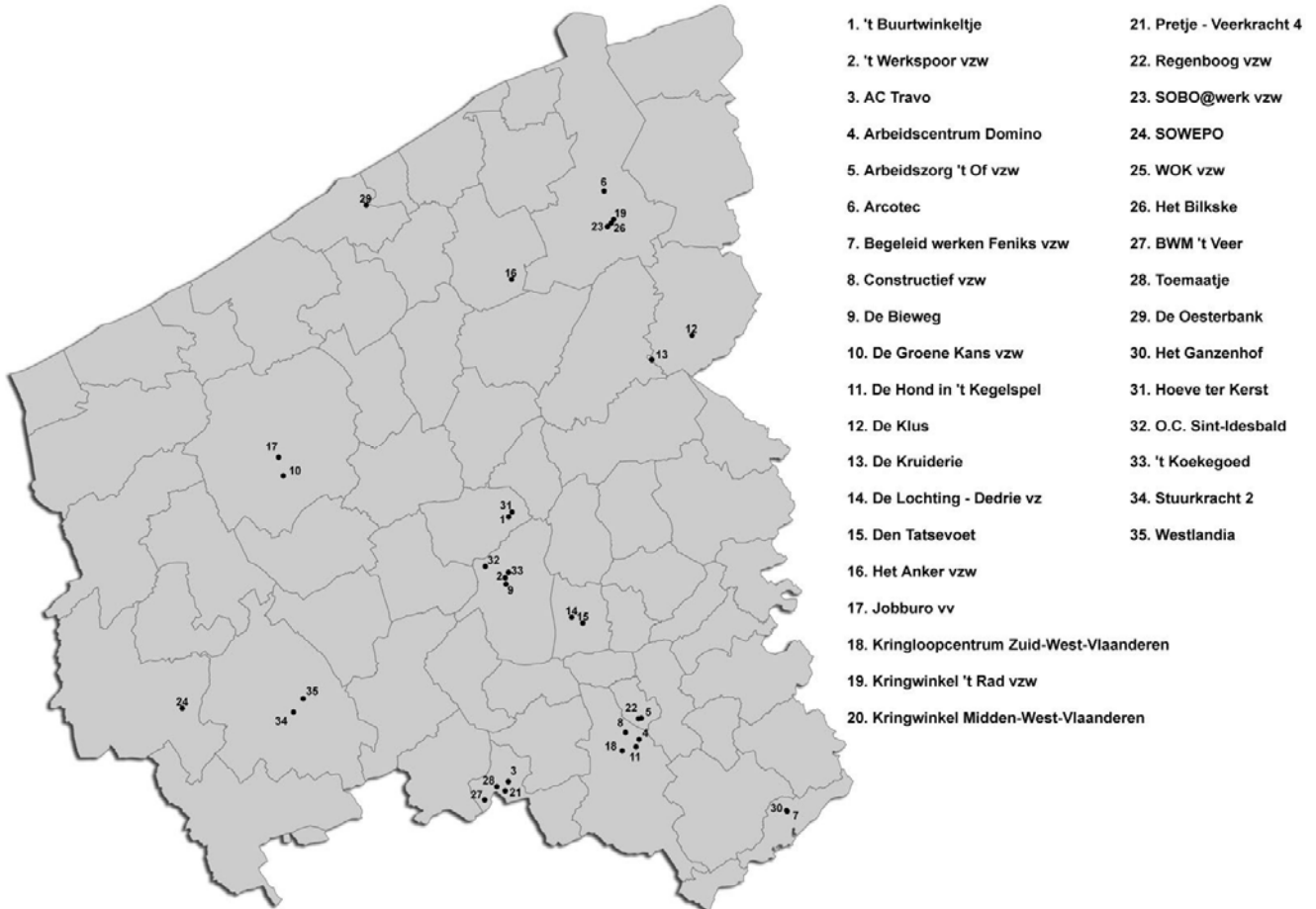
Voor de volledigheid vermelden we nogmaals dat deze cijfers enkel betrekking hebben op **arbeidszorg binnen sociale werkplaatsen** (en niet binnen de beschutte werkplaatsen, cfr. supra) **en binnen begeleid werken in dagcentra met convenant afgesloten met het Vlaams Fonds binnen de gehandicaptensector.** Dit omwille van het feit dat enkel deze cijfers op een systematische manier worden bijgehouden en dus ook geactualiseerd kunnen worden. Op die manier kunnen deze cijfers ook over de jaren heen vergeleken worden. Ook enkel die arbeidszorginitiatieven zijn structureel ingebed en hebben een wetgevend kader. Arbeidszorg wordt ook nog aangeboden binnen andere sectoren (Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), Welzijnszorg, gehandicaptensector (zonder afgesloten convenanten, ...), maar zij worden om bovenvermelde redenen niet mee opgenomen in de cijferanalyse. Het aantal effectief actieve personen via de werkvorm arbeidszorg is dan ook hoger dan de hier opgegeven 350 personen voor West-Vlaanderen en de ruim 1.500 voor Vlaanderen.

Via het provinciaal steunpunt Arbeidszorg konden we de cijfergegevens krijgen van de **zeven arbeidszorgprojecten in West-Vlaanderen in de sector geestelijke gezondheidszorg.** Zij worden gesubsidieerd door de provincie West-Vlaanderen. In 2006 ontvingen de zeven West-Vlaamse arbeidszorgprojecten binnen de GGZ 421 personen (109 VTE, gerekend aan 30 uren/week voor 1 VTE) en in 2005 waren dat 262 personen. Nemen we deze cijfergegevens mee in onze totaal tabel voor arbeidszorg dan komen we op circa 700 personen voor West-Vlaanderen in 2006 en een kleine 800 personen in 2007 (als we hetzelfde aantal personen nemen). Voor Vlaanderen (raming: West-Vlaanderen vertegenwoordigt 20% van Vlaanderen) komen we dan op een totaal van ruim 3.600 personen in 2007 en 3.350 personen in 2006, wat onmiddellijk een verdubbeling met zich meebrengt.

Afsluitend ziet u in kaart 1 een **overzicht van de arbeidszorginitiatieven verspreid over de provincie West-Vlaanderen.** Het overzicht geeft een minimaal beeld van de aanwezige arbeidszorginitiatieven voor West-Vlaanderen (september 2008). Alle – door de POM West-Vlaanderen – gekende arbeidszorginitiatieven binnen West-Vlaanderen zijn er in opgenomen¹⁶: arbeidszorg binnen sociale werkplaatsen (en uitgebreid met beschutte werkplaatsen conform de laatste oproep tot uitbreiding arbeidszorg juli 2006), arbeidszorg in de gehandicaptenzorg, arbeidszorg in de geestelijke gezondheidszorg, de welzijnszorg, ...

¹⁶ De lijst werd ter controle afgetoetst met de coördinator Steunpunt Arbeidszorg West-Vlaanderen.

Kaart 1: Geografische spreiding van de 35 arbeidszorginitiatieven in West-Vlaanderen, september 2008

BRON: POM West-Vlaanderen.

De meeste arbeidszorginitiatieven bevinden zich in de arrondissementen Kortrijk (12), Roeselare (9) en Brugge (8). In de Westhoek zijn er 5 arbeidszorgprojecten, in Oostende slechts één.

1.3. SAMENVATTENDE TABEL “SEMIFORMELE SOCIALE TEWERKSTELLING”

Tabel 7 geeft een overzicht van de tewerkstelling in de “semiformele sociale tewerkstelling”, de eerste van de vier werkvormen van de sociale inschakelingseconomie voor de periode 2003-2007.

In West-Vlaanderen waren in 2007 ruim 3.100 personen actief binnen de semiformele sociale tewerkstelling. Het merendeel hiervan was tewerkgesteld als PWA'er, 2.770 personen en de overige 350 personen als arbeidszorgmedewerker.

Ruim 13.700 personen waren in Vlaanderen actief binnen deze semiformele sociale tewerkstelling, een goede 12.000 personen via het PWA-stelsel en ruim 1.500 personen als arbeidszorgmedewerker. De finaliteit van deze tewerkstelling is niet duidelijk: terugkeer naar het regulier circuit wordt niet uitgesloten, maar wordt ook niet openlijk gesteld.

Deze vorm van tewerkstelling, waar geen echte verloning noch een arbeidsstatuut aan wordt toegekend, zit duidelijk in een dalende trend. Over de voorbije vijf jaar daalde het aantal tewerkgestelde personen met maar liefst 34% voor West-Vlaanderen en met 38,3% voor Vlaanderen. Deze dalende trend wordt veroorzaakt door het **dalend aantal personen actief via het PWA-stelsel.** Deze daling kadert in de afbouw van het systeem van de PWA-tewerkstelling (gedeeltelijk ten voordele van (volwaardige) tewerkstelling via het systeem van de dienstencheques). Het aantal tewerkgestelden via het PWA-stelsel daalt over de periode 2003-2007 met 40% in West-Vlaanderen (van ruim 4.500 personen naar 2.770 personen) en met 44% voor Vlaanderen (van ruim 21.000 personen naar circa 12.000 personen).

De serieuze daling van de PWA-tewerkstelling wordt ten dele gecompenseerd door het **stijgende aantal actieve arbeidszorgmedewerkers** (een kleine verdrievoudiging op vijf jaar tijd). Aangezien de absolute aantallen van de arbeidszorgmedewerkers van een zodanig andere grootteorde zijn (zie figuur 5), heeft deze stijgende trend weinig impact op de daling in de semiformele sociale tewerkstelling.

West-Vlaanderen is met een aandeel van 22,7% goed vertegenwoordigd in het Vlaamse Gewest voor wat betreft de semiformele sociale tewerkstelling in 2007 (2006: 21,9% en 2003: 21,2%).

Tabel 7: Semiformele sociale tewerkstelling (in personen) in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal personen tewerkgesteld via PWA (*)	4.582	4.611	3.709	3.089	2.770	21.717	21.465	17.338	14.122	12.184
Aantal personen tewerkgesteld via arbeidszorg	140	222	249	275	348	516	755	946	1.251	1.533
Totale semiformele sociale tewerkstelling, in personen	4.722	4.833	3.958	3.364	3.118	22.233	22.220	18.284	15.373	13.717

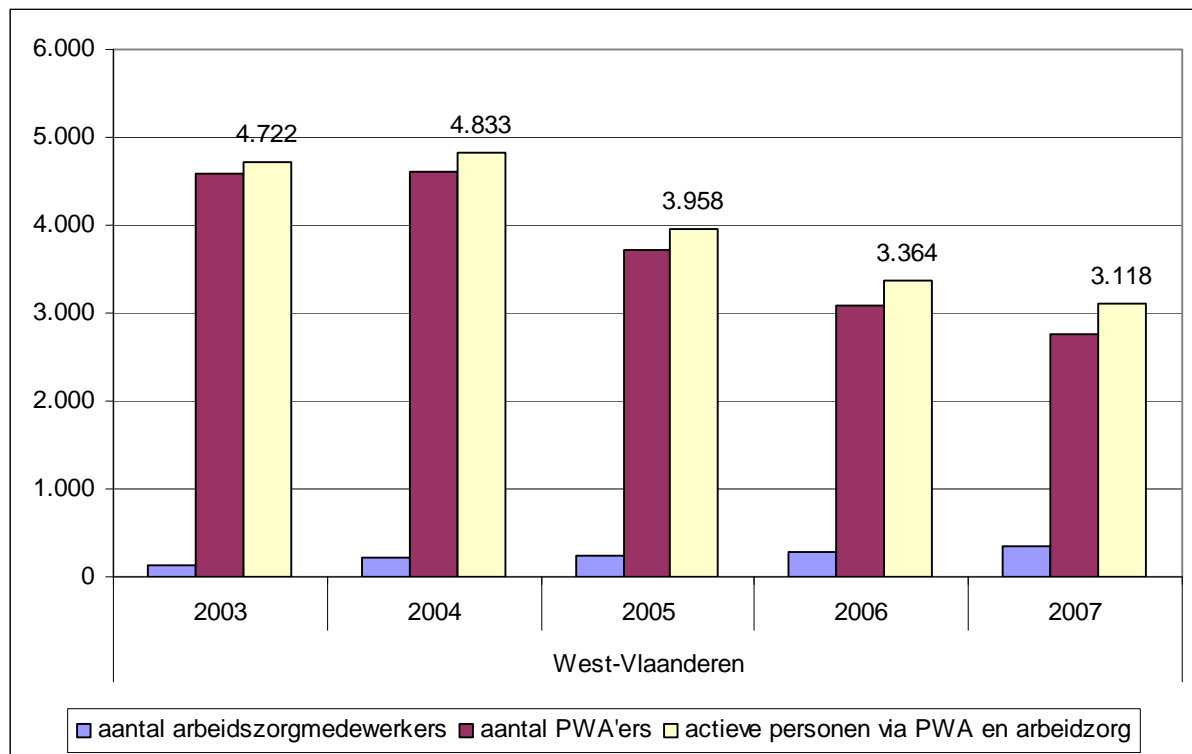
(*) Jaargemiddelde cijfers voor PWA

(**) Voor de jaren 2003-2005 betreft het jaargemiddelde cijfers, vanaf 2006 zijn het bereikcijfers (hoeveel mensen werden in een jaar bereikt).

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van verschillende bronnen.

Onderstaande figuur toont in één oogopslag de dalende trend voor de semiformele sociale tewerkstelling in West-Vlaanderen (voor Vlaanderen zou dit een gelijkaardig beeld opleveren).

Figuur 5: Semiformele sociale tewerkstelling (in personen) in West-Vlaanderen, periode 2003-2007

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van verschillende bronnen.

We willen hierbij tot slot nog de volgende kanttekening maken. De semiformele sociale tewerkstelling wordt als eerste werkvorm besproken van de sociale inschakelingseconomie (zie organogram, volgend uit de trajectbenadering van de heren L. Lauwerys en I. Nicaise). Op het eind van de bespreking van de sociale inschakelingseconomie komt er een samenvattende tabel van de tewerkstelling van kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Het al dan niet opnemen van deze twee maatregelen (PWA en arbeidzorg) (in de totale tewerkstellingstabel) is voor discussie vatbaar. Aangezien enerzijds PWA's het werkloosheidsstatuut behouden en anderzijds arbeidzorg niet-loonvormende arbeid is, kan ervoor geopteerd worden om deze niet op te nemen. Wij maken echter duidelijk de keuze om ook de tewerkstelling via het PWA-statuut én via arbeidzorg mee te rekenen. Dit omwille van de intrinsieke kwaliteiten van arbeid en tewerkstelling. We denken hierbij niet alleen aan loonvorming maar ook aan wat in de sociologie de "latente" functie van arbeid wordt genoemd: tijdsstructurering, sociaal contact, zingeving, positief effect op psychische gezondheid, enz. Het is ook een vorm van activering waar zwakke personen (ver verwijderd van de arbeidsmarkt) terug (ten dele) integreren in de maatschappij (arbeidsmarkt, ...).

2. BLIJVENDE, PERMANENT GESUBSIDIEERDE TEWERKSTELLING

Wat? Permanent gesubsidieerde tewerkstelling voor de meest achtergestelde doelgroep van werkzoekenden voor wie men op korte termijn geen doorstroming naar reguliere tewerkstelling mogelijk acht. Werknemers ontvangen een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur.

Werkvormen? Beschutte werkplaatsen (BW) en sociale werkplaatsen (SW).

2.1. INLEIDEND – EENHEIDSDECREET ‘ON HOLD’

De sector van de sociale en beschutte werkplaatsen zat de laatste jaren in een belangrijke transitiefase. In het kader van het **Beter Bestuurlijk Beleid (BBB)**, de vernieuwingsoperatie van de Vlaamse overheid, besliste de Vlaamse Regering dat vanaf 1 april 2006 de beschutte werkplaatsen overgeheveld werden naar het beleidsdomein sociale economie.

Beschutte werkplaatsen¹⁷ waren veertig jaar geleden sociale economie ‘avant la lettre’. Reeds lang voor de term ‘sociale economie’ was uitgevonden, stonden tientallen beschutte werkplaatsen in voor de tewerkstelling en begeleiding van duizenden personen met een handicap - mensen met beperkte kansen op de arbeidsmarkt.

Sinds jaar en dag vielen de beschutte en sociale werkplaatsen onder een verschillend beleidsdomein. De beschutte werkplaatsen stellen personen met een handicap tewerk en resorteerden onder de Vlaamse minister van Welzijn. De sociale werkplaatsen richten zich prioritair op langdurig werklozen en laaggeschoolden. De sector van de beschutte en de sociale werkplaatsen zit nu sinds 1 april 2006 onder hetzelfde dak.

Huidig Vlaams minister Van Brempt wil van deze gelegenheid gebruik maken om een nieuwe structuur te ontwikkelen voor de beschutte en sociale werkplaatsen, met een nieuw integraal beleid rond de tewerkstelling van kansengroepen (oorspronkelijk de bedoeling om te starten per 1 januari 2008). De huidige stand van zaken is echter dat dit **eenheidsdecreet ‘on hold’** staat. De toekomst zal uitwijzen in welke richting dit effectief zal evolueren. Naar alle waarschijnlijkheid komt het eenheidsdecreet (alsook het sokkeldecreet/besluit, dat de inhoud en de wijze waarop de ondersteuning van de sociale economie gebeurt, zal regelen) er niet meer in deze Vlaamse legislatuur (2004-2009).

2.2. BESCHUTTE WERKPLAATSEN (BW) (VLAAMSE TEWERKSTELLINGSMAATREGEL)

Wat? Een beschutte werkplaats (BW)¹⁸ is in de eerste plaats een tewerkstellingsplaats, een bedrijf voor werkwillige personen met een arbeidshandicap die tijdelijk of definitief niet in het REC terecht kunnen, waarbij personen met een handicap de prioritaire doelgroep vormen. Het uiteindelijke doel van de BW is de **tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap** met het oog op hun **verbeterde integratie** in de maatschappij. Arbeid staat dus centraal.

¹⁷ In 1963 werden de eerste beschutte werkplaatsen opgericht, aanvankelijk in Wallonië, kort daarna gevolgd door Vlaanderen. Het KB van 5 juli 1963 regelde de erkenningsvoorwaarden voor beschutte tewerkstelling in België. Pas in 1990 werd beschutte tewerkstelling een gemeenschaps- en dus een Vlaamse bevoegdheid. Momenteel regelt het Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 1999 de erkenning van de beschutte werkplaatsen (BS 25 juli 2000).

¹⁸ Voor ontstaansgeschiedenis, zie voetnoot 17.

Doelgroep? Beschutte werkplaatsen richten zich in de eerste plaats naar personen met een **handicap**. Personen met een handicap die ingeschreven zijn bij het Vlaams Fonds¹⁹ komen in aanmerking om te werken in een BW op voorwaarde dat ze door een provinciale evaluatiecommissie (PEC) toegewezen worden aan een BW²⁰.

Daarnaast zijn er ook nog een **aantal andere categorieën** van mensen die doorheen de jaren de mogelijkheid hebben gekregen om in een BW tewerkgesteld te worden: mensen die vallen onder bepalingen van **CAO 26** (personen met een handicap die verwezen zijn naar het normaal economisch circuit (NEC), de **moelijk te plaatsen werklozen** (MTPW=langdurig werklozen, meer dan vijf jaar inactiviteit), **progressief tewerkgestelden na ziekte** (PTNZ, zij zijn officieel ziek, maar hebben de toelating van een dokter om te gaan werken in een BW), **SINE-werknemers** (SINE staat voor sociale inschakelingseconomie²¹), De prioritaire doelgroep zijn de personen met een handicap. Er zijn geen vereisten inzake werkloosheidsduur of scholingsgraad.

Financiering. Omwille van het rendementsverlies van de werknemers met een handicap is het niet mogelijk om de totale kosten die gepaard gaat met hun tewerkstelling, uit de bedrijfseconomische activiteiten te recupereren. Het rendementsverlies wordt gecompenseerd door overheidssubsidies afkomstig van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (vanaf april 2006).

Er is één **koepel** op Vlaams niveau voor de BW, namelijk de Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen (VLAB) (website: www.vlab.be), die de woordvoerder en de belangenbehartiger is van de BW. De stichting van de vzw Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen vond plaats op 17 november 1980²². Elke BW, erkend door het Vlaams Fonds, kan individueel en rechtstreeks aansluiten bij de Federatie. Men hecht veel belang aan de werking van de vijf Vlaamse Provinciale Federaties van de Beschutte Werkplaatsen, voor West-Vlaanderen heet deze federatie BW-West.

Meer achtergrondinformatie over de activiteiten (netwerk van dynamische toeleveringsbedrijven voor productiegerichte klanten), de zoektocht naar nieuwe niches gezien de concurrentie van de lageloonlanden, het werken in enclaves (tewerkstelling van doelgroepmedewerkers onder begeleiding van de werkplaats ter plaatse bij de klant), over Jobkanaal en Jobservice West-Vlaanderen (integreren van personen met een handicap op de reguliere arbeidsmarkt), ... vindt u in onze vorige twee studies (consulteerbaar op www.pomwvl.be en onze laatste studie is – zolang de voorraad strekt – nog in hard copy beschikbaar).

De **negen West-Vlaamse beschutte werkplaatsen** (zie kaart 2) zijn: Westlandia (Ieper), Interwest-Veurne, Interwest-Diksmuide, De Oesterbank (Oostende, 1966), Mariasteen (Gits en Roeselare, 1963), Arcotec (Brugge, 1965), Optima-T (Torhout en Lichtervelde), WAAK (Kuurne) en 't Veer (Menen).

¹⁹ Zie voetnoot 13. Het Vlaams Fonds is nu officieel het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

²⁰ Toestand tot 1 juli 2008. Daarna is de VDAB bevoegd voor de *labeling* van personen met een arbeidshandicap en voor de toeleiding naar de beschutte werkplaatsen.

²¹ Voor de tewerkstelling, opleiding en begeleiding van langdurig laaggeschoolde werkzoekenden krijgt de werkgever een tegemoetkoming in de vorm van een RSZ-bijdrage-vermindering en een loonkostoelage. SINE (Federale tewerkstellingsmaatregel) is een extra stimulans om tot aanwerving van kansengroepen over te gaan en komt vaak voor in sociale economie ondernemingen. In West-Vlaanderen werden in 2006 1.326 personen via de SINE-maatregel aangeworven, voor het Vlaamse Gewest waren dat 4.494 personen.

²² Op 15 februari 1969 vond de stichtingsvergadering plaats van de Nationale Federatie van de Beschermde Werkplaatsen, de BWAP. BW stond voor Beschutte Werkplaatsen en AP voor Ateliers Protégés. In 1980 werd de BWAP opgesplitst in een Vlaamstalige en een Franstalige Federatie. De BWAP werd ontbonden.

Kaart 2: Geografische spreiding van de negen beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen

BRON: BW-West.

Kaart 2 toont een goede geografische spreiding van de negen beschutte werkplaatsen binnen West-Vlaanderen.

Tabel 8 en 9 geven ons ten slotte een overzicht van de tewerkstelling voor de beschutte werkplaatsen voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, voor de periode 2003 – 2007 zowel in personen als in VTE.

Tabel 8: Tewerkstelling in personen in beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Tewerkstelling personen met een handicap	3.539	3.714	3.790	3.838	3.943	14.131	14.477	14.717	15.001	15.554
Tewerkstelling anderen (Sine, MTPW, Plan activa, ...)	276	354	439	475	549	495	571	591	586	724
Tewerkstelling validen	838	879	949	971	959	2.680	2.756	2.847	2.922	2.976
Totaal tewerkstelling doelgroepwerknemers BW	3.815	4.068	4.229	4.313	4.492	14.626	15.048	15.308	15.587	16.278
Totaal tewerkstelling BW	4.653	4.947	5.178	5.284	5.451	17.306	17.804	18.155	18.509	19.254

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 9: Tewerkstelling in VTE in beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Tewerkstelling personen met een handicap	3.112	3.258	3.326	3.370	3.445	12.703	12.845	13.191	13.660	14.156
Tewerkstelling anderen (Sine, MTPW, Plan activa, ...)	263	330	413	446	508	495	537	555	563	692
Tewerkstelling validen	788	832	874	914	897	2.680	2.597	2.658	2.743	2.776
Totaal tewerkstelling doelgroepwerknemers	3.375	3.588	3.739	3.816	3.953	13.198	13.382	13.746	14.223	14.848
Totaal tewerkstelling BW	4.163	4.420	4.613	4.730	4.850	15.878	15.979	16.404	16.966	17.624

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

De negen beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen stelden circa 4.500 personen (3.953 VTE) met een arbeidshandicap tewerk eind 2007, een stijging van 179 mensen ten opzichte van 2006. De doelgroeptewerkstelling in de 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen bedroeg einde 2007 16.278 personen (14.848 VTE), een stijging van 691 personen ten opzichte van 2006. Onmiddellijk valt op dat de negen **West-Vlaamse beschutte werkplaatsen een uitzonderlijk hoog aandeel hebben in de doelgroeptewerkstelling van de 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen**, namelijk 27,6%.

Over de **periode 2003-2007** zien we dat de **doelgroeptewerkstelling** in de negen West-Vlaamse beschutte werkplaatsen **jaar op jaar stijgt** en over deze vijf jaar met 677 personen of 17,8% gestegen is (bijna met 1/5). Dit is een merkbaar hogere stijging dan voor alle 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen over diezelfde periode, namelijk een stijgingspercentage van 11,3% of 1.652 extra personen. Van deze 1.652 extra personen over de voorbije vijf jaar neemt West-Vlaanderen er 677 voor zijn rekening, maar liefst 41%.

Dit hoge aandeel van West-Vlaanderen in de stijging van de Vlaamse tewerkstelling van de doelgroeptewerkstelling wordt sterk (mede) bepaald door de tewerkstelling van de categorie 'anderen' (Sine, moeilijk te plaatsen werkzoekenden, langdurige werklozen, ...), zijnde personen met een arbeidshandicap, maar zonder een 'nummer' bij het VAPH. De negen West-Vlaamse beschutte werkplaatsen hadden in 2007 maar liefst 508 personen van deze 'categorie' in dienst op een Vlaams totaal van 692, zijnde 75,8%. We kunnen dan ook niet anders dan reeds concluderen dat de West-Vlaamse beschutte werkplaatsen hun tewerkstellingsopdracht heel sterk ter harte nemen.

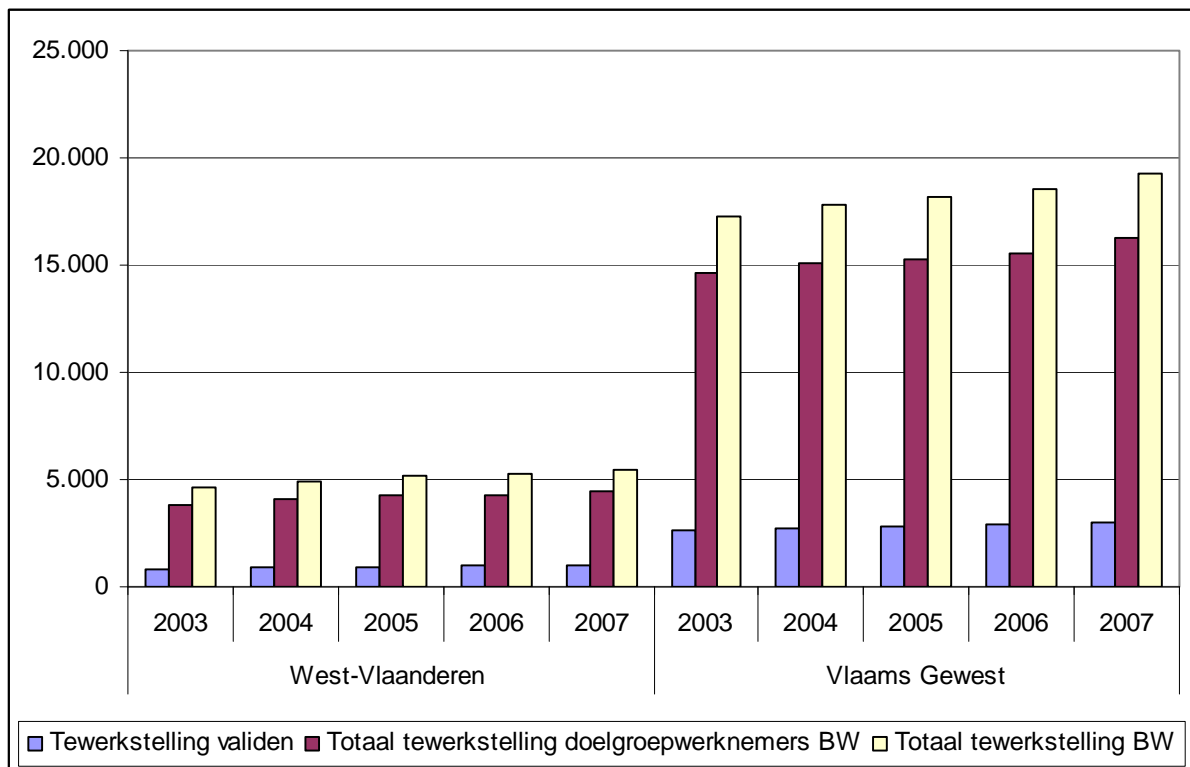
Meteen wordt duidelijk dat **zelfs in moeilijke marktomstandigheden** (hoge concurrentie lageloonlanden, achteruitgang industrie, ...) **de tewerkstelling in de beschutte werkplaatsen in de lift zit** (en blijft). **De beschutte werkplaatsen gaan meer en meer op zoek naar nieuwe niches en activiteiten die minder onderhevig zijn aan de concurrentie met de lageloonlanden.** Het gaat hier vooral om activiteiten die minder verplaatsbaar zijn: groenzorg, (verse) voeding, producten met een grote omvang die minder makkelijk verplaatsbaar zijn, nicheproducten met hoge kwaliteitseisen, ... De Vlaamse beschutte werkplaatsen kregen sinds 1 april 2007 extra ondersteuning door de invoering van een gesubsidieerde commerciële functie. Deze gesubsidieerde functie maakt werk van de zoektocht naar nieuwe markten en niches zodat de beschutte werkplaatsen hun opdracht en taak kunnen blijven waarmaken, zijnde tewerkstelling voor personen met een arbeidshandicap.

De **totale tewerkstelling** in de negen West-Vlaamse beschutte werkplaatsen bedroeg **bijna 5.500 personen** (4.850 VTE) **eind 2007** en steeg met 17,15% ten opzichte van 2003, een stijging van circa 800 personen. De tewerkstelling van de validen (hoofdzakelijk omkaderingspersoneel) in het geheel van de tewerkstelling bedroeg in 2007 17,6% (bijna één op vijf). Deze tewerkstelling 'validen' behoort niet tot de doelgroep van de kansengroepen en wordt desgevallend ook niet mee opgenomen in de totaalbedragen.

De **totale tewerkstelling** in de 68 beschutte werkplaatsen in het Vlaamse Gewest bedroeg **bijna 20.000 personen in 2007** (een stijging van 11,3% ten opzichte van 2003 of circa 2.000 personen extra).

Deze tewerkstellingscijfers worden verduidelijkt in onderstaande figuur waar de stijgende tewerkstelling in personen voor de negen West-Vlaamse en de 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen, voor de periode 2003-2007 wordt voorgesteld. De Vlaamse beschutte werkplaatsen flirten met de grens van 20.000 personen (totale tewerkstelling), waar de West-Vlaamse beschutte werkplaatsen de kaap van 5.000 personen genomen hebben.

Figuur 6: Tewerkstelling in personen voor de beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

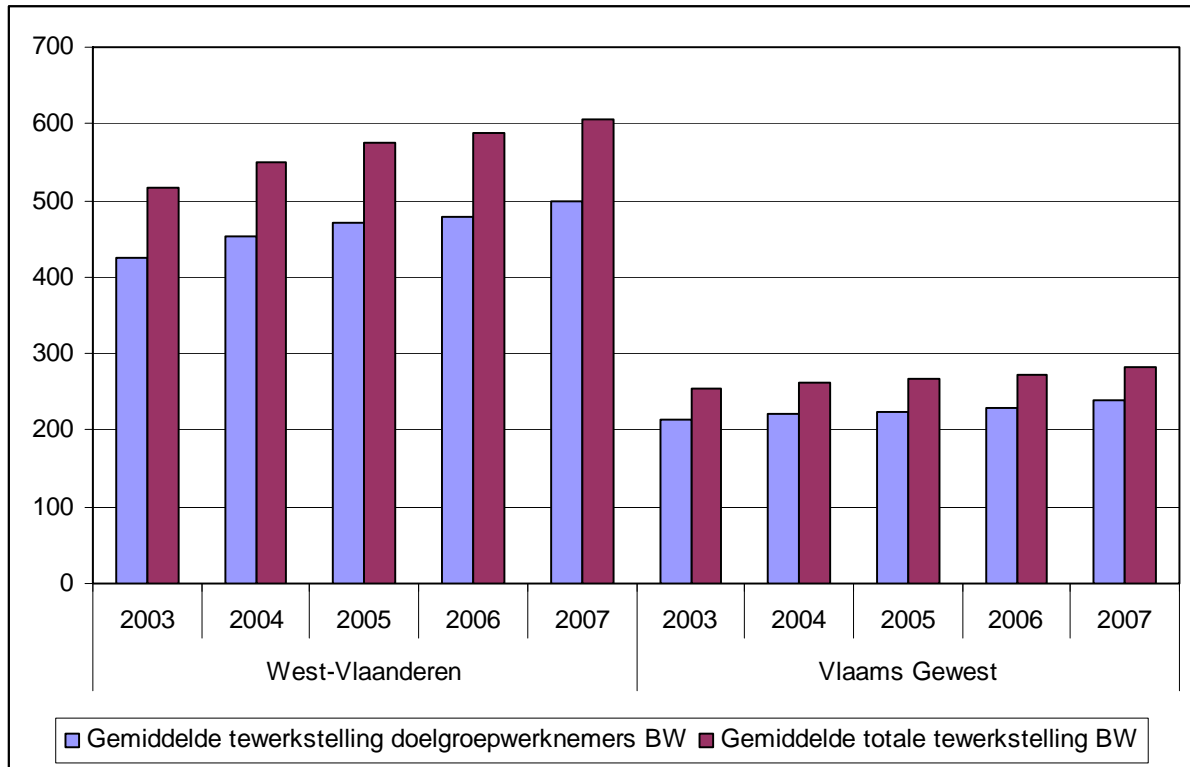

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

De tewerkstelling per beschutte werkplaats is in West-Vlaanderen bovendien hoger dan het Vlaamse gemiddelde: waar een West-Vlaamse beschutte werkplaats in 2007 gemiddeld 499 personen met een (arbeids)handicap tewerkstelde, haalt een Vlaamse beschutte werkplaats 'slechts' 239 personen met een (arbeids)handicap. West-Vlaanderen telt 9 van de 68 beschutte werkplaatsen van het Vlaamse Gewest (13%), maar vertegenwoordigt wel 27,6% van de totale Vlaamse beschutte tewerkstelling (bijna één op drie).

Onderstaande figuur verduidelijkt in één oogopslag het verschil in gemiddelde tewerkstelling tussen de negen West-Vlaamse beschutte werkplaatsen en de 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen.

Figuur 7: Gemiddelde tewerkstelling in personen in de West-Vlaamse en Vlaamse beschutte werkplaatsen, periode 2003-2007

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

De **relatief sterke aanwezigheid van industrie in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest** kan een verklaring zijn voor deze hoge cijfers. We zien inderdaad dat het aandeel van de industrie in de totale tewerkstelling in West-Vlaanderen groter is dan in het Vlaamse Gewest. In West-Vlaanderen situeert zich 23,4% van de bezoldigde tewerkstelling in de industrie, terwijl dit in het Vlaamse Gewest slechts 20% is (cijfers 31 december 2006, RSZ). Dit is een belangrijk gegeven aangezien beschutte werkplaatsen in hoofdzaak fungeren als toeleveranciers voor productiegerichte klanten.

Tegenover deze positieve en hoopgevende cijfergegevens plaatsen we toch enkele **knipperlichten**. In de West-Vlaamse beschutte werkplaatsen zijn ruim 16,5% van de werknemers ouder dan 50 jaar. De grootste groep van de werknemers situeert zich tussen de 41 en de 50 jaar (35%). Gecumuleerd zien we dat 52% van de populatie ouder dan 40 jaar is. In 2007 namen een aantal West-Vlaamse beschutte werkplaatsen deel aan een ESF-project 'leeftijdsbewust personeelsbeleid' om mensen met een arbeidshandicap langer aan het werk te houden.

Het pijnpunt van 2007 voor de West-Vlaamse BW bleek de werkloosheid te zijn, die gestegen is van 2,5% naar 3,3% in 2007 (weliswaar met grote verschillen tussen werkplaatsen onderling). De werkloosheid ligt niet toevallig het hoogst bij die werkplaatsen die het meeste uren gepresteerd hebben in enclave bij andere werkplaatsen.

De zwaarst getroffen groep is en blijft de groep van de zwakke doelgroepwerknemers die stelselmatig de eenvoudige, routinematige werken met weinig toegevoegde waarde zien verdwijnen richting Oosten. De stijgende vergrijzing in de werkplaatsen werkt deze trend enkel in de hand²³.

2.3. SOCIALE WERKPLAATSEN (SW) (VLAAMSE TEWERKSTELLINGSMAATREGEL)

Wat? Sociale werkplaatsen creëren werkgelegenheid waarbij productiviteit gepaard gaat met aandacht voor de specifieke behoeften van de werknemers. Zij werken op twee terreinen: in een **bedrijfseconomische realiteit** en als **tewerkstellingsproject**. De achterliggende motivering is dat arbeid wordt beschouwd als motor van de re-integratie van de doelgroep in de samenleving. Het aanbieden van “**arbeid op maat**” van de mogelijkheden van de doelgroep binnen een productieproces is hun kernopdracht; hierin onderscheiden ze zich van de reguliere bedrijven. De werknemers worden intensief begeleid door gespecialiseerde omkaderingspersoneelsleden²⁴.

Doelgroep? De meest achtergestelde doelgroep van werklozen, namelijk: vijf jaar werkloos en diploma niet hoger dan LSO. Vaak gaan deze formele criteria ook samen met fysieke, psychische of sociale moeilijkheden waardoor een tewerkstelling in het reguliere circuit niet haalbaar is.

Het **decreet van 14 juli 1998** waarin de reglementering werd vastgelegd (met uitvoeringsbesluiten van 8 december 1998) zorgde voor een **structurele erkenning van de sociale werkplaatsen**. Een experimentele regeling via de GESCO-wetgeving was al van kracht sinds 1994. De eerste sociale werkplaatsen gingen echter al eerder van start, in de jaren 1980 met een *ad hoc*-financiering.

Financiering. De tewerkstelling wordt gefinancierd met Vlaamse loonsubsidies, omkaderingssubsidies, vermindering van bepaalde werkgeversbijdragen (RSZ), aangevuld met eigen opbrengsten van de sociale werkplaats.

De **Federatie** is het Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling (SST). Het SST – opgericht in 1998 – is de koepel van de sociale werkplaatsen en de arbeidszorgcentra. In 2007 waren er 102 Vlaamse sociale werkplaatsen en 20 in West-Vlaanderen. Vorig jaar waren er nog 19 sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen, maar het Kringloopcentrum Kust werd in oktober 2007 erkend als sociale werkplaats (voordien een invoegonderneming).

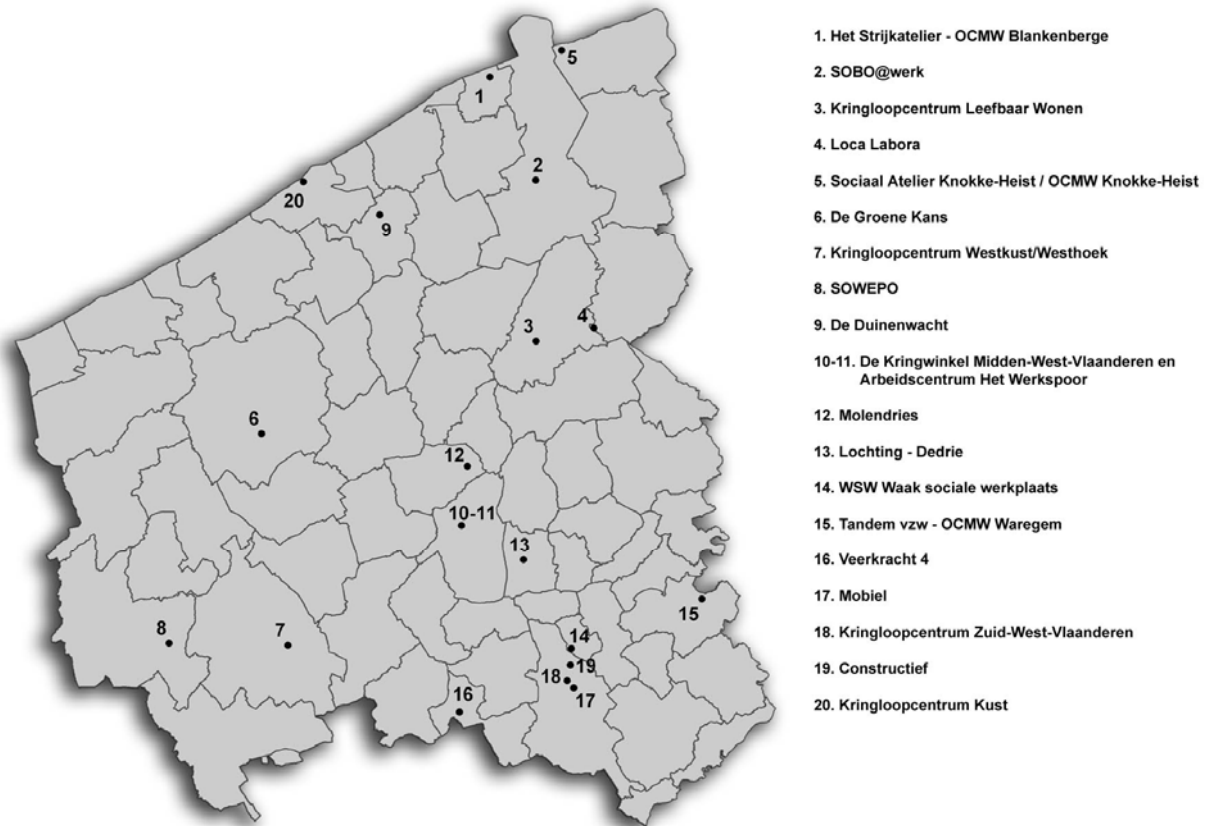
De **20 West-Vlaamse Sociale Werkplaatsen in 2007** (zie kaart 3) waren de volgende: de Kringwinkel 't Rad (vzw Kringloopcentrum Leefbaar Wonen) in het Brugse (met vijf locaties), Kringloopcentrum Westkust/Westhoek (met vier locaties in de Westhoek), Kringloopcentrum Midden-West-Vlaanderen in regio Roeselare (met vier locaties), Kringloopcentrum Zuid-West-Vlaanderen in regio Kortrijk (met zeven locaties), Kringloopcentrum Kust (met 4 locaties), SOWEPO te Poperinge (toeleveringsbedrijf), Constructief te Kortrijk (hout- en metaalatelier), SW Molendries te Gits (horeca), Veerkracht 4 te Menen (bouwsector/horeca), SOBO@werk te Brugge (renovatie, catering), het Strijkatelier te Blankenberge, het Sociaal Atelier Knokke-Heist (strijkatelier), Tandem vzw te Waregem (strijk/fietsherstel- en verhuurplaats (Veloods)), Mobiel te Kortrijk (fietspromotieatelier), De Groene Kans te Diksmuide (natuur en groen/land- en tuinbouw), De Duinenwacht te Oostende (natuur en groen), WSW Waak Sociale Werkplaats te Kuurne (groendienst), Arbeidscentrum Het Werkspoor te Roeselare (klusjes, natuuronderhoud, milieutaken), Loca Labora te Beernem (natuur en groen/land- en tuinbouw/horeca) en Lochting - Dedrie te Izegem (land- en tuinbouw).

²³ Uit ‘De beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen, presentatie werkjaar 2007’, BW-West.

²⁴ Sociale werkplaatsen zijn verplicht per vijf voltijdse doelgroepwerknemers één voltijdse omkadering aan te werven, waarbij de omkaderingssubsidie per VTE wordt toegekend.

We zien een duidelijke concentratie van sociale werkplaatsen in het midden en het zuiden van de Provincie West-Vlaanderen en een ondervertegenwoordiging in de Westhoek en aan de Westkust (enkel nr. 6, 7 en 8). Let wel, de sociale werkplaatsen zijn gelokaliseerd via hun maatschappelijke zetel, niet volgens hun werkingsgebied. Kringloopcentrum Westkust/Westhoek heeft bijvoorbeeld vier locaties in de Westhoek, in Veurne, Diksmuide, Poperinge en Ieper; maar staat slechts éénmaal op de kaart (nr. 7).

Kaart 3: Geografische spreiding van de 20 sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen, 2007

BRON: POM West-Vlaanderen.

Meer informatie over de activiteiten van de sociale werkplaatsen (hoofdzakelijk actief in de dienstensector, één op drie van hen zijn kringloopcentra, kort gevolgd door natuur- en groenonderhoud), de contingentering (sociale werkplaatsen kunnen slechts bijkomende doelgroepwerknemers aanwerven als er een oproep gelanceerd wordt vanuit de Vlaamse overheid), ... vindt u in onze vorige twee studies (consulteerbaar op www.pomwvl.be en onze laatste studie is – zolang de voorraad strekt – nog in hard copy beschikbaar).

Uitbreidingsrondes 2006 en 2008 sociale werkplaatsen.

Met het Vlaamse Meerbanenplan van de Vlaamse Regering 'samen voor meer banen'²⁵ beloofde Vlaanderen onder meer **extra jobs in de sociale werkplaatsen**. De Vlaamse minister van Sociale Economie kondigde op 25 juli 2006 aan dat de sociale werkplaatsen er **530 extra werknemers** bij krijgen: **442 VTE doelgroepwerknemers + 88 VTE omkaderingspersoneel**. Het betreft hier een uitbreiding van het contingent waar reeds lang om gevraagd werd. Deze uitbreiding betekent een groei van de sector van 20% en een budgettaire Vlaamse inspanning van € 6,13 miljoen.

Deze 530 extra jobs (VTE) werden volgens drie categorieën toegewezen:

- **natuurlijke groei van de sociale werkplaatsen en versterkte samenwerking met de lokale besturen** (364,5 VTE doelgroepwerknemers);
- **innovatieve projecten** (27 VTE doelgroepwerknemers, acht sociale werkplaatsen);
- **supported employment** (17 sociale werkplaatsen stelden zich kandidaat voor in totaal 50,5 VTE doelgroepwerknemers, zij onderschreven het engagement om de doelgroepwerknemers te gaan plaatsen in reguliere bedrijven waarbij het doel is dat de mensen op termijn een contract krijgen bij het reguliere bedrijf).

Van de 442 extra jobs voor doelgroepwerknemers voor het Vlaamse Gewest zijn er 81,5 VTE voor West-Vlaanderen (18,4%). Vanaf augustus 2006 konden sociale werkplaatsen starten met hun aanwervingen. Deze extra jobs zullen dus pas gedeeltelijk in de tewerkstellingscijfers van 2006 terug te vinden zijn.

Ook in 2008 is er voor de sociale werkplaatsen een **groei-pad** voorzien en wordt de mogelijkheid geboden om een uitbreiding van het aantal gesubsidieerde doelgroepwerknemers aan te vragen. Binnen het **Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA) 2006-2010** zijn er voor 2008 opnieuw **42 VTE doelgroepwerknemers** beschikbaar (en 8,4 VTE omkadering). Daarnaast is binnen de **reguliere begroting sociale economie** een budget gereserveerd om in 2008 een uitbreiding te creëren met **148 VTE doelgroepwerknemers** (en 29,6 VTE omkadering).

In **totaal** gaat het dus over 228 extra VTE jobs waarvan **190 VTE doelgroepwerknemers en 38 VTE omkadering**. Van de 190 VTE doelgroepwerknemers extra zijn 150 VTE plaatsen bestemd voor het opvangen van de natuurlijke groei van de sociale werkplaatsen (waarvan 22 VTE voor West-Vlaanderen; 14,6%) en 40 VTE plaatsen zijn bestemd voor nieuwe beleidsprioriteiten (milieuprojecten en energiesoepers, elk goed voor 20 VTE doelgroepwerknemers). De aanvragen moesten binnen zijn tegen 11 april 2008. De aanwervingen zullen wellicht plaats vinden vanaf het najaar 2008.

Beide uitbreidingsrondes zorgen voor een extra tewerkstelling van 758 VTE (530+228) jobs in de sociale werkplaatsen, namelijk 632 VTE doelgroepwerknemers en 126 VTE omkaderingspersoneel.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van enerzijds het aantal sociale werkplaatsen en anderzijds de gesubsidieerde Vlaamse tewerkstelling binnen deze sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007.

²⁵ Gelanceerd op 16 januari 2006 en goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 februari 2006.

Tabel 10: Aantal sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest en hun effectieve²⁶ (door Vlaanderen gesubsidieerde) tewerkstelling, periode 2003-2007 (*)

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal erkende SW	21	19	19	19	20	112	104	102	99	98
Doelgroepwerknemers										
in pers.	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658
<i>in VTE</i>	381	434	440	580	637	2.059	2.261	2.307	2.875	3.215
Omkaderingspersoneel										
<i>in pers.</i>	90	105	112	132	148	506	540	542	686	804
<i>in VTE</i>	75	87	86	106	116	420	445	459	554	643
Totaal tewerkstelling										
in pers.	525	625	643	821	898	2.858	3.120	3.198	3.952	4.462
<i>in VTE</i>	456	521	526	686	753	2.479	2.706	2.766	3.429	3.858

(*) Voor de jaren 2003-2005 betreft het jaargemiddelde cijfers, voor de jaren 2006 en 2007 zijn het bereikcijfers (hoeveel mensen werden in 2006 bereikt).

BRON: Vlaams Subsidieagentschap van Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Bij het analyseren van de tewerkstellingsgegevens over de periode 2003-2007 moeten we wel voorzichtig zijn met het nemen van overhaaste conclusies. Het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) levert vanaf het jaar 2006 cijfergegevens aan onder de vorm van **bereikcijfers** in plaats van **jaargemiddelden**. Het is evident dat de jaargemiddelden lager liggen dan de bereikcijfers (=aantal personen dat in een jaar bereikt werd, namelijk de toestand begin van het jaar + instroom). De werkelijke stijging die zich in de sociale werkplaatsen heeft voorgedaan over de jaren 2005-2006 als gevolg van de uitbreidingsrondes komt uit de verkregen tewerkstellingscijfers spijtig genoeg niet tot uiting.

De totale (door Vlaanderen gesubsidieerde) tewerkstelling in de **20 West-Vlaamse sociale werkplaatsen** bedroeg net geen 900 personen in 2007, een stijging met 77 personen of 9,4% ten opzichte van 2006. Van deze **bijna 900 tewerkgestelde personen** in de West-Vlaamse sociale werkplaatsen waren er 750 doelgroepwerknemers (83,5%).

Alle 98 **Vlaamse sociale werkplaatsen** stelden in 2007 samen circa 4.500 personen tewerk, een stijging met 429 personen of 12,9% ten opzichte van 2006. Hiervan behoorden 3.658 personen tot de kansengroepen.

Het **aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest** inzake de doelgroep tewerkstelling in de sociale werkplaatsen bedroeg in 2007 20%.

De **gemiddelde (gesubsidieerde) tewerkstelling** in een Vlaamse sociale werkplaats bedroeg 45,5 personen, waarvan 37,3 erkende doelgroepwerknemers in 2007. De gemiddelde tewerkstelling in een West-Vlaamse sociale werkplaats is gelijklopend met die voor Vlaanderen: 45 personen, waarvan 37,5 erkende doelgroepwerknemers. De gemiddelde tewerkstelling in een sociale werkplaats is aanzienlijk kleiner dan in een beschutte werkplaats. Redenen hiervoor zijn hun recentere geschiedenis, alsook het feit dat we hier enkel rekening houden met de door Vlaanderen gesubsidieerde tewerkstelling.

²⁶ Met 'effectieve' tewerkstelling bedoelen we de effectief gerealiseerde tewerkstelling op de werkvloer en niet de aan de sociale werkplaatsen toegekende werknemers (doelgroep en omkadering) die door Vlaanderen gesubsidieerd worden.

De tewerkstellingscijfers voor de sociale werkplaatsen geven immers enkel de door Vlaanderen **gesubsidieerde tewerkstelling** weer. In werkelijkheid ligt de tewerkstelling in de sector van de sociale werkplaatsen hoger. Ook **niet-erkende doelgroepwerknemers** (mensen die beantwoorden aan de doelgroep, maar waarvoor geen loonsubsidiëring wordt voorzien) en ander personeel (art. 60 §7, SINE, ...) worden er tewerkgesteld. Deze doelgroepwerknemers worden tevens begeleid door niet-gesubsidieerd omkaderingspersoneel (verplicht aan te werven à rato van één op vijf VTE doelgroepwerknemers), waardoor eveneens het omkaderingspersoneel in realiteit hoger ligt.

Eind 2004 waren er circa 95 niet-erkende doelgroepwerknemers (via onder meer SINE-tewerkstelling) en een 600-tal werknemers onder artikel 60 §7²⁷ in het Vlaamse Gewest. Het aantal niet-erkende begeleiders werd geraamd op 250 VTE of 306 personen. Dit betekent dat de totale (erkende) tewerkstelling voor alle Vlaamse sociale werkplaatsen ongeveer met een **1.000-tal (niet-erkende) personen** verhoogd mag worden voor het jaar 2004 en dat deze niet-erkende tewerkstelling maar liefst één derde van de totale erkende (gesubsidieerde) tewerkstelling vertegenwoordigde (3.198 personen in 2004, jaargemiddelde). Toegepast op 2007 mogen we concluderen dat bij de gesubsidieerde tewerkstelling er 1/3 niet-gesubsidieerde tewerkstelling gerealiseerd wordt, wat neerkomt op een totale tewerkstelling van bijna 6.000 personen (4.462 personen + 1/3). Voor West-Vlaanderen zouden we uitkomen op *grosso modo* 1.200 tewerkgestelde personen in de sociale werkplaatsen.

De niet-erkende (en niet-gesubsidieerde) tewerkstelling nemen we niet mee op in de totaalcijfers van de sociale werkplaatsen. De reden hiervoor is dat enerzijds West-Vlaamse gegevens ontbreken, maar dat anderzijds deze gegevens ook niet systematisch worden bijgehouden. Aangezien we de inventarisatie van sociale tewerkstelling jaar op jaar wensen te actualiseren, houden we enkel rekening met de erkende gesubsidieerde tewerkstelling.

Ongeveer één op drie sociale werkplaatsen is een **kringloopcentrum**. In onze twee voorgaande studies zijn we daar, gezien hun aantal en belangrijkheid, dieper op ingegaan. In deze geactualiseerde cijferbijlage 2003-2007 doen we dit slechts heel kort.

Een **kringloopcentrum** beschikt over een aantal winkels waar men de opgehaalde of gebrachte goederen en daarna de opgeknapte goederen verkoopt en ze een nieuwe bestemming geeft. Tot 2002 heetten al deze winkels **kringloopwinkels**; sinds oktober 2002 is twee derde van de winkels overgeschakeld op de nieuwe naam '**De Kringwinkel**'. Voor de klant betekent De Kringwinkel een extra garantie op kwaliteit. De Kringwinkel heeft een hoofdletter, het is het kwaliteitslabel in de tweedehandssecto. Alle Kringwinkels hanteren immers dezelfde waarden en leggen zich normen op. Dat gaat van winkelinrichting, service bij verkoop, klantvriendelijkheid, enz. tot de kwaliteit van de goederen zelf. Je herkent De Kringwinkels aan een uniform logo en een gezamenlijke huisstijl.

Kringloopcentra hebben een drievoudig doel:

1. Aandacht voor het **milieu**. Herbruikbare goederen een nieuwe bestemming geven.
2. **Sociale tewerkstelling** - men biedt werk aan kansengroepen.
3. Het **verkopen** van originele en degelijke tweedehandsgoederen tegen lage prijzen.

²⁷ VDAB, Arbeidsmarkttopic, Winst voor iedereen, duurzame tewerkstelling in de sociale economie, mei 2006 en Werkwaardig, juni 2006, jaargang 3, nummer 2, pagina 12. Voor het aantal personen actief via art. 60 §7 verwijzen we naar pagina 45.

De kringloopcentra in Vlaanderen zijn lid van **KOMOSIE vzw. KOMOSIE staat voor Koepel van Milieuondernemers in de Sociale Economie en is sinds 15 juli 2008 de opvolger van de Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK)**²⁸. KOMOSIE vzw verenigt en ondersteunt sociale-economie-ondernemingen die activiteiten met ecologische meerwaarde uitvoeren, zijnde de energiesnoeiers (organisaties die jobs creëren voor kortgeschoolden met het oog op het uitvoeren van energiebesparende werken voor gezinnen met een laag inkomen) en de 31 kringloopcentra. De 31 kringloopcentra tellen vandaag 99 kringloopwinkels en Kringwinkels.

In West-Vlaanderen zijn er vijf kringloopcentra met 13 Kringwinkels (regio Brugge, Kust en Brugge) en 11 kringloopwinkels (regio Westhoek / Westkust en Kortrijk). Al deze kringloopcentra zijn sociale werkplaatsen. Sinds oktober 2007 immers is het kringloopcentrum kust geen collectief invoegbedrijf meer, maar kreeg het zijn erkenning als sociale werkplaats.

2.4. SAMENVATTENDE TABEL “PERMANENT GESUBSIDIEERDE TEWERKSTELLING”

De permanent gesubsidieerde tewerkstelling, de tweede werkvorm van de sociale inschakelings-economie, omvat de tewerkstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen. Tabel 11 geeft ons een overzicht van de tewerkstellingscijfers voor de jaren 2003-2007 voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Als bijlage 1 vindt u een tabel in VTE uitgedrukt met de doelgroeptewerkstelling in de sociale inschakelings-economie en de gesubsidieerde diensteneconomie voor de periode 2003-2007.

Voorafgaandelijk nog twee opmerkingen:

- de tewerkstellingscijfers voor de **beschutte werkplaatsen** zijn jaareindecijfers (bijv. 31/12/2007);
- de tewerkstellingscijfers voor de **sociale werkplaatsen** zijn vanaf het jaar 2006 en 2007 bereikcijfers (hoeveel personen werden in een betreffend jaar bereikt) en tot en met het jaar 2005 zijn het jaargemiddelden, dus steeds kleiner dan het aantal bereikte personen in een bepaald jaar. Vandaar dat het jaar 2006 eigenlijk een ‘trendbreuk’ vormt met de voorgaande cijferreeks.

In West-Vlaanderen waren er samen in de negen beschutte werkplaatsen en in de 20 sociale werkplaatsen in 2007 samen 5.242 doelgroepwerknemers tewerkgesteld, een stijging met 4,8% ten opzichte van 2006 (5.002 personen). In het **Vlaamse Gewest** waren er samen **net geen 20.000 doelgroepwerknemers actief** in de beschutte en sociale werkplaatsen.

In West-Vlaanderen werkten er in totaal 6.349 werknemers (doelgroep en omkadering) in de beschutte en sociale werkplaatsen in 2007, een stijging van 4% ten opzichte van 2006. Voor alle Vlaamse beschutte en sociale werkplaatsen waren in 2007 samen 23.716 werknemers actief, een stijging van 5,6% ten opzichte van 2006 (+1.255 personen).

West-Vlaanderen is heel goed vertegenwoordigd in het Vlaamse Gewest voor zowel de doelgroeptewerkstelling (26,3%) als de totale tewerkstelling (26,8%) binnen de beschutte en sociale werkplaatsen samen. Voornamelijk de beschutte werkplaatsen zorgen voor dit hoge aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse tewerkstelling, namelijk 28,3% van de Vlaamse beschutte tewerkstelling gebeurt binnen West-Vlaanderen. De West-Vlaamse sociale werkplaatsen blijven zeker niet achter voor wat hun aandeel in Vlaanderen betreft: met een aandeel van 20,1% in de totaaltewerkstelling waren ze verantwoordelijk voor een vijfde van de tewerkstelling in de Vlaamse sociale werkplaatsen.

²⁸ Opgericht op 19 mei 1994.

Tabel 11: Tewerkstelling in personen voor de beschutte en sociale werkplaatsen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest					WVL/VG 2007
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	
BESCHUTTE WERKPLAATSEN	9	9	9	9	9	68	68	68	68	68	
Doelgroepwerknemers											
personen met een handicap anderen (Sine, MTPW, ...)	3.539	3.714	3.790	3.838	3.943	14.131	14.477	14.717	15.001	15.554	
276	354	439	475	549	495	571	591	586	724		
Subtotaal doelgroepwerknemers	3.815	4.068	4.229	4.313	4.492	14.626	15.048	15.308	15.587	16.278	27,6%
Validen	838	879	949	971	959	2.680	2.756	2.847	2.922	2.976	
Totaal tewerkstelling BW	4.653	4.947	5.178	5.284	5.451	17.306	17.804	18.155	18.509	19.254	28,3%
SOCIALE WERKPLAATSEN	21	19	19	19	20	112	104	102	99	98	
Doelgroepwerknemers	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658	
Subtotaal doelgroepwerknemers	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658	20,5%
Omkadering	90	105	112	132	148	506	540	542	686	804	
Totaal tewerkstelling SW	525	625	643	821	898	2.858	3.120	3.198	3.952	4.462	20,1%
Totaal doelgroepwerknemers	4.250	4.588	4.760	5.002	5.242	16.978	17.628	17.964	18.853	19.936	26,3%
Totale tewerkstelling	5.178	5.572	5.821	6.105	6.349	20.164	20.924	21.353	22.461	23.716	26,8%

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en sociale economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

De beschutte werkplaatsen (en niet de sociale werkplaatsen) zorgden voor het leeuwendeel van de permanent gesubsidieerde tewerkstelling. Enkele **kanttekeningen** hierbij zijn:

- beschutte werkplaatsen hebben niet te kampen met een contingentering (zoals dit wel het geval is bij de sociale werkplaatsen);
- bij de sociale werkplaatsen houden we enkel rekening met de door Vlaanderen gesubsidieerde tewerkstelling (en niet met de andere doelgroepwerknemers die sociale werkplaatsen tewerkstellen, wat circa 1/3 meer tewerkstelling zou betekenen);
- sociale werkplaatsen kennen ook een veel recentere geschiedenis dan de beschutte werkplaatsen.

Zoals bij de sociale werkplaatsen aangehaald, moeten we de cijfers met de nodige voorzichtigheid hanteren: de jaar-op-jaar stijging van de cijfers voor de sociale werkplaatsen zou wellicht minder uitgesproken zijn mocht er zich geen wijziging hebben voorgedaan in de ons aangeleverde tewerkstellingscijfers. Het jaar 2006 vormt aldus een kleine trendbreuk in onze cijfergegevens.

We merkten eerder al op dat de tewerkstelling per beschutte werkplaats aanzienlijk hoger ligt dan de (door Vlaanderen) gesubsidieerde tewerkstelling per sociale werkplaats. De gemiddelde tewerkstelling in een Vlaamse beschutte werkplaats bedroeg in 2007 283 personen, waarvan 239 personen met een arbeidshandicap tegenover 45,5 personen voor een Vlaamse sociale werkplaats, waarvan 37,3 erkende doelgroepwerknemers. Nemen we de niet-gesubsidieerde tewerkstelling ook mee in rekening voor de sociale werkplaatsen (+ 1/3), dan komen we aan een gemiddelde van circa 60,7 personen voor een Vlaamse sociale werkplaats in 2007.

We herhalen kort²⁹ dat, in het kader van het Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), de beschutte tewerkstelling sinds 1 april 2006 onder één en hetzelfde dak zit als de tewerkstelling in de sociale werkplaatsen, namelijk het beleidsdomein Werk en Sociale Economie. De uitdaging die het Vlaamse beleid zich dan ook stelde, was na te gaan hoe een kader kon opgesteld worden, dat de groeiende samenwerking kon weerspiegelen. Sociale en beschutte werkplaatsen zouden de term 'maatwerkbedrijven' meekrijgen, bedrijven die werk op maat leveren voor kansengroepen en dat alles ook binnen een nieuw éénheidsdecreet. Dit moest normaal gezien reeds in voege getreden zijn, maar ligt voor het ogenblik stil.

²⁹ Voor meer info hierover, zie punt 2.1., pagina 23

3. DEGRESSIEF GESUBSIDIEERDE TEWERKSTELLING

Wat? In de **startfase** wordt een **tijdelijke en degressieve subsidiëring** uitbetaald in afwachting dat de doelgroep en het bedrijf kunnen concurreren op de reguliere (arbeids)markt.

Werkvormen? Inschakelingsbedrijven (Federaal, KB van 1995) en vertaling hiervan naar het Vlaamse Gewest zijn de invoegbedrijven (Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000³⁰, gewijzigd door nieuwe Besluiten van 25 maart en van 15 juli 2005³¹).

3.1. INVOEGBEDRIJVEN (VLAAMSE TEWERKSTELLINGSMAAT-REGEL)

Wat? Creatie van **duurzame tewerkstelling voor kansengroepen** binnen de **reguliere economie, met aandacht voor opleiding en begeleiding in een arbeidsomgeving** waar maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO³²) centraal staat, waarbij **in de startfase een tijdelijke en degressieve subsidiëring** wordt uitgekeerd.

De invoegmaatregel omvatte twee verschillende groepen van actoren:

1. de **commerciële invoegbedrijven** (zij die een commercieel product of dienst op de markt brengen) waaronder ook de bedrijven die met dienstencheques werken;
2. de **collectieve invoegbedrijven** (invoegbedrijven die een collectieve of persoonlijke dienstverlening ontwikkelen die niet volledig vermarktbaar is en die meestal een lokale dimensie hebben). Vanaf het inwerkingtreden van het decreet op de lokale diensteconomie LDE **per 1 januari 2008 vallen de collectieve invoegbedrijven onder dit decreet LDE en horen ze hier niet meer thuis**. De tewerkstellingscijfers van invoegbedrijven zijn tot en met 2007 inclusief deze met de collectieve invoegbedrijven, vanaf 2008 betreffen het dan enkel de commerciële invoegbedrijven.

Invoegbedrijven en inschakelingsbedrijven vallen meestal samen. Een inschakelingsbedrijf is een soortgelijk initiatief als het invoegbedrijf, met dit verschil dat de Federale overheid de initiatiefnemer is van deze werkvorm (sinds 1995) en dat de subsidiëring anders verloopt. De federale erkenning als inschakelingsbedrijf is noodzakelijk voor de Vlaamse erkenning als invoegbedrijf. Deze erkenning geeft recht op de tewerkstelling van moeilijk bemiddelbare werklozen door middel van de tewerkstellingsmaatregel 'Sociale Inschakelingseconomie', afgekort SINE.

Er werd beslist om vanaf 1 december 2004 geen nieuwe aanvraagdossiers voor erkenning als invoegbedrijf of -afdeling meer te behandelen. In het voorjaar van 2005 werd immers werk gemaakt van de **nieuwe regelgeving voor invoegbedrijven** die uitmondde in **twee nieuwe besluiten**: één van 25 maart 2005 (voor invoegbedrijven die met dienstencheques werken) en van 15 juli 2005 (voor de klassieke commerciële invoegbedrijven, van toepassing vanaf 1 juli 2005). De aanvragen tot erkenning lagen daardoor stil van december 2004 tot en met juli 2005. We houden hiermee rekening bij het interpreteren van het aantal erkende invoegondernemingen en de daarbijhorende tewerkstellingscijfers.

³⁰ Besluit van de Vlaamse Regering houdende een impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, Renaat Landuyt, 8 september 2000.

³¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000 houdende een impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie; van toepassing vanaf 1 juli 2005.

³² Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen wordt omschreven als een continu verbeteringsproces waarbij ondernemingen vrijwillig op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen op een geïntegreerde manier in de gehele bedrijfsvoering opnemen, waarbij overleg met de stakeholders, of belanghebbenden, van de onderneming deel uitmaakt van dit proces.

Voor de reeds erkende invoegbedrijven en -afdelingen blijft de oude regelgeving van kracht.

Doelgroep? Volgens de **nieuwe reglementering** (15/07/05)³³ moet een invoegwerknemer voldoen aan de volgende criteria:

- persoon met hoogstens een diploma HSO die de dag voor zijn aanwerving beantwoordt aan één van de volgende kenmerken:
 - jonger dan 50 jaar en minstens 12 maanden inactief,
 - ouder dan 50 jaar en minstens zes maanden inactief,
 - minstens zes maanden leefloongerechtigd of arbeidsmarktgehandicapt,
 - deeltijds werkzoekende leerling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO).

De nieuwe regelgeving veranderde (in het licht van de Europese regelgeving) ook de **loonsubsidiëring**. De wijze van subsidiëring is net zoals voorheen gestoeld op het geven van een percentage van de loonkosten³⁴, maar nu slechts gedurende twee jaar. Er wordt (cfr. tabel 12) een onderscheid gemaakt tussen kleine, middelgrote en grote ondernemingen (volgens definitie Europese Commissie).

Tabel 12: Loonsubsidiëring volgens de nieuwe regelgeving van de invoegbedrijven (Besluit van 15 juli 2005)

	% van de loonkost i.f.v. refertebedrag	
	Jaar 1	Jaar 2
Micro- en kleine onderneming	50%	30%
Middelgrote onderneming	42,5%	22,5%
Grote onderneming	35%	15%

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Deze loonsubsidies zijn cumuleerbaar met structurele RSZ-vermindering, doelgroepenvermindering en loonactivering (Activa, SINE, ...).

Binnen de invoegmaatregel zijn er heel wat **dienstenchequeondernemingen**. Dat zijn ondernemingen die erkend zijn (door de Federale overheid) in het kader van de Wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en –banen. Ze werken met dienstencheques en vragen tevens hun (Vlaamse) erkenning aan als invoegbedrijf. De Vlaamse overheid vond het noodzakelijk dat ook de afstemming van de dienstenchequeondernemingen met de invoegsector moest geregeld worden en nam daarvoor het Besluit van 25 maart 2005 (tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000). Evaluaties wezen uit dat de Vlaamse invoegsubsidie gecombineerd met het stelsel van de (Federale) dienstencheques een oversubsidiëring betekende. Met de wijziging van het besluit wordt deze oversubsidiëring weggewerkt, maar zullen de DC-ondernemingen toch tijdelijk worden ondersteund bij de aanwerving van kansengroepen.

De **loonsubsidie bij de DC-ondernemingen** die een erkenning aanvragen als invoegbedrijf of -afdeling (hier bestaat het concept invoegafdeling wel nog, bij de 'gewone' invoegbedrijven niet meer) bedraagt €1.650 per VTE per jaar gedurende drie jaar voor een invoegafdeling en gedurende vier jaar voor een invoegbedrijf. Deze loonsubsidies zijn cumuleerbaar met structurele RSZ-vermindering, doelgroepenvermindering en loonactivering (Activa, SINE, ...).

³³ Volgens de oude reglementering moest een invoegwerknemer minstens één jaar werkloos zijn en een diploma van maximaal HSO hebben of één dag inactief zijn en een diploma van LSO hebben.

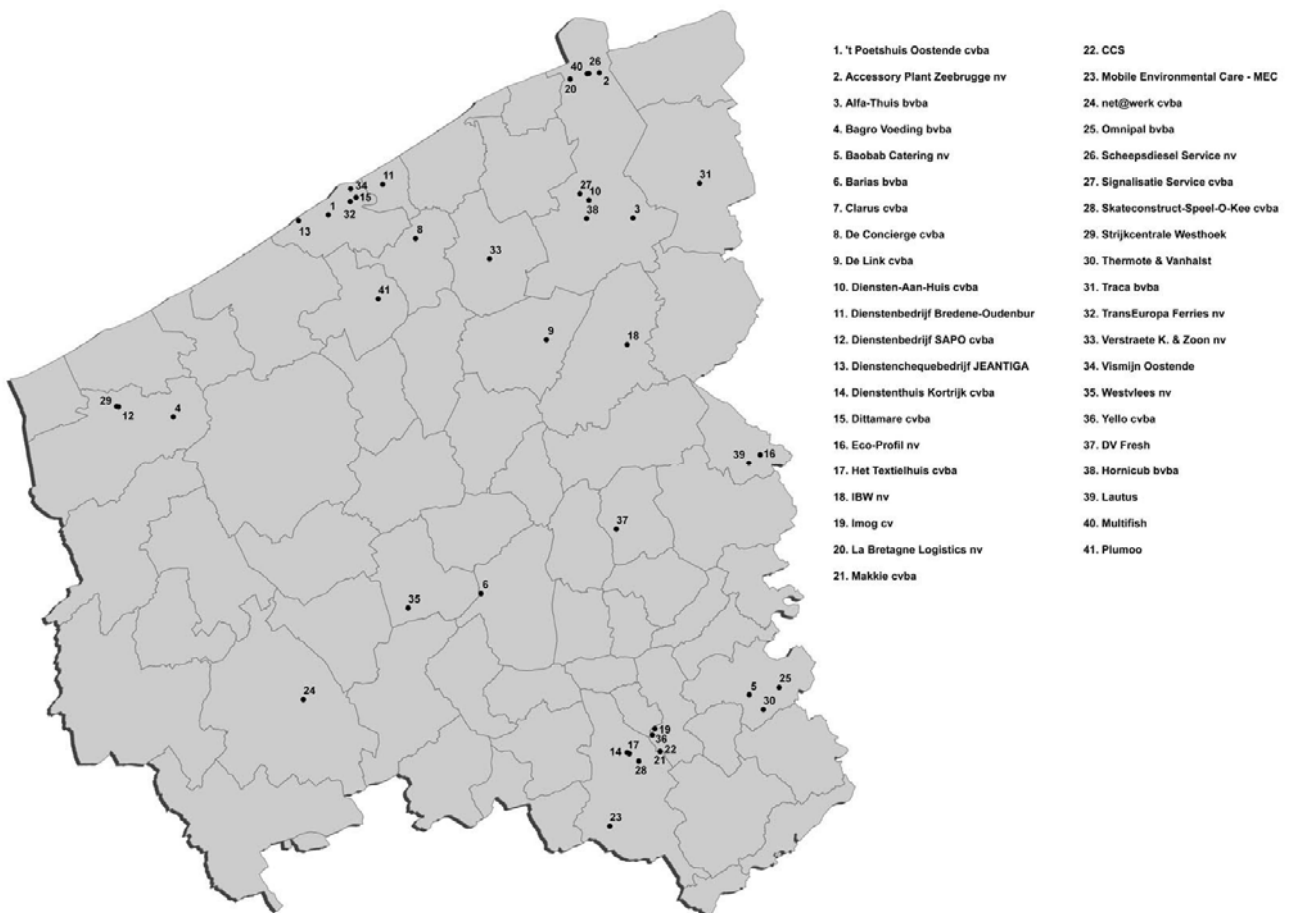
³⁴ In de oude reglementering ontving een invoegbedrijf een loonkostensubsidie voor de doelgroepwerknemers van respectievelijk 80, 60, 40 en 20% gedurende de eerste vier jaar.

In concreto zijn invoegbedrijven die eveneens een erkenning hebben als DC-onderneming, ondernemingen die diensten aanbieden (strijken, poetsen, ...) die door de gebruiker met dienstencheques kunnen betaald worden. Hier is er een combinatie van tijdelijke Vlaamse loonkostensubsidies (voor de invoegwerknemers) met een Federale subsidie voor de consument die de aangeboden diensten met dienstencheques (DC) betaalt.

Voor de **invoegbedrijven (en -afdelingen) collectieve diensten** bleef het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000 van kracht. Deze bedrijven ontvangen een degressieve loonsubsidie van 80%-60%-40% in de eerste drie jaar en een onbeperkte bodemfinanciering van 35% vanaf het vierde jaar. De activiteiten van deze collectieve invoegbedrijven en -afdelingen situeren zich op het vlak van kringloop, natuurbehoud en onderhoud van openbare domeinen, landschapszorg, ... Het grootste aantal bedrijven (70%) voert activiteiten uit in het kader van natuurbehoud en onderhoud van openbare domeinen. Voor West-Vlaanderen was er tot voor kort één collectief invoegbedrijf (Kringloopcentrum Kust, Oostende). Sinds oktober 2007 kregen ze hun erkenning als sociale werkplaats. West-Vlaanderen heeft nu nog één collectieve invoegafdeling (cv IMOG uit Kortrijk).

Kaart 4 toont de spreiding van de 41 erkende en operationele invoegbedrijven in West-Vlaanderen. Aangezien VAART!, het startcentrum voor Midden-West-Vlaanderen medio 2004 als laatste werd opgericht is de aanwezigheid van invoegbedrijven in deze regio nog beperkt.

Kaart 4: Geografische spreiding van de invoegbedrijven (en -afdelingen) in West-Vlaanderen, medio 2008

BRON: POM West-Vlaanderen.

Invoegbedrijven worden opgericht met de hulp van de startcentra sociale economie. Er zijn momenteel **12 erkende Vlaamse startcentra sociale economie**.

- Voor Oost-Vlaanderen waren er twee erkende startcentra: De Punt (Gent) en De Ent (Ronse). Deze zijn gefusioneerd tot één startcentrum voor de ganse provincie Oost-Vlaanderen. Dit werd goedgekeurd door beide buitengewone algemene vergaderingen op 25 juni 2008 en had een retroactief effect op 1 januari 2008. In het najaar 2008 plant men een uitgebreide communicatie naar aanleiding van de fusie.
- Voor Antwerpen zijn er vier erkende startcentra: RICK Kempen (Turnhout), De Wolkammerij (Antwerpen), De Kempische Brug (Antwerpen) en De Beitel (Mechelen);
- Voor Vlaams-Brabant zijn er twee startcentra: de Zennelink (Vilvoorde) en RIC Tienen (Tienen).
- En Limburg kreeg in juni 2006 als laatste zijn eerste startcentrum, namelijk De Startcentrale in Heusden-Zolder.

West-Vlaanderen heeft, net als Antwerpen, vier startcentra (zie kaart 5).

- **Kanaal 127** voor Kortrijk (erkend door de Vlaamse Regering op 8 februari 2001 als eerste startcentrum in het Vlaamse Gewest).
- **De Werkhoek** voor Oostende-Westhoek (erkend op 1 september 2001).
- **De Kaap** voor Brugge (erkend op 1 augustus 2002).
- **VAART!** voor Roeselare-Tielt (erkend op 15 juli 2004).

Kaart 5: De vier startcentra voor Sociale Economie in West-Vlaanderen, per SERR-gebied

BRON: dienst Economie, Provincie West-Vlaanderen (www.west-vlaanderen.be/startcentra)³⁵.

Startcentra sociale economie kregen tot vóór 1 januari 2008 van de Vlaamse overheid een jaarlijkse subsidie van circa €131.000 als tussenkomst in de loon- en werkingskosten. De Vlaamse overheid wijzigde hun financiering met het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2008, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2008. In concreto wordt de financiering van een startcentrum opgesplitst in een vast basisgedeelte, namelijk €65.000 en een variabel gedeelte, €66.000 afhankelijk van de behaalde resultaten.

³⁵ Website werd mede mogelijk gemaakt via een Provinciaal Reglement van de provincie West-Vlaanderen ter ondersteuning van de startcentra. De portaalsite was einde 2006 online.

Het variabele deel van de financiering moet men 'verdienen' à rato van zijn werking (aantal goedgekeurde invoegdossiers, halen van een opstap kwaliteitslabel, netwerking, promotie, ...).

Sinds april 2007 konden invoegbedrijven voor hun invoegwerknemers gratis een inschakelingscoach krijgen. Het betreft hier gratis jobcoaching die de toeleiding en de instroom van nieuwe invoegwerknemers faciliteert en versterkt door persoonlijke begeleiding van de invoegwerknemer en mee zorgt voor een duurzame tewerksstelling.

De circa 177 (toestand eind december 2007) Vlaamse invoegbedrijven verenigden zich in het **Vlaams Invoegplatform**, afgekort VIP (www.vlaamsinvoegplatform.be). Sinds medio 2007 wil het VIP een rol spelen inzake volgende aspecten: onderlinge informatie-uitwisseling tussen de verschillende invoegbedrijven (via onder meer een nieuwsbrief), mogelijkheden van samenwerking onderzoeken, gemeenschappelijke standpuntontwikkeling en deze op politiek en publiek niveau vertegenwoordigen en de eigenheid van deze ondernemerschapsvorm profileren.

Daarnaast hebben de Vlaamse startcentra, onder impuls van de Vlaamse coördinator voor startcentra Luc Degandt³⁶, een **gemeenschappelijke website** gelanceerd: www.vlaamsstartcentra.be (online sinds december 2007).

Tabel 13 geeft ons een **overzicht van de invoegtewerksstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest over de periode 2003-2007**. Gezien 'invoegbedrijven' de enige werkvorm zijn binnen de 'degressief gesubsidieerde tewerksstelling' vormt tabel 13 **ook** onmiddellijk de **samenvattende tabel van de degressief gesubsidieerde tewerksstelling** (in opvolging van de 'semiformele sociale tewerksstelling' (werkvormen PWA en arbeidszorg) en de 'permanent gesubsidieerde tewerksstelling' (werkvormen beschutte en sociale werkplaatsen).

Tabel 13: Invoegtewerksstelling (*) in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Doelgroepwerknemers in										
Collectieve invoegbedrijven	10	9	9	10	11	175	233	256	326	384
Invoegbedrijven, DC-ondernemingen		-	-	205	237		-	-	765	1.286
Commerciële invoegbedrijven	54	134	278	281	266	153	489	846	1.173	1.243
Totaal tewerksstelling (pers.)	64	143	287	496	514	328	722	1.102	2.264	2.913
Totaal tewerksstelling (VTE)		138	248	389	396	317	677	1067	1.757	2.127

(*) Voor de jaren 2003-2005 betreft het jaargemiddelden, voor de jaren 2006 en 2007 zijn het bereikcijfers (hoeveel mensen werden in 2006/2007 bereikt).

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie; Verwerking: POM West-Vlaanderen.

³⁶ Sinds 1 juni 2007 is de regiomanager van VAART! Luc Degandt voor 4/5 aangesteld als coördinator van de Vlaamse startcentra. Hij vormt het aanspreekpunt voor het beleid, het Agentschap en de startcentra.

We zijn geneigd zijn om de sterke stijging in tewerkstelling over de jaren 2005-2006 toe te wijzen aan de inhaalbeweging wegens het hertekenen van de Vlaamse invoegwetgeving. Deze stijging is - spijtig genoeg - gedeeltelijk te herleiden tot de gewijzigde cijfergegevens die we vanuit het Vlaams Subsidieagentschap van Werk en Sociale Economie aangeleverd kregen vanaf het jaar 2006. De bereikcijfers - aantal bereikte personen in een bepaald jaar – die men ons aanlevert sinds 2006 zijn steeds hoger dan de jaargemiddelden die we tot en met 2005 steeds ontvingen. De werkelijke stijging die zich dus in de invoegmaatregel heeft voorgedaan komt uit de verkregen tewerkstellingscijfers niet volledig tot uiting.

In 2007 werden ruim 500 invoegwerknemers bereikt via de 36 West-Vlaamse invoegbedrijven, een stijging van 3,6% ten opzichte van het jaar 2006. Binnen deze invoegtewerkstelling vindt het leeuwendeel van de tewerkstelling plaats in de commerciële invoegbedrijven (51,7%).

De **177 Vlaamse invoegbedrijven** (119 commerciële, 23 collectieve en 35 dienstencheque invoegondernemingen) stellen een kleine **3.000 invoegwerknemers** tewerk, een stijging van maar liefst 28,6% ten opzichte van 2006. Een evolutie in stijgende lijn is dus duidelijk merkbaar in Vlaanderen.

Spijtig genoeg stellen we vast dat West-Vlaanderen achterblijft in deze stijgende tewerkstellingsevolutie van 2006 naar 2007. Het aandeel van West-Vlaanderen binnen het Vlaamse Gewest voor de invoegtewerkstelling bedroeg in 2007 slechts 17,6%. West-Vlaanderen is met een aandeel van 20,3% wel beter vertegenwoordigd in Vlaanderen voor wat betreft het aantal opgerichte en nog actieve invoegbedrijven (36 op 177).

Waar in West-Vlaanderen de tewerkstelling in de commerciële invoegbedrijven de overhand neemt binnen de invoegtewerkstelling, is de eerste plaats binnen het Vlaamse Gewest weggelegd voor de dienstencheque-invoegbedrijven met 44,1%, op de voet gevolgd door de tewerkstelling in de commerciële invoegbedrijven, zijnde 42,6%.

Het merendeel van de invoegtewerkstelling was zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest voltijdse tewerkstelling. Met de komst van de dienstencheque-invoegbedrijven steeg het aantal personen per VTE (van 1,03 personen per VTE in 2003 naar 1,36 personen per VTE).

Net zoals bij de sociale werkplaatsen nemen we enkel de door Vlaanderen gesubsidieerde tewerkgestelde invoegwerknemers binnen de invoegbedrijven in rekening. Invoegbedrijven werven ook **andere kansengroepen aan die niet voor de criteria invoeg in aanmerking komen** (bijv. SINE, art.60§7, ...). Deze nemen we niet mee in onze cijfergegevens gezien het risico op dubbeltellingen. Dit impliceert – net als bij de sociale werkplaatsen – dat het aantal tewerkgestelde kansengroepen in de invoegbedrijven hoger is dan de 500 tewerkgestelde West-Vlaamse invoegwerknemers en de ruim 3.000 Vlaamse invoegwerknemers.

De invoegtewerkstelling vertoont duidelijk een stijgende trend. Het is weliswaar nog steeds de werkvorm met de laagste aantallen (in absolute cijfers). Dit is logisch gezien hun recente geschiedenis (wetgeving sinds 2000) en de recent gewijzigde wetgeving (met een strengere gereguleerde doelgroep, belangrijker accent op MVO, lagere loonkostsubsidie, ...). De evolutie voor het Vlaamse Gewest in het aantal invoegwerknemers is weliswaar hoopgevend voor een verdere stijging de komende jaren. We hopen dat ook West-Vlaanderen mee op deze trein kan springen³⁷.

³⁷ We moeten weliswaar rekening houden met de socio-economische situatie die verschilt van provincie tot provincie en zelfs binnen provincies. West-Vlaanderen heeft de laatste jaren te kampen met nog lagere werkloosheidscijfers dan andere regio's wat enerzijds positief is, maar anderzijds een krapte op de arbeidsmarkt impliceert. Dit betekent dat er nog maar weinig potentieel aan doelgroepwerknemers overschiet die in aanmerking komen voor invoegtewerkstelling. Rekening houdend met die gegevenheid is het niet evident om naar bedrijven te stappen met het invoegverhaal 'wetend' dat de instroom moeilijk loopt.

4. TIJDELIJKE TEWERKSTELLING

Onder tijdelijke tewerkstelling verstaan we diverse werkvormen die **werkervaring** bezorgen aan kansengroepen, **al dan niet gekoppeld aan een formele opleiding**, met het oog op **doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt**.

In onze studie nemen we zeven Federale en/of Vlaamse werkvormen op die op één of andere manier tijdelijke werkervaring bezorgen aan kansengroepen om ze 'klaar te stomen' voor de arbeidsmarkt. Het betreft hier dus geen tewerkstelling van onbepaalde duur, integendeel, kansengroepen worden intensief begeleid en opgeleid, doen werkervaring op, in projecten met een tijdelijke duur om daarna door te groeien naar de (reguliere of niet-reguliere) arbeidsmarkt.

Deze werkvormen verschillen daarin van de vorige drie werkvormen die wel als doel hadden effectief kansengroepen tewerk te stellen voor onbepaalde duur, weliswaar met mogelijkheden tot doorstroming (cfr. experimenten supported employment in beschutte en sociale werkplaatsen, overstap van PWA-arbeid naar dienstencheques).

*We merken nogmaals op dat de beschrijving op zich van de verschillende werkvormen bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien we in deze studie **hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal**. Voor uitgebreide toelichting verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be).*

Volgende zeven werkvormen nemen we op binnen de tijdelijke tewerkstelling:

- tewerkstelling in het kader van **art. 60§7 van de OCMW-wetgeving** van 1976. Het OCMW bezorgt een baan aan iemand die uit de arbeidsmarkt is gestapt of gevallen om (1) die persoon terug werkervaring te laten opdoen (arbeidsmarktervaring, arbeidsattitudes, ...) en/of (2) ervoor te zorgen dat die persoon terug een beroep kan doen op een sociale uitkering. Het is een **arbeidscontract van bepaalde duur** waar de duur van de tewerkstelling nooit langer is dan de periode die nodig is om zich terug in orde te stellen met de sociale zekerheid. In de meeste gevallen treedt het OCMW zelf op als werkgever of men kan de persoon ter beschikking stellen aan een derde werkgever;
- tewerkstelling in het kader van **art. 61 van de OCMW-wetgeving** van 1976. Aanvullend aan art. 60§7 kan het OCMW een overeenkomst sluiten met een openbare instelling of privéonderneming ter verwezenlijking van de hem opgedragen taken en doelstellingen.
 - Beide hogergenoemde Federale tewerkstellingsmaatregelen zijn bedoeld voor activering van **gerechtigden op maatschappelijke integratie (leefloon)** of op financiële maatschappelijke hulp (in concreto, voor vreemdelingen);
- **werkervaringsplan-plus** (WEP-plus, een Vlaamse tewerkstellingsmaatregel, subsidiekader van 17 juni 1997). Via het WEP-plus wordt tijdelijke werkervaring aangeboden (normaal gezien voor een periode van twaalf maanden) in combinatie met begeleiding en opleiding op de werkvloer aan voornamelijk **laaggeschoolde langdurig werklozen** (minstens twee jaar volledig werkloos). De activiteiten voor de werknemers situeren zich in de niet-commerciële sfeer en er is een activering van de werkloosheidsuitkering of het leefloon. De bedoeling is dat de kansen op doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt verhoogd worden. Ook hier betreft het steeds een contract van bepaalde duur van maximum één jaar;
- de **GESCO-opleidingsprojecten**, de zogenaamde Kelchtermansprojecten (Vlaamse tewerkstellingsmaatregel). Deze projecten liggen in het randgebied van **vorming en werkervaring** (°1987). De deelnemers krijgen in een **opleidingsstatuut** (geen arbeidsovereenkomst) in een realistische bedrijfssetting een training van opleiders die zelf als GESCO tewerkgesteld worden. De deelnemers moeten minstens één jaar werkloos zijn en maximaal een diploma LSO hebben. Nieuwe aanvragen zijn niet meer mogelijk; degene die nu nog lopen hebben een uitdagend karakter;

- de **brugprojecten** (Vlaamse tewerkstellingsmaatregel). Deze projecten zijn specifiek gericht op het bijbrengen van arbeidsattitudes aan **jongeren die schoolmoe zijn**, om ze klaar te maken voor de arbeidsmarkt. De jongeren doen **werkervaring** (begeleide praktijkopleiding) op gedurende 20 uur per week bij een promotor (gemeente- of Provinciebestuur, OCMW, vzw, ...) gedurende maximaal negen maanden. Brugprojecten worden beschouwd als een vooropleiding en een opstap naar een klassieke arbeids- of leerovereenkomst. Het zijn jongeren (+16 jaar) uit het deeltijds onderwijs die de essentiële basisattitudes missen om een job te vinden en te houden die hiervoor in aanmerking komen;
- de **invoeginterim**. Het is een Federaal tewerkstellingsprogramma in samenwerking met de uitzendsector, waarbij een werknemer wordt aangeworven door het uitzendkantoor voor een voltijdse arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. In de loop van de arbeidsovereenkomst probeert het uitzendkantoor de werknemers aan de hand van uitzendopdrachten werkervaring aan te reiken en op termijn een blijvende tewerkstelling bij een derde werkgever. Daarenboven wordt ook verwacht dat het uitzendbedrijf aandacht besteedt aan de begeleiding en opleiding van de deelnemers aan de maatregel. De personen die voor de maatregel in aanmerking komen, zijn leefloners, gerechtigden op financiële steun én degenen die in het kader van art. 60 §7 worden tewerkgesteld;
- *last but not least* hebben we nog de **activiteitencoöperatieve**. De activiteitencoöperatieve (AC) is een **schakel tussen het zelfstandig ondernemerschap en de werkloosheid**. Werkzoekenden krijgen de kans om hun project voor een economische activiteit op ware grootte en zonder risico op verlies van uitkeringen uit te testen en dit onder begeleiding van en mits vorming door professionele coaches³⁸. De werking van de AC is gestoeld op vijf pijlers, namelijk het statuut van de werk-ondernemer, trajectbegeleiding op maat, de coöperatieve gedachte, een centrale administratie en boekhouding en netwerking.

Op volgende pagina geven we de tabel weer met de tewerkstelling van kansengroepen binnen de zeven werkvormen onder de tijdelijke tewerkstelling voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007.

We nemen volgende cijfergegevens op voor de betreffende werkvormen:

- het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld via de **art. 60§7 en art. 61 van de OCMW-wetgeving**;
- tot 2005 het gemiddeld aantal personen tewerkgesteld in de **WEP-plus projecten**, vanaf 2006 kregen we van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie bereikcijfers (begin jaarcijfers + alle instroom gedurende dat jaar) (wat hier ook de oorzaak is van de enorme stijging van 2005 naar 2006);
- het gemiddeld aantal cursisten die vorming en werkervaring opdoen in de **GESCO-opleidingsprojecten**;
- aantal brugjongeren die in **brugprojecten** stappen. Voor bv. 2006 nemen we een gemiddelde van de schooljaren 2005-2006 en 2006-2007. Voor wat betreft het schooljaar 2007-2008 deden we een beroep op voorlopige cijfergegevens. Er moet nog een eindcontrole gebeuren van deze gegevens waardoor dossiers nog kunnen worden afgewezen;
- het gemiddeld aantal begunstigden in **invoeginterim**. Het aantal personen dat in 2007 via een invoeginterim geactiveerd werd, bleef ons onbekend. Cijfergegevens zijn voorhanden tot en met 2006. Gezien het lage aantal in de voorbije jaren geeft dit geen vertekend beeld in de totaalsom;
- het aantal actieve gesalarieerde ondernemers (werk-ondernemers) die tot de kansengroepen behoren in een bepaald jaar bij de **activiteitencoöperatieve** die in begeleiding zijn. Een activiteitencoöperatieve heeft inderdaad meer personen in trajectbegeleiding die ofwel doorstromen naar een opleiding, naar een werk in loondienst of die onmiddellijk de sprong wagen als zelfstandige. Deze worden niet meegenomen.

³⁸ Goedkeuring ontwerp KB statuut kandidaat-ondernemer activiteitencoöperatie van 12 september 2008.

Tabel 14: Doelgroeptewerking in personen via de zeven tijdelijke tewerkstellingsvormen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Art.60§7 OCMW-wetgeving	649	692	692	733	721	2.984	3.384	3.631	4.074	4.143
Art. 61 OCMW-wetgeving	14	19	17	4	8	58	55	40	18	21
Werkervaringsprojecten (WEP+) (*)	483	502	475	944	959	2.992	3.040	2.940	5.896	5.932
GESCO-opleidingsprojecten, Iln	163	163	149	142	124	1.424	1.424	1.413	1.686	1.268
Brugprojecten	264	263	270	292	318	992	992	1.048	1.206	1.413
Invoeginterim	5	5	9	4	-	55	36	36	40	-
Activiteitencoöperatieve	7	10	12	12	3	12	14	20	19	24
Subtotaal tijdelijke tewerking	1.585	1.654	1.624	2.131	2.133	8.517	8.945	9.128	12.939	12.801

(*) Tot en met 2005 jaargemiddelden, vanaf 2006 bereikcijfers.

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van diverse bronnen.

In 2007 ontvingen ruim 2.100 personen in West-Vlaanderen en een kleine 13.000 personen in Vlaanderen werkervaring en opleiding via tal van projecten met als doel 'doorstroming naar de arbeidsmarkt'. Dit is een **status quo** in vergelijking met het jaar **2006**. Over een periode van vijf jaar merken we een meer dan positieve evolutie op, voor West-Vlaanderen +34,6% en voor het Vlaamse Gewest een verdubbeling.

Conclusies in die zin, dat de werkvormen effectief één derde tot de helft meer personen aanspreken en meer werkervaring laten opdoen zijn echter voorbarig. De verdubbeling over de laatste vijf jaar is voornamelijk te wijten aan de 'andere' cijfergegevens van de werkervaringsprojecten WEP-plus. Het Vlaams Subsidieagentschap van Werk en Sociale Economie (VSWSE) levert ons immers vanaf het jaar 2006 bereikcijfers aan in plaats van jaargemiddelden (tot en met 2005). Bereikcijfers zijn steeds hoger dan jaargemiddelden. Het jaar 2006 vormt een 'trendbreuk' met de voorgaande jaren.

Ondanks het feit dat de werkelijke stijging voor de WEP-plus-projecten niet tot uiting komt in de cijferreeks, heeft er zich ongetwijfeld een stijging van het aantal langdurig werklozen in de tewerkstelling voorgedaan. Op Vlaams niveau werden er extra middelen uitgetrokken voor deze WEP-plus tewerkstelling.

De verhoging van het aantal werkervaringsplaatsen voor langdurig werkzoekenden past binnen het objectief van het bevorderen van de sluitende aanpak voor langdurig werkzoekenden. Sinds 2004 wordt, in uitvoering van de Europese richtsnoeren, in het Vlaams werkgelegenheidsbeleid werk gemaakt van de sluitende aanpak voor langdurig werkzoekenden. Hiervoor worden dus onder meer extra trajecten gerealiseerd. Voor de doelgroep van de langdurig werkzoekenden blijft er extra behoefte aan bijkomende mogelijkheden voor werkervaring³⁹. Heel recent is er nu ook een nieuw Besluit van de Vlaamse Regering betreffende werkervaring van 10 juli 2008 (cfr. infra). Dit toont het belang aan dat de Vlaamse overheid aan deze materie schenkt.

Daarnaast zien we eveneens een **betere benutting van de tewerkstellingsmaatregel art.60 §7 van de OCMW-wetgeving** voor zowel West-Vlaanderen (+11,1%) maar zeker voor gans het Vlaamse Gewest (+39%) over de voorbije vijf jaar. West-Vlaanderen heeft een aandeel van 17,4% in het aantal geactiveerde 'leefloners' via art.60§7, wat eerder aan de lafe kant is.

Waar West-Vlaanderen wel heel goed in bedreven is, is in het ter beschikking stellen van art. 60§7 –personen in sociale-economieondernemingen. Immers, wanneer een dergelijke werknemer in het kader van een art. 60 §7 tewerkstelling wordt ter beschikking gesteld van een erkend sociale-economieonderneming (bijv. voor inschakelingsbedrijven, sociale werkplaatsen, kringloopcentra, ..), dan wordt de Federale toelage verhoogd.

De reden hiervoor is de volgende:

- enerzijds beoogt men hiermee de sociale-economiebedrijven te ondersteunen, en
- anderzijds worden zij aangezien als ideale partners voor inschakeling van kansengroepen, gezien hun opgedane ervaring en begeleidingsmogelijkheden van de doelgroep.

Waar in West-Vlaanderen circa één derde van de art. 60 §7 –werknemers werkzaam waren in sociale-economiebedrijven in 2007 (216 personen op het totale aantal 721 art. 60 §7-werknemers), was dit voor gans Vlaanderen slechts één vijfde (namelijk 879 personen op 4.143 art.60§7-werknemers). Dit percentage is voor beide in stijgende lijn: meer en meer art. 60§7-personen worden dus ter beschikking gesteld van sociale-economieondernemingen, wat een positieve evolutie is. In West-Vlaanderen was dit aandeel in 2004 nog 'beperkt' tot 20,5% en voor Vlaanderen bedroeg dit 17%.

³⁹ Uit het Vlaamse werkgelegenheidsakkoord 2005-2006, 20 januari 2005.

Ook de **brugprojecten** zitten in de lift, zowel kwalitatief als kwantitatief. Over de laatste vijf jaar zien we een stijging van één vijfde voor West-Vlaanderen en een stijging van +42,4% voor het Vlaamse Gewest. West-Vlaanderen is met een aandeel van 22,5% goed vertegenwoordigd in het aantal Vlaamse brugjongeren.

In het Vlaamse meerbanenplan 'samen voor meer banen' van de Vlaamse Regering (goedgekeurd op 10 februari 2006) werden eveneens **extra middelen** uitgetrokken voor jongeren, waarvan een deel voor de combinatie 'leren en werken' in het deeltijds beroepssecundair onderwijs. De Vlaamse Regering gaat voor een voltijds engagement voor zoveel mogelijk leerplichtigen. Er werd onlangs nog een nieuwe oproep gelanceerd voor brugprojecten (oproep project 'leren en werken', met indieningsdatum 11 april 2008 en te starten vanaf 1 september 2008). Brugprojecten zijn een belangrijke investering in de toekomst van de jongeren. Ze richten zich immers op jongeren uit het deeltijds onderwijs die de essentiële basisattitudes missen om een job te vinden en te houden.

De brugprojecten leveren jaar na jaar ook steeds betere resultaten op. Het is zo dat in het schooljaar 2006–2007 voor het eerst het percentage jongeren dat werk had na hun brugproject boven de 60% lag, namelijk 61,8% en het aantal jongeren dat nadien werkloos was onder de 10%, zijnde 7,5%.

De cursisten die vorming en werkervaring opdoen in de GESCO-opleidingsprojecten zitten in een dalende trend. Nieuwe aanvragen zijn immers niet meer mogelijk en de projecten die nu nog lopen hebben een uitdovend karakter.

Kwantitatief minder belangrijke werkvormen voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest zijn de werkvormen art. 61 (van de OCMW-wetgeving), de invoeginterim en de gesalarieerde ondernemers binnen de activiteitencoöperatieve. Deze werkvormen hebben weliswaar hun eigen specifieke verdienste, maar vertalen zich niet in grote aantallen intreders op de arbeidsmarkt.

Wat de **activiteitencoöperatieven** aangaat, houden we in onze studie enkel rekening met de effectieve gesalarieerde ondernemers die tot de kansengroepen behoren. We houden geen rekening met alle begeleidingen – weliswaar voor kansengroepen – die uitmonden in een job in loondienst of waar men onmiddellijk de stap zet als zelfstandige.

Onze activiteitencoöperatieve voor West-Vlaanderen Take Off – gevestigd te Oudenburg – is begin 2008 failliet verklaard. De West-Vlaamse startcentra sociale economie zetten zich nu gezamenlijk in om een nieuwe West-Vlaams activiteitencoöperatieve op te richten die van start zou kunnen gaan begin 2009.

*We herhalen dat er in 2007 ruim 2.100 personen in West-Vlaanderen en een kleine 13.000 personen in Vlaanderen werkervaring en opleiding ontvingen via tal van projecten met als doel 'doorstroming naar de arbeidsmarkt'. Dit was een **status quo** in vergelijking met het voorbije jaar 2006. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat betreft het aanbieden van werkervaring aan kansengroepen bedroeg 16,7% in 2007. **West-Vlaanderen zou hier een tandje mogen bijzetten** aangaande het aanbieden van tijdelijke werkervaring met het oog op doorstroming naar de arbeidsmarkt. Van de vier werkvormen binnen de sociale tewerkstelling heeft West-Vlaanderen voor deze werkvorm het laagste aandeel in het Vlaamse Gewest.*

We gaan hieronder nog kort even in op twee werkvormen aangezien er voor deze werkvormen recente beleidswijzigingen zijn.

Voor wat betreft de **werkervaringsprojecten WEP-plus** zoomen we nog in op het **nieuwe besluit betreffende werkervaring** dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op **10 juli 2008**. Dit besluit kadert in de voortdurende inspanningen om meer mensen uit de kansengroepen aan de slag te helpen. De groep van langdurig werkzoekenden (dit is langer dan twee jaar) is daar een extra kwetsbaar onderdeel van, omdat de afstand naar werk vaak bijzonder groot is. Een mogelijke oplossing voor deze groep is gedurende één jaar werkervaring aan te bieden.

De **belangrijkste nieuwigheid** in de nieuwe regeling is dat **iedere deelnemer** aan het werkervaringsprogramma een **evenwaardige begeleiding** zal krijgen en dit ongeacht de organisatie waar de werkervaring plaatsvindt. In de nieuwe regeling krijgt iedere werkzoekende een jaar lang een kwaliteitsvolle ondersteuning op maat. Dat betekent een algemene vorming (ICT, Nederlands), een kwalitatieve begeleiding op de werkvloer, een attest van verworven competenties, een sollicitatietraining en tenslotte een actieve bemiddeling naar een reguliere job. Tijdens de eerste helft van de werkervaring zal de opleiding en begeleiding vooral gericht zijn op **competentieversterking**. In de tweede helft ligt de nadruk op de **effectieve uitstroom naar werk**.

Nog **nieuw** is dat de werkzoekenden **na afloop van hun werkervaring zes maanden recht hebben op een individuele nazorg**. Het is immers niet alleen van belang dat zoveel mogelijk deelnemers werk vinden in het normale economische circuit, ze moeten de nieuwe job ook kunnen behouden. Vandaar deze individuele nazorg door een vertrouwde begeleider.

Het stelsel van de werkervaring zal bestaan uit **twee modules** die gelijktijdig lopen: een werkervaringsmodule en een inschakelingsmodule.

- De **werkervaringsmodule** omvat een leerwerkervaring op één of meer werkplekken, van minimaal 6 en maximaal 12 maanden, waarbij de werkzoekende op de werkvloer begeleid wordt door een werkervaringspromotor.
- De **inschakelingsmodule**, die complementair is met de werkervaringsmodule, is gericht op de versterking van de generieke competenties van de werkzoekende met het oog op uitstroom naar werk. Deze module wordt verzorgd door het leerwerkbedrijf.

De werkervaringspromotor of het leerwerkbedrijf wordt voor vier jaar gesubsidieerd. De subsidiëring is hernieuwbaar. De werkervaringspromotoren en leerwerkbedrijven zullen jaarlijks worden geëvalueerd door het Subsidieagentschap en de VDAB. **De nieuwe regeling** zal gelden voor de doelgroepwerknemers die **vanaf 1 januari 2009** het werkervaringsprogramma aanvatten.

De activiteitencoöperatieve (AC) is een **schakel tussen het zelfstandig ondernemerschap en de werkloosheid**. Werkzoekenden krijgen de kans om hun project voor een economische activiteit op ware grootte en zonder risico op verlies van uitkeringen uit te testen en dit onder begeleiding van en mits vorming door professionele coaches⁴⁰.

De wet van 11 maart 2006 regelt het statuut van de kandidaat-ondernemer binnen de activiteitencoöperatieve. Het KB dat de wet moet uitvoeren is er nu eindelijk sinds 12 september 2008, al is het nog maar een goedkeuring van ontwerp van KB. In afwachting van deze structurele erkenning werd de werking van de activiteitencoöperaties op Vlaams niveau ondersteund via een facultatieve subsidie van €100.000 op jaarbasis. In het startjaar ontvangt men een subsidie van de Federale overheid (€62.000). Gezien op federaal vlak het statuut van de werk-ondernemer geregeld is via het recente KB van 12 september kan werk gemaakt worden van een structurele Vlaamse erkenning van de werking van de activiteitencoöperaties. Het decretaal verankeren van de activiteitencoöperaties is ook het erkennen van de interessante methode die ze in zich hebben voor het aanwakken van de ondernemingszin bij kansengroepen.

⁴⁰ Goedkeuring ontwerp KB statuut kandidaat-ondernemer activiteitencoöperatie van 12 september 2008. Eind 2008 wordt een definitieve goedkeuring verwacht van het KB.

De belangrijkste vernieuwing in het KB is dat de kandidaat-ondernemer niet meer in loondienst moet worden genomen van de activiteitencoöperatieve (met een groot risico hierdoor voor de AC indien de activiteit mislukt), maar dat deze enkel een contract afsluit met de AC. De kandidaat-ondernemer blijft zijn werkloosheidsvergoeding behouden, ontvangt een extra premie erbovenop, maar krijgt dus geen loon meer uitbetaald door de activiteitencoöperatieve. De periode dat men in een AC kan blijven, is beperkt tot 18 maanden.

5. OVERZICHTSTABEL SOCIALE INSCHAKELINGSECONOMIE

We sluiten dit eerste hoofdstuk af met een overzicht van de sociale tewerkingstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007.

Voor een goed begrip: sociale inschakelingseconomie is een onderdeel van de sociale economie. Als we spreken over **sociale economie**, hebben we het over creëren van **maatschappelijke meerwaarde** in het algemeen. In Vlaanderen wordt die maatschappelijke meerwaarde geconcretiseerd door tewerkingstellingscreatie voor hen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. Dit noemen we sociale tewerkingstelling of ook de sociale inschakelingseconomie.

Voorafgaandelijk hernemen we twee eerder geformuleerde opmerkingen:

- de **semiformele sociale tewerkingstelling** (PWA en arbeidszorg) nemen we bewust mee op in onze overzichtstabel, ook al betreft het een *andere* vorm van tewerkingstelling (met meer nadruk op de latente functies van arbeid) (cfr. pagina 22);
- de tewerkingstelling wordt gemeten in personen en niet in Voltijds Equivalenten (VTE). Van in het begin verkozen we te willen weten **hoeveel personen actief zijn als werkende op de arbeidsmarkt**, veeleer dan de VTE te willen kennen. Een halftijdse betrekking voor een persoon uit de kansengroepen die zich na twee jaren weer op de arbeidsmarkt begeeft, betekent immers voor die persoon een volledige terugkeer naar en in de samenleving. Soms wordt cijfermateriaal in VTE mee opgenomen. U vindt achteraan als bijlage 1 een overzichtstabel waarin we pogen om een zo correct mogelijk beeld te geven van het aantal VTE voor alle tewerkingstellingsmaatregelen.

Tabel 15 op de volgende pagina geeft het volledige beeld van de tewerkingstelling voor kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest voor 2003-2007.

In West-Vlaanderen werden in 2007 ruim 11.000 personen uit de kansengroepen via de sociale inschakelingseconomie opnieuw ingeschakeld op de arbeidsmarkt. Voor het gehele Vlaamse Gewest spreken we hier over circa 50.000 personen. **Met een aandeel van 22,3% is West-Vlaanderen vrij actief op het vlak van sociale tewerkingstelling.** De diverse sociale tewerkingstellingsmaatregelen zijn goed gekend en worden actief benut. Dat er nog ruimte is voor verbetering, zal verder in dit besluit blijken.

Over de voorbije vijf jaren (2003-2007) zien we een *status quo* in de sociale tewerkingstelling in West-Vlaanderen en in Vlaanderen. De tewerkingstellingscijfers schommelen tussen de 10 à 11.000 personen voor West-Vlaanderen en tussen de 48 à 50.000 voor Vlaanderen. Tussen de diverse werkvormen onderling doen er zich wel serieuze verschillen voor. Tabel 15 geeft deze wijzigingen duidelijk weer:

- een **sterke daling in het aantal PWA-actieve personen** (en dus ook voor het geheel van de semiformele sociale tewerkingstelling);
- een **continue stijgende tewerkingstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen** die het leeuwendeel uitmaken van de totale sociale tewerkingstelling;
- een **serieuze inhaalbeweging van de invoegeconomie**, maar gezien hun lagere absolute aantallen blijven ze de laatste plaats bezetten;
- ook **de tijdelijke tewerkingstellingsprojecten winnen aan belang** ten opzichte van 2003.

Tabel 15: Doelgroep tewerkstelling (in personen) in de sociale inschakelingseconomie voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest					WVL/VG 2007
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	
Aantal personen tewerkgesteld via PWA	4.582	4.611	3.709	3.089	2.770	21.717	21.465	17.338	14.122	12.184	
Aantal personen tewerkgesteld via Arbeidszorg (SW + begeleid werken)	140	222	249	275	348	516	755	946	1251	1533	
Subtotaal semiformele sociale tewerkstelling	4.722	4.833	3.958	3.364	3.118	22.233	22.220	18.284	15.373	13.717	22,7%
Beschutte Werkplaatsen											
- personen met een handicap	3.539	3.714	3.790	3.838	3.943	14.131	14.477	14.717	15.001	15.554	
- anderen (zwakke) werknemers (Sine, Activa, MTPW, ...)	276	354	439	475	549	495	571	591	586	724	
- Doelgroepwerknemers BW	3.815	4.068	4.229	4.313	4.492	14.626	15.048	15.308	15.587	16.278	
Sociale Werkplaatsen											
- erkende doelgroepwerknemers	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658	
- Doelgroepwerknemers SW	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658	
Subtotaal permanent gesubsidieerde tewerkstelling	4.250	4.588	4.760	5.002	5.242	16.978	17.628	17.964	18.853	19.936	26,3%
Invoegbedrijven	64	143	287	496	514	328	722	1.102	2.264	2.913	
Subtotaal degressief gesubsidieerde tewerkstelling	64	143	287	496	514	328	722	1.102	2.264	2.913	17,6%
Art.60§7 OCMW-wetgeving	649	692	692	733	721	2.984	3.384	3.631	4.074	4.143	
Art. 61 OCMW-wetgeving	14	19	17	4	8	58	55	40	18	21	
Werkervaringsprojecten (WEP+)	483	502	475	944	959	2.992	3.040	2.940	5.896	5.932	
GESCO-opleidingsprojecten	163	163	149	142	124	1.424	1.424	1.413	1.686	1.268	
Brugprojecten	264	263	270	292	318	992	992	1.048	1.206	1.413	
Invoeginterim	5	5	9	4	-	55	36	36	40	-	
Activiteitencoöperatieve	7	10	12	12	3	12	14	20	19	24	
Subtotaal tijdelijke tewerkstelling	1.585	1.654	1.624	2.131	2.133	8.517	8.945	9.128	12.939	12.801	16,7%
Totale tewerkstelling kansengroepen sociale inschakelingseconomie	10.621	11.218	10.629	10.993	11.007	48.056	49.515	46.478	49.429	49.367	22,3%

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van verschillende bronnen.

Bij het analyseren van de tewerkstellingsgegevens over de periode 2003-2007 moeten we wel voorzichtig zijn met het nemen van overhaaste conclusies. We hebben het reeds aangehaald dat het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) bepaalde cijfergegevens vanaf het jaar 2006 aanlevert onder de vorm van **bereikcijfers** in plaats van als **jaargemiddelden**: tot en met 2005 beschikken we voor de arbeidszorgmedewerkers verbonden aan sociale werkplaatsen, voor de sociale werkplaatsen zelf, voor invoegwerknemers en voor de werkervaringsprojecten WEP-plus over jaargemiddelden; voor 2006 en 2007 ontvingen we bereikcijfers die het aantal personen optellen dat in die jaren bereikt werd met deze maatregelen (toestand begin van het jaar + instroom). Het is evident dat de jaargemiddelden lager liggen dan de bereikcijfers. Vooral bij de doelgroepwerknemers in de sociale werkplaatsen en de werkervaringsprojecten WEP-plus blijkt dit overduidelijk. De werkelijke stijging die zich in deze werkvormen heeft voorgedaan komt uit de verkregen tewerkstellingscijfers niet meer tot uiting.

Met deze opmerking rekening houdend, lichten we de hierboven aangehaalde evoluties één voor één toe.

We starten met de **sterke daling van het aantal actieve PWA-personen** in West-Vlaanderen en Vlaanderen. Waar de PWA-tewerkstelling nog een aandeel had van circa 45% in de totale sociale tewerkstelling in 2003 was dit in 2007 geslonken tot slechts 25% (voor zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen).

Deze te verwachten daling kadert in de afbouw van de PWA, onder meer ten voordele van het systeem van de dienstencheques. Deze hervorming houdt ook in dat sinds 1 maart 2004 nieuwe PWA-werknemers zich niet meer kunnen inschrijven voor diensten die met dienstencheques kunnen gebeuren (poetsen, strijken, boodschappen, ...). PWA-werknemers worden gestimuleerd om de overstap te maken naar het systeem van de dienstencheques. Immers, als PWA-werknemer blijven ze het werkloosheidsstatuut behouden terwijl ze als dienstencheque-werknemer een reguliere job aannemen. Deze overstap is niet voor elke PWA-werknemer evident.

Bijkomend speelt hier ook nog de werkloosheidsval: door de extra verdiensten die het PWA-werk voor de werkloze oplevert (bovenop zijn of haar werkloosheidsvergoeding), is de financiële stimulans om naar een reguliere job over te stappen klein. Waar in West-Vlaanderen in 2003 nog ruim 4.500 werklozen actief waren in het PWA-statuuat, waren er dit in 2007 nog slechts circa 2.700.

Tegenover een dalend aantal personen actief in het PWA-statuuat staat een stijgende tewerkstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen. Waar de beschutte en sociale werkplaatsen in 2003 een aandeel hadden van 40% in de sociale tewerkstelling in West-Vlaanderen was dit aandeel gestegen tot 47,6% in 2007. De tewerkstelling voor kansengroepen in de negen West-Vlaamse beschutte en 20 sociale werkplaatsen maakte in 2007 net niet de helft uit van de totale sociale tewerkstelling. Ook voor het Vlaamse Gewest zien we hun belang stijgen: van 35,3% in 2003 naar 40,4% in 2007. Zoals daarnet gesteld moeten we de cijfers – met name voor de sociale werkplaatsen – met de nodige voorzichtigheid hanteren: de jaar-op-jaar stijging van de cijfers voor de sociale werkplaatsen zou wellicht minder uitgesproken zijn mocht er zich geen wijziging hebben voorgedaan in de ons aangeleverde tewerkstellingscijfers.

De negen **beschutte werkplaatsen** in West-Vlaanderen zijn sinds 2005 **koploper** voor wat betreft de tewerkstelling van kansengroepen binnen de sociale inschakelingseconomie. Ze vertegenwoordigen maar liefst 40,8% van de totale sociale tewerkstelling. Ook de 68 Vlaamse beschutte werkplaatsen zijn koploper binnen de Vlaamse sociale tewerkstelling met een – weliswaar beperkter – aandeel van 33%.

De tewerkstelling per beschutte werkplaats is in West-Vlaanderen bovendien hoger dan het Vlaamse gemiddelde: waar een West-Vlaamse beschutte werkplaats in 2007 gemiddeld 499 personen met een (arbeids)handicap tewerkstelde, haalt een Vlaamse beschutte werkplaats 'slechts' 239 personen met een (arbeids)handicap. West-Vlaanderen telt 9 van de 68 beschutte werkplaatsen van het Vlaamse Gewest (13%), maar vertegenwoordigt wel 27,6% van de totale Vlaamse beschutte tewerkstelling (bijna één op drie).

De **relatief sterke aanwezigheid van industrie in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest** kan een reden zijn voor deze hoge cijfers. We zien inderdaad dat het aandeel van de industrie in de totale tewerkstelling in West-Vlaanderen groter is dan in het Vlaamse Gewest. In West-Vlaanderen situeert zich 23,4% van de bezoldigde tewerkstelling in de industrie, terwijl dit in het Vlaamse Gewest slechts 20% is (cijfers 31 december 2006, RSZ). Dit is een belangrijk gegeven aangezien beschutte werkplaatsen in hoofdzaak fungeren als toeleveranciers voor productiegerichte klanten.

Meteen wordt duidelijk dat **zelfs in moeilijke marktomstandigheden** (hoge concurrentie lageloonlanden, achteruitgang industrie, ...) **de tewerkstelling in de beschutte werkplaatsen in de lift zit** (en blijft). **De beschutte werkplaatsen gaan meer en meer op zoek naar nieuwe niches en activiteiten die minder onderhevig zijn aan de concurrentie met de lageloonlanden.** Het gaat hier vooral om activiteiten die minder verplaatsbaar zijn: groenzorg, (verse) voeding, producten met een grote omvang die minder makkelijk verplaatsbaar zijn, nicheproducten met hoge kwaliteitseisen, ... De Vlaamse beschutte werkplaatsen kregen sinds 1 april 2007 extra ondersteuning door de invoering van een gesubsidieerde commerciële functie. Deze gesubsidieerde functie maakt werk van de zoektocht naar nieuwe markten en niches zodat de beschutte werkplaatsen hun opdracht en taak kunnen blijven waarmaken, zijnde tewerkstelling voor personen met een arbeidshandicap.

Tegenover deze positieve en hoopgevende cijfergegevens plaatsen we toch enkele **knipperlichten**: de veroudering en de werkloosheid. In de West-Vlaamse BW zijn ruim 16,5% van de werknemers ouder dan 50 jaar. De grootste groep van de werknemers situeert zich tussen de 41 en de 50 jaar (35%). Gecumuleerd zien we dat 52% van de populatie ouder dan 40 jaar is.

Het pijnpunt van 2007 voor de West-Vlaamse BW blijkt de werkloosheid te zijn, die gestegen is van 2,5% naar 3,3% in 2007 (weliswaar met grote verschillen tussen werkplaatsen onderling). De werkloosheid ligt niet toevallig het hoogst bij die werkplaatsen die het meeste uren gepresteerd hebben in enclave bij andere werkplaatsen. De zwaarst getroffen groep is en blijft de groep van de zwakke doelgroepwerknemers die stelselmatig de eenvoudige, routinematige werken met weinig toegevoegde waarde zien verdwijnen richting Oosten. De stijgende vergrijzing in de werkplaatsen werkt deze trend enkel in de hand⁴¹.

De beschutte werkplaatsen (en niet de sociale werkplaatsen) zorgden voor het leeuwendeel van de permanent gesubsidieerde tewerkstelling. Enkele **kanttekeningen** hierbij zijn:

- beschutte werkplaatsen hebben niet te kampen met een contingentering (zoals dit wel het geval is bij de sociale werkplaatsen);
- bij de sociale werkplaatsen houden we enkel rekening met de door Vlaanderen gesubsidieerde tewerkstelling (en niet met de andere doelgroepwerknemers die sociale werkplaatsen tewerkstellen wat tot circa 1/3 meer tewerkstelling zou betekenen);
- sociale werkplaatsen kennen ook een veel recentere ontstaansgeschiedenis dan de beschutte werkplaatsen.

⁴¹ Uit 'De beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen, presentatie werkjaar 2007', BW-West.

Naast het dalend aantal PWA-actieve personen en de continue stijgende tewerkstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen, merken we op dat de **invoegbedrijven een inhaalbeweging** maken. Waar ze in 2003 amper 1% uitmaakten van de tewerkstelling in de sociale inschakelingseconomie, vertegenwoordigden ze in 2007 bijna 5% van de totale sociale tewerkstelling in West-Vlaanderen en 6% voor het Vlaamse Gewest.

We vallen in herhaling, maar ook hier maken we de kanttekening dat de werkelijke stijging in de invoegtewerkstelling niet volledig tot uiting komt in de cijfergegevens wegens de gewijzigde tewerkstellingscijfers die ons werden aangeleverd vanaf het jaar 2006 (bereikcijfers in plaats van jaargemiddelden).

Ondanks de stijgende trend blijven de invoegbedrijven voorlopig de werkvorm met de laagste tewerkstellingscijfers. Ook hier nemen we enkel de door de Vlaamse minister van Sociale Economie gesubsidieerde invoegtewerkstelling mee en worden andere doelgroepwerknemers niet in rekening gebracht.

Ook de **tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen maken een sprong voorwaarts**. Deze is bijna volledig toe te schrijven aan de stijging voor de werkervaringsprojecten WEP-plus, de brugprojecten en de tewerkstelling via art.60 §7.

Voor wat de WEP-plus tewerkstelling betreft zijn de enorme stijgingspercentages deels te wijten aan de extra Vlaamse aandacht (en middelen) voor deze maatregel alsook aan de, ons toegeleverde, gewijzigde tewerkstellingscijfers vanaf 2006.

Tot besluit mogen we stellen dat de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen vrij sterk ontwikkeld is. Ruim 11.000 personen werden in 2007 heringeschakeld op de arbeidsmarkt dankzij diverse sociale tewerkstellingswerkvormen. Vergeleken met het Vlaamse Gewest – circa 50.000 personen uit de kansengroepen in 2007 – had West-Vlaanderen een aandeel van 22,3% in de totale Vlaamse sociale tewerkstelling.

In het inleidend deel van de sociale inschakelingseconomie deden we enkele uitspraken over het belang van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest. Van zodra het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor een bepaalde tewerkstellingsbevorderende maatregel voor kansengroepen **hoger is dan 19 à 20%**, kan gesproken worden over een goede benutting van deze maatregel door West-Vlaanderen.

Het belang van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest is groter voor de tewerkstelling van kansengroepen binnen de sociale inschakelingseconomie (22,3%) dan voor de totale tewerkstelling (19,7%)⁴².

Toch dienen deze positieve cijfers genuanceerd te worden. Tabel 15 leert ons dat het **aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest** voor wat betreft de **invoegtewerkstelling** (derde werkvorm) en voor wat betreft de diverse **tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen** (vierde werkvorm) voor het jaar 2007 **respectievelijk 'slechts' 17,6% en 16,7%** bedroegen.

⁴² We hebben hier weliswaar te maken met een andere grootteorde in het aantal tewerkgestelde personen voor de sociale tewerkstelling dan voor de totale tewerkstelling.

De figuur indachtig van onze 'tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen' (zie pagina 8) leert ons dat het overwicht van de sociale tewerkingstelling zich links bevindt, zowel in absolute aantallen als in het aandeel van West-Vlaanderen hiervoor binnen Vlaanderen. Hoe meer we naar 'rechts' opschuiven in onze figuur, hoe dichter we komen bij 'inschakeling op de arbeidsmarkt'. Semiformele sociale tewerkingstelling staat het verst weg van inschakeling op de arbeidsmarkt, de 'tijdelijke tewerkingstelling' het dichtst.

Aangaande het aanbieden van tijdelijke werkervaring met het oog op doorstroming naar de arbeidsmarkt mag van West-Vlaanderen een extra inzet gevraagd worden. Binnen de sociale tewerkingstelling heeft West-Vlaanderen hier het laagste aandeel in het Vlaamse Gewest, zijnde 16,7% voor 2007. Enkel de brugprojecten vormen hierop een uitzondering: 22,5% van alle Vlaamse brugprojecten staat op het conto van West-Vlaanderen (art. 61 buiten beschouwing gelaten gezien hun lage absolute aantallen).

Tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen zijn een belangrijk instrument in het herinschakelen van kansengroepen op de arbeidsmarkt. Naar aanleiding van een tijdelijke tewerkingstelling kunnen kansengroepen zich eveneens gaan bijscholen met de bedoeling op korte of middellange termijn beter geschoold aan de arbeidsmarkt te participeren.

Met betrekking tot de **invoegtewerkingstelling** is een evolutie in stijgende lijn duidelijk merkbaar in Vlaanderen. **Spijtig genoeg moeten we vaststellen dat West-Vlaanderen achterblijft in deze stijgende trend van 2006 naar 2007.** West-Vlaanderen vertegenwoordigde slechts 17,6% van de Vlaamse invoegtewerkingstelling in 2007; in 2006 hadden we nog een aandeel van 21,9%. West-Vlaanderen is met een aandeel van 20,3% wel beter vertegenwoordigd in Vlaanderen voor wat betreft het aantal opgerichte en nog actieve invoegbedrijven (36 op 177).

De startcentra sociale economie – waarvan de opdracht onder meer is om invoegbedrijven op te richten en te begeleiden – staan natuurlijk niet in voor de instroom van invoegwerknemers binnen deze invoegbedrijven. Het is gezien de krapte op de arbeidsmarkt (en de strengere invoegreglementering) niet evident voor (invoeg)ondernemingen om geschikt personeel te vinden.

Daarnaast is ook de socio-economische context van een regio mee bepalend. West-Vlaanderen kampt de laatste jaren met lagere werkloosheidscijfers vergeleken met andere regio's. Dit is enerzijds positief maar impliceert anderzijds een nog grotere krapte op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat er nog maar weinig potentieel aan doelgroepwerknemers overblijft die in aanmerking komen voor invoegtewerkingstelling. Rekening houdend met die gegevenheid is het eveneens voor de startcentra niet evident om naar bedrijven te stappen met het invoegverhaal 'wetend' dat de instroom moeilijk zal lukken.

HOOFDSTUK 2: GESUBSIDIEERDE DIENSTENECONOMIE - LOKALE DIENSTENECONOMIE (LDE)

Onder de gesubsidieerde diensteneconomie plaatsen we volgende werkvormen (en/of instrumenten): **Buitenschoolse Kinderopvang (BKO), lokale diensteneconomieprojecten (LDE-projecten, de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten (BND)) en de dienstencheques (DC)**. Het gemeenschappelijke (én hun doel) van deze initiatieven is:

- hun **dienstverlening** aan de **lokale** gemeenschap (in fysieke/figuurlijke nabijheid van gebruiker), gekoppeld met
- de creatie van **tewerkstelling** van (hoofdzakelijk) **kansengroepen**.

Binnen zowel BKO, LDE en DC worden diensten geleverd (kinderopvang, huishoudelijke hulp, ...), die werkgelegenheid creëren, hoofdzakelijk voor kansengroepen, en beantwoorden aan nieuwe en lokale noden en behoeften.

De finaliteit van de sociale tewerkstellingsmaatregelen is de socio-professionele inschakeling van kansengroepen. De finaliteit van de lokale diensteneconomie (gesubsidieerde dienstentewerkstelling) draagt bij aan de socio-professionele inschakeling, maar het is niet hun voornaamste (en enige) finaliteit.

De gesubsidieerde diensteneconomie staat niet toevallig in het midden van het organogram (zie pagina 8), tussen de sociale inschakelingseconomie en de tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het Regulier economisch circuit (REC). We kunnen ze ook bestempelen als een stukje grijze zone, tussen beide "polen". Het leveren van lokale diensten in een gesubsidieerde vorm, gekoppeld aan tewerkstelling van (voornamelijk) kansengroepen kan immers zowel binnen de sociale economie als binnen de reguliere economie plaatsvinden (bv. diverse interim-bureaus die werken met DC).

We starten met een eerder gemaakte kanttekening (cfr. supra). De tewerkstellingsmaatregelen zijn grotendeels en hoofdzakelijk bedoeld voor tewerkstelling van kansengroepen, maar stellen soms ook andere werklozen tewerk (die net niet tot 'de' kansengroepen behoren). U zult dan ook zien dat we voor de tewerkstellingscijfers van de dienstencheques niet de volledige gerealiseerde tewerkstelling meenemen in onze totaalcijfers, omdat niet alle tewerkgestelden tot de kansengroepen behoren. Het is vaak een kwestie van perceptie. Het nodigt ons uit tot enige relativering van de cijfers.

*We merken nogmaals op dat de beschrijving op zich van de drie werkvormen hieronder bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien we in deze studie **hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal**. Voor uitgebreide toelichting verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be).*

1. BUITENSCHOOLSE KINDEROPVANG (BKO) (VLAAMSE TEWERKSTELLINGSMAATREGEL)

Wat? Kinderopvang voor en na de schooluren en tijdens schoolvakanties, door **kansengroepen** verzorgd. Kind en Gezin is bevoegd om de IBO's te erkennen.

Doelgroep? Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, niet-werkende werkzoekenden, leefloners en begunstigen van de sociale bijstand met maximum een diploma HSO.

Werkgevers zijn gemeentebesturen, OCMW-besturen, vzw's. De doelgroepwerknemers worden tewerkgesteld met **GESCO**-statuten (GESCO staat voor gesubsidieerde contractuelen).

Tabel 16 toont het belang van BKO voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest in de periode 2003-2007.

Tabel 16: Tewerkstelling (*) in BKO in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
BKO, personen	425	480	513	523	529	2.318	2.634	2.856	2.958	3.066
BKO, VTE		249	262	271	274		1.358	1.447	1.521	1.566
Totaal (in pers.)	425	480	513	523	529	2.318	2.634	2.856	2.958	3.066

(*) Tot en met 2005 zijn het jaargemiddelden, vanaf 2006 bereikcijfers.

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Voorafgaandelijk volgende opmerking: de cijfergegevens die we van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie aangeleverd kregen tot en met 2005 waren jaargemiddelden, deze vanaf 2006 betreffen bereikcijfers: het aantal bereikte personen in dat betreffende jaar. In 2006 werden bijvoorbeeld 523 personen effectief bereikt in West-Vlaanderen via het BKO-programma. Ook vanaf 2006 (en volgende) maakt het VSWSE een opsplitsing in projecten BKO en in projecten BKO Vlaams Werkgelegenheidsakkoord. We geven ze echter gebundeld weer.

In West-Vlaanderen waren in 2007 529 personen tewerkgesteld via BKO en in het Vlaamse Gewest waren dat er 3.066 personen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg (slechts) 17,30% in 2007 (2003: 18,3%). We zien een **globale stijgende lijn** voor zowel West-Vlaanderen (+24,5%) als voor het Vlaamse Gewest (+32,3%) over de periode 2003- 2007.

Ongeveer één VTE BKO tewerkstellingplaats wordt ingevuld door circa twee personen (1,93 voor West-Vlaanderen en 1,96 voor het Vlaamse Gewest).

2. BUURT- EN NABIJHEIDSDIENSTEN (BND) ~ PROJECTEN LOKALE DIENSTENECONOMIE

Van experiment naar decreet Lokale Diensteneconomie (LDE). Op 22 december 2006 keurde het Vlaamse Parlement het decreet houdende Lokale Diensteneconomie goed. Op 5 oktober 2007 werd het uitvoeringsbesluit definitief goedgekeurd. Vanaf 1 januari 2008 worden de eerste projecten in het kader van lokale diensteneconomie erkend. Begin januari 2008 waren reeds 73 initiatieven Lokale Diensteneconomie erkend voor het Vlaamse Gewest waarvan 18 voor West-Vlaanderen.

Naast de **overheveling van de bestaande projecten naar het nieuwe decreet**, wordt in 2008 eveneens een **groeipad lokale diensteneconomie** ingezet om versterkend te werken bij bestaande lokale diensten én in te spelen op nieuwe niches. Er was alvast een eerste open projectoproep lokale diensteneconomie in maart 2008 waarop initiatieven konden intekenen voor de opstart van een nieuw of een uitbreiding van een erkend initiatief LDE.

Het decreet verlost de sector van het experimentele karakter en scheidt een kader waarin de diverse organisaties en initiatieven een bestaansrecht krijgen. De diverse **experimenten** waarbinnen de buurt- en nabijheidsdiensten ontwikkeld⁴³ werden en die nu overgeheveld worden naar het decreet, zijn:

- projectenfonds buurt- en nabijheidsdiensten (dit is het experimentenfonds BND en de nabijheidsdiensten toerisme) (erkenning binnen het decreet LDE vanaf 1 maart 2008);
- actieplannen dienstenwerkgelegenheid centrumsteden (erkenning vanaf 1 januari 2008);
- jeugdwerkloosheidsactieplannen (erkenning vanaf 1 januari 2008).

Experimentele projecten die in 2007 en 2008 zijn opgestart zoals de fietspunten en de energiesnoeiërs worden na één jaar financiering ook erkend binnen het structurele kader van het decreet lokale diensteneconomie (LDE).

Het basisidee van de lokale diensteneconomie is de uitbouw van een dienstenaanbod vanuit de overheid dat aanvullend is op het bestaande reguliere aanbod en dat nauw aansluit op de maatschappelijke noden en trends. Bovendien wil men een maatschappelijke meerwaarde creëren door de inschakeling van kansengroepen te bevorderen en door de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen in de diensten te verankeren⁴⁴.

Vertrekkende van het principe dat een gedeelde verantwoordelijkheid gedeelde kosten met zich meebrengt, heeft de Vlaamse overheid voor een model van **klaverbladfinanciering** gekozen voor de uitbouw van deze diensten. Dit impliceert dat er tussen bevoegdheidsdomeinen en/of overheden akkoorden worden gesloten om bepaalde diensten te ontwikkelen en te financieren. Wat betreft aanvullende dienstverlening binnen de Vlaamse bevoegdheden, zijn er concrete afspraken en/of onderhandelingen bezig op volgende domeinen:

- kinderopvang (met als wetgevende basis het decreet houdende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang van 22 december 2006 en het uitvoeringsbesluit van 16 mei 2007);
- fietspunten (vandaag zijn er al zeven fietspunten) (partners: NMBS Holding, Federale overheid en het Brusselse en Vlaamse Gewest);
- aanvullende huishulp (diensten aanvullende huishulp – DAT's) (erkende initiatieven in de LDE hebben een partnerschap afgesloten met erkende thuiszorgdiensten en thuiszorgdiensten hebben ingetekend in een gesloten oproep om een erkenning als initiatief in de lokale diensteneconomie te verkrijgen);
- huisvesting (lokale diensteneconomie wordt ingeschakeld voor het verrichten van logistieke, sociale en/of technische taken in sociale woonblokken) (wetgevende basis is het gezamenlijke besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2007 betreffende de erkenning van initiatieven huisbewaarders in de sociale huisvesting in het kader van de lokale diensteneconomie);
- toerisme (tien erkende initiatieven in de lokale diensteneconomie worden gefinancierd vanuit het beleidsdomein Toerisme);
- buurtsport (een gezamenlijke gesloten oproep gericht naar de centrumsteden is lopende in september 2008);
- leefmilieu (modaliteiten voor de overheveling van de collectieve invoegbedrijven naar de lokale diensteneconomie worden uitgewerkt in het najaar 2008).

⁴³ De BND hebben hun ontwikkeling te danken aan het Meerwaardenbesluit van 8 september 2000 dat een sterke impuls gaf aan de eerste professionaliseringsgolf van de sociale economie. Dit meerwaardenbeleid werd mee ondersteund door het Federale Beleid via het samenwerkingsakkoord van 4 juli 2000 tussen de Federale staat en de Gewesten. Experimenten BND werden opgezet in uitvoering van dit akkoord.

⁴⁴ Uit Beleidsbrief Sociale Economie, beleidsprioriteiten 2007-2008, Kathleen Van Brempt, pagina 43.

De Koepel van Buurt- en Nabijheidsdiensten⁴⁵ werd eind september 2007 omgevormd naar **Koepel Lokale Diensteneconomie (Koepel LDE)**. Op die manier wil ze een koepelorganisatie zijn voor bestaande buurt- en nabijheidsdiensten en nieuwe initiatieven lokale diensteneconomie die zullen erkend worden via het decreet LDE. De koepel zal haar werking voortzetten zonder de basisprincipes van de BND uit het oog te verliezen:

- een buurt- en nabijheidsdienst (BND) biedt duurzame werkgelegenheid voor specifieke doelgroepen;
- een BND biedt kwalitatieve diensten aan personen, gezinnen of buurten. Het gaat om bestaande of nieuwe noden die onvoldoende of niet op een gepaste wijze worden ingevuld;
- een BND hanteert een participatieve aanpak. Bij de uitbouw en de werking van de dienst moeten medewerkers, klanten en andere relevante actoren worden betrokken.

Tewerkstellingscijfers binnen de BND op de kop tikken is geen sinecure, net omdat de BND zich gedurende een lange tijd in een experimentele fase bevonden. **Vanaf 2008** zal er een **trendbreuk** zijn in de cijfers aangezien het decreet LDE in voege is. De tewerkstellingscijfers voor de initiatieven LDE zullen niet meer de som zijn van diverse experimenten en actieplannen, maar gewoon de som van de tewerkgestelde doelgroepmedewerkers binnen de erkende projecten LDE.

Voor de **voorgaande jaren 2003-2007** is de tewerkstelling een som van de diverse experimenten en actieplannen waarbij er – spijtig genoeg – af en toe een andere aanpak gehanteerd werd inzake het opvragen van de cijfergegevens (niet bevorderlijk voor de vergelijkbaarheid over de jaren heen).

We beschikten over de **volgende tewerkstellingscijfers voor de diverse jaren**:

- het jaar 2003 – tewerkstellingscijfers van het experimentenfonds BND en de Nabijheidsdiensten toerisme (sinds halfweg 2004 verenigd in het projectenfonds) en de lokale actieplannen dienstenwerkgelegenheid in de centrumsteden;
- de jaren 2004 en 2005 - tewerkstellingscijfers van het projectenfonds en de actieplannen dienstenwerkgelegenheid in de centrumsteden;
- het jaar 2006 – tewerkstellingscijfers van het projectenfonds, de actieplannen dienstenwerkgelegenheid centrumsteden alsook de **actieplannen jeugdwerkloosheid**. De acties in het kader van het jeugdwerkloosheidsplan liepen **van januari 2006 tot en met december 2007** en werden in oktober 2005 gelanceerd door de Vlaamse ministers van Werk en Sociale Economie voor 13 steden en gemeenten (waaronder enkel Oostende voor West-Vlaanderen) ter bestrijding van hun hoge jeugdwerkloosheid. Er werd specifiek gericht op de doelgroep van de -25 jarige laaggeschoolde en langdurig werklozen en de plannen hadden twee acties: (1) 'Bruggen naar werk', onder regie van de VDAB, met extra begeleiding en opleiding voor jonge werkzoekenden en (2) 'Sociale economie', onder regie van de lokale overheid; dit omvat specifieke acties in het kader van MVO en competentieverhoging van de jongeren, daarnaast ook jobcreatie binnen de sociale economie (invogebedrijven en lokale diensteneconomie, namelijk 200 VTE voor deze laatste);
- het jaar 2007 – we ontvingen van het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) een overzicht van de BND die overgeheveld zijn naar het decreet LDE. Dit overzicht geeft, volgens het VSWSE, een goed zicht op de effectieve tewerkstelling (enkel de effectief ingevulde plaatsen werden erkend in het kader van het decreet) binnen lokale diensteneconomie eind 2007 (diverse actieplannen en projectenfonds einde 2007).

⁴⁵ De koepel BND werd opgericht op 2 juli 2003.

Nog volgende belangrijke opmerkingen:

- er ontbreken cijfers over omkadering voor het jaar 2003;
- in 2004 werd er door het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE) nog geen opsplitsing gemaakt tussen de verschillende provincies bij de oplijsting van de tewerkstellingscijfers. Het cijfer dat bij West-Vlaanderen staat voor het jaar 2004 is aldus een raming, gebaseerd op het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor het jaar 2005 (25,9%);
- pas vanaf 2005 werd er vanuit het VSWSE expliciet gevraagd naar de door de Vlaamse minister gesubsidieerde tewerkstelling binnen de BND, en dus niet meer de volledige tewerkstelling binnen de BND (bijv. aangevuld met SINE, art. 60 §7, ...) zoals dit voor de voorgaande jaren wel het geval was. Vóór 2005 werd door een aantal promotoren de volledige tewerkstelling doorgegeven en door anderen enkel de gesubsidieerde tewerkstelling, wat een licht vertekend beeld geeft en een verklaring is voor de daling in de cijfers van 2004 naar 2005;
- voor het jaar 2006 heeft het VSWSE opnieuw gegevens ontvangen van de promotoren waarin alle tewerkstelling die met diverse tewerkstellingsmaatregelen wordt gefinancierd wordt opgegeven;
- voor de cijfergegevens van de jeugdactieplannen zijn er enkel tewerkstellingscijfers in VTE beschikbaar. Voor de tabel in personen nemen we de verhouding voor de doelgroepwerknemers 1 VTE voor 1,5 personen en voor omkadering 1 VTE voor 1,3 personen;
- voor de cijfers voor het jaar 2007 beschikken we eveneens enkel over VTE, hier gebruiken we dezelfde verhoudingen als het voorgaande (voor doelgroepwerknemers de verhouding 1 VTE / 1,5 persoon en voor omkadering 1 VTE / 1,3 persoon).

Tabel 17: Tewerkstelling in personen voor de Buurt- en Nabijheidsdiensten voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003–2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Projectenfonds										
DGWN	161	135	126	88		551	530	497	319	
omkadering		10	12	12			99	125	65	
Actieplannen centrumsteden										
DGWN	248	111	71	48		413	411	263	399	
omkadering		9	1	11			61	13	85	
Jeugdactieplannen										
DGWN	-	-	-	15		-	-	-	189	
omkadering	-	-	-	0		-	-	-	6	
Totale tewerkstelling DGWN in BND	409	244	197	151	116	964	941	760	907	568
Totale tewerkstelling BND (DGWN + omkadering)		173	210	174	145		1.101	898	1.062	677

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 18: Tewerkstelling in VTE binnen de Buurt- en Nabijheidsdiensten in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003–2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Projectenfonds										
DGWN	119	90	84	51		443	353	331	222	
omkadering		7	9	9			75	94	49	
Actieplannen centrumsteden										
DGWN	184	74	47	32		332	274	175	259	
omkadering		5	1	6			46	10	63	
Jeugdactieplannen										
DGWN	-	-	-	10		-	-	-	126	
omkadering	-	-	-	0		-	-	-	4	
Totale tewerkstelling DGWN in BND	303	162	131	93	77	775	627	506	607	379
Totale tewerkstelling BND (DGWN + omkadering)		173	141	108	100		748	610	723	463

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabellen 17 en 18⁴⁶ tonen ons **overduidelijk** aan dat er **geen lijn te trekken is** in de tewerkstellingscijfers voor de buurt- en nabijheidsdiensten/projecten lokale diensteneconomie over de jaren 2003–2007. Afgaande op het succes van de sector lokale diensteneconomie, het stijgend aantal nieuwe initiatieven lokale diensteneconomie en het groter wordende bereik waarbinnen projecten LDE kunnen worden opgezet (welzijn, toerisme, armoede, energie, huisvesting, ...), kunnen we aannemen dat de tewerkstelling over al die jaren in stijgende lijn zit (in tegenstelling tot de twee tabellen 17 en 18). Deze cijfers over de jaren heen gaan analyseren heeft geen zin aangezien we niet over vergelijkbaar cijfermateriaal beschikken (cfr. infra) en het duidelijke experimentele karakter waarin de BND gedurende vijf jaar zaten.

Wat we daarentegen wel kunnen uitmaken is dat West-Vlaanderen goed vertegenwoordigd is binnen het Vlaamse Gewest voor wat het aandeel in de tewerkstelling lokale diensteneconomie aangaat. We zien dat het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor 2007 20,4% voor de doelgroepwerknemers (uitgedrukt in VTE) en 21,5% voor de totale tewerkstelling (doelgroep + omkadering, beide in VTE uitgedrukt).

Daar het VSWSE reeds vanaf het jaar 2007 de tewerkstellingscijfers noteert van de overgehevelde BND naar het decreet LDE zal ons dit **de komende jaren** (hopelijk) wel een **goed zicht geven op de effectieve tewerkstelling binnen de lokale diensteneconomie** (effectief ingevulde plaatsen erkend binnen het decreet LDE en niet de totale gerealiseerde tewerkstelling binnen LDE, dit is inclusief art.60§7, SINE, ...).

Voor 2008 verwachten we een (verdere) stijging in de effectieve tewerkstelling aangezien er meer projecten worden overgeheveld (van experimenten naar het decreet LDE) én er nieuwe open en gesloten projectoproepen LDE zijn waar bestaande maar ook nieuwe promotoren op intekenen (groeipad).

⁴⁶ De cijfers die schuin gedrukt staan weergegeven, zijn een raming op basis van bijv. verhouding VTE/personen, aandeel West-Vlaanderen op Vlaanderen of dergelijke.

3. DIENSTENCHEQUES (DC) (FEDERALE TEWERKSTELLINGS- MAATREGEL)

Wat? Een dienstencheque is een betaalbewijs dat een financiële tegemoetkoming van de overheid omvat en dat particulieren de kans biedt, buurtwerken of -diensten verricht door een werknemer met een arbeidsovereenkomst, te betalen aan een erkende onderneming.

De DC zijn een **initiatief van de Federale Regering** ter bevordering van de buurtdiensten en -banen. Het Federale stelsel van de DC, in voege sinds 1 januari 2004⁴⁷, maakt het mogelijk voor particuliere personen om een erkende onderneming te betalen voor hulp van huishoudelijke aard. De DC dienen **drie grote doelstellingen**:

1. **creatie van werkgelegenheid** (de oorspronkelijke doelstelling om tegen eind 2007 25.000 extra jobs te creëren werd in 2006 al ruimschoots bereikt);
2. **aanbieden van diensten aan personen** om activiteiten van privéaard te vergoeden en dus niet voor beroepsactiviteiten (bijv. niet toegelaten: schoonmaken van dokterskabinet, ...);
3. **de strijd tegen zwartwerk** (het uitgangspunt bij de DC was dan ook dat de kandidaat-werknemer de volledige vrije keuze moet hebben inzake de omvang van de arbeid die hij wil presteren, dit om de legalisering van het veel voorkomende zwartwerk in de sector van de schoonmaak mogelijk te maken.

Tevens biedt het stelsel van de DC aan PWA-werknemers de mogelijkheid om over te stappen naar een volwaardig werknemersstatuut. Bovendien vergemakkelijkt het DC-systeem de combinatie arbeid en gezin voor de gebruiker omdat deze via dit systeem **volgende huishoudelijke taken** kan uitbesteden:

- thuishulp met huishoudelijk karakter: schoonmaak woning, wassen en strijken, klein naaiwerk, bereiden van maaltijden;
- hulp buiten de woning: strijkateliers, boodschappenhulp, mindermobielencentrale;
- kinderopvang (eerste oproep gebeurde in mei 2007, de erkenning gebeurt door Kind en Gezin).

De **financiering** van de dienstencheques is een consumentensubsidie, die de particulieren aanmoedigt diensten in het kader van thuishulp te financieren. Eén dienstencheque (DC) heeft sinds 1 januari 2007 een waarde van €20 in plaats van €21 (sinds 20 juli 2004). Hiervan betaalt de consument sinds 1 mei 2008 €7 (en na fiscale aftrek⁴⁸ van 30% slechts €4,9) en de Federale overheid €14. In de wet werd bepaald dat als de spilindex wordt overschreden, de inruilwaarde verhoogd wordt tot €20,27 per cheque. Aangezien de index inderdaad werd overschreden in 2007, werd de inruilwaarde verhoogd tot €20,28 vanaf 1 januari 2008.

Doelgroep? In principe komt iedereen die ingeschreven is als werkzoekende in aanmerking voor tewerkstelling in het kader van de dienstencheques. Naargelang de situatie waarin de werknemer zich bevond voor hij begon te werken in het kader van een arbeidsovereenkomst "dienstencheques", behoort hij tot één van de volgende twee categorieën:

- de **werknemers van categorie A** zijn werknemers die een **werkloosheidsuitkering, een leefloon of financiële sociale hulp** ontvingen alvorens tewerkgesteld te worden met een arbeidsovereenkomst dienstencheques, en die tijdens hun tewerkstelling verder aanspraak blijven maken op een werkloosheidsuitkering, het leefloon of financiële sociale hulp (activering). Dit zijn dus werknemers die tijdens hun tewerkstelling met een arbeidsovereenkomst DC niet alleen het loon ontvangen van hun werkgever, maar in de loop van de maand ook nog een werkloosheidsuitkering, leefloon of financiële sociale hulp ontvangen;

⁴⁷ Het stelsel van de dienstencheques bestond al sinds 1 mei 2003 in de gewesten en werd sinds 1 januari 2004 Federale materie. Er is enerzijds de Wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen (BS 11 augustus 2001) en anderzijds het Koninklijk Besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques (BS 22 december 2001).

⁴⁸ Fiscale aftrek van 30% is er sinds 1 januari 2004.

- de **werknemers van categorie B** zijn alle andere werknemers die tewerkgesteld zijn met een arbeidsovereenkomst dienstencheques. Alvorens te beginnen werken als werknemer van categorie B in het stelsel van de dienstencheques, is men **niet noodzakelijk ingeschreven als werkzoekende**. De werknemer zal dan ook geen werkloosheidsuitkering ontvangen. Hieronder vallen onder meer mensen die gewoon thuis waren, zonder werk en zonder uitkering en willen werken in het kader van de DC, mensen die in het zwart werkten zonder dat men een sociale uitkering ontving en die hun toestand willen regulariseren.

Er is de verplichting vanaf 2005 tot opmaak van een **jaarlijks evaluatieverslag** over het stelsel van de dienstencheques. In het voorjaar van 2005, 2006, 2007 werd het evaluatieonderzoek uitgevoerd door IDEA-Consult, telkens voor de voorgaande jaren. Het meest recente rapport 'Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en –banen 2007' dateert van 9 mei 2008. In het laatste evaluatierapport wordt in het derde deel een terugblik geworpen op de belangrijkste bevindingen in het stelsel van de DC. Voor meer info hierover en het volledige rapport en/of samenvatting, zie www.meta.fgov.be.

De **doelstelling** van de maatregel inzake het creëren van nieuwe werkgelegenheid, meer bepaald 25.000 bijkomende banen tegen eind 2007, werd reeds in 2005 bereikt. In 2005 werkten 28.933 personen in het systeem van de dienstencheques in België.

Volgende tabel 19 (zie volgende pagina) geeft een overzicht van een aantal kernindicatoren inzake dienstencheques over de periode 2003–2007 voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk. Deze kernindicatoren zijn het aantal erkende/actieve DC-ondernemingen, aantal tewerkgestelde personen, aantal ingeschreven gebruikers en de door gebruikers aangekochte DC. Figuur 8 geeft de evolutie van de totale tewerkstelling weer over de periode 2003–2007 voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk.

De tewerkstellingsgegevens zijn volgens exploitatiezetel opgelijst en het aantal ondernemingen volgens maatschappelijke zetel.

Sinds de opstart van het federale systeem in januari 2004 **nam het aantal gebruikers spectaculair toe**. Eind 2004 waren er ruim 20.000 West-Vlaamse gebruikers van dienstencheques. Vier jaar later zijn er circa 90.000 (vermenigvuldiging met factor 4,5). De evolutie van het **aantal terugbetaalde cheques is in verhouding nog sterker toegenomen** (vermenigvuldiging met factor 6), wat impliceert dat ook de intensiteit van het gebruik toegenomen is.

De toenemende vraag naar huishoudelijke hulp via DC vertaalde zich in **een explosieve groei van het aantal gecreëerde banen**. Het aantal tewerkgestelde DC-personeel in West-Vlaanderen bleef jaar op jaar stijgen, weliswaar met een dalende groeivoet over de jaren heen. In **2007 ontvingen** maar liefst **12.272 personen een inkomen in West-Vlaanderen via de DC** (in 2006 waren dit nog 9.086 personen).

Ook het aantal erkende ondernemingen blijft continu stijgen. Sinds het startjaar 2004 is het aantal erkende ondernemingen blijven toenemen (een kleine 250 voor West-Vlaanderen in 2007). De spectaculaire groei van het dienstenchequesysteem is dus niet alleen gerealiseerd door het uitbreiden van de activiteiten van ondernemingen die in de beginfase erkend werden, maar eveneens door het continu opstarten van nieuwe ondernemingen.

Tabel 19: Kernindicatoren dienstencheques voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, periode 2003-2007

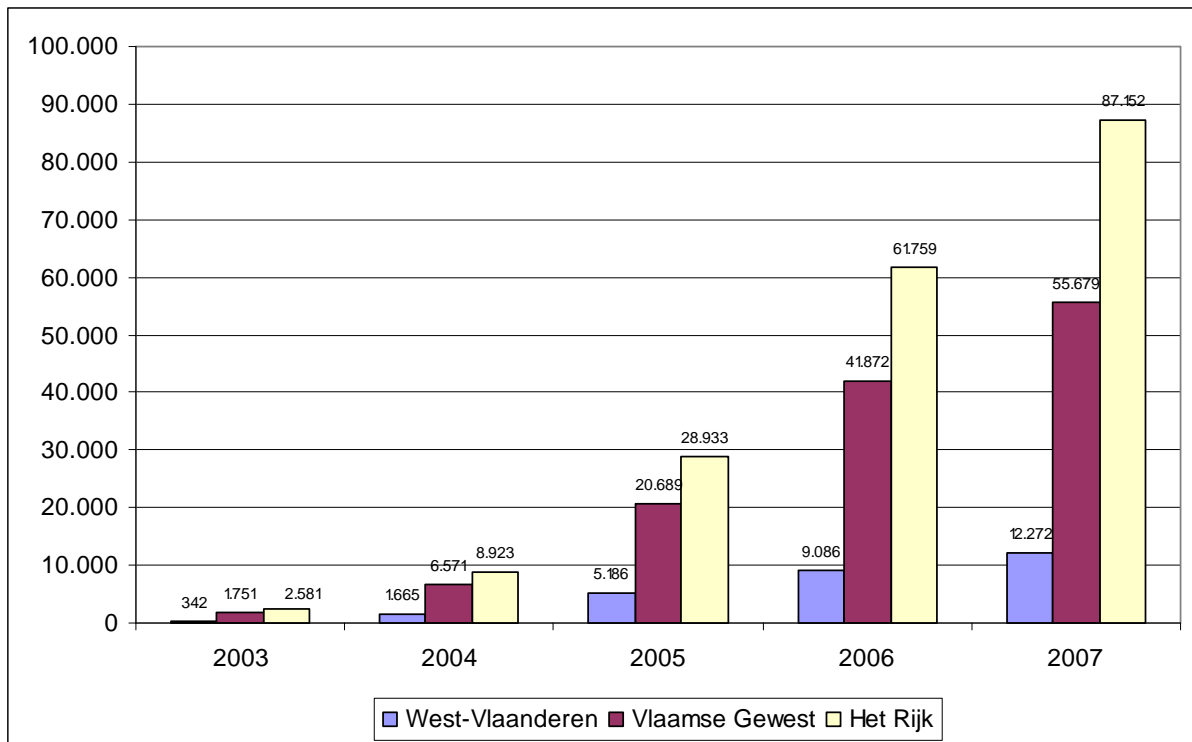
	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest					Het Rijk				
	2003 (**)	2004	2005	2006	2007	2003 (**)	2004	2005	2006	2007	2003 (**)	2004	2005	2006	2007
Aantal erkende DC-ondernemingen (31/12)	-	133	179	230	247	-	497	642	833	921	-	785	1.038	1.438	1.720
Aantal actieve DC-ondernemingen (*)	-	101	143	186	216	-	342	511	673	805	-	504	794	1.162	1.504
Aantal tewerkgestelde personen (in de loop van)	342	1.665	5.186	9.086	12.272	1.751	6.571	20.689	41.872	57.679	2.581	8.923	28.933	61.759	87.152
Aantal ingeschreven gebruikers (per 31/12)	-	19.834	42.176	66.141	89.656	-	86.541	178.467	282.383	388.851	-	120.247	251.182	418.383	598.375
Door gebruikers aangekochte DC (totaalsom voor ganse jaar)	-	1.387.440	3.461.281	6.027.160	8.347.893	710.213	6.094.769	14.635.928	24.938.905	34.891.212	773.504	8.111.261	20.313.813	35.929.512	53.179.919

(*) Voor 2006 en 2007 waren geen cijfers beschikbaar van het aantal actieve DC-ondernemingen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Het aantal actieve DC-ondernemingen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest werd daarom berekend à rato van hun aandeel in het aantal erkende DC-ondernemingen in het Rijk. DC-ondernemingen worden als actief beschouwd wanneer ze ten minste één cheque hebben ingediend voor terugbetaling.

(**) Voor het jaar 2003 zijn er geen subregionale gegevens beschikbaar. Het aantal tewerkgestelde personen is hier het cijfer van januari 2004. We mogen ervan uitgaan dat dit niet wezenlijk verschilt van het aantal tewerkgestelde personen via de DC in 2003. Een degelijke monitoring kwam pas in 2004 goed op gang, toen de DC per 1 januari 2004 Federale materie werden.

BRON: RVA, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 8: Evolutie van de totale DC-tewerkstelling voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 2003-2007

BRON: RVA, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tijdens de eerste jaren kende het DC-systeem duidelijk een sterkere groei in Vlaanderen dan in de andere gewesten. Sinds 2006 kennen de andere gewesten een inhaalbeweging. Het aandeel van het Vlaamse Gewest in het Rijk daalde van 73,6% in 2004 naar 66,2% in 2007 voor wat betreft het aantal tewerkgestelde personen. Ook voor wat betreft de andere kernindicatoren zien we een geleidelijke daling van het aandeel van het Vlaamse Gewest (bijv. van 75,1% van het totaal aangekochte DC door gebruikers in 2004 naar 65,6% in 2007) ten voordele van de andere twee gewesten.

Wat betreft tabel 20 met de kernindicatoren kunnen we hetzelfde vaststellen: het stelsel van de dienstencheques blijft sinds de opstart groeien, maar de groeivoeten van de kernindicatoren worden jaar op jaar kleiner.

In België werkten in 2007 87.152 personen in het dienstenchequestelsel, nog een stijging met 41,12% ten opzichte van in 2006 (61.759 personen). Hiervan waren 57.679 tewerkgesteld in het Vlaamse Gewest (66,2%). De **evolutie voor West-Vlaanderen** in het aantal tewerkgestelde personen gaat in stijgende lijn: van 9.086 personen in 2006 naar 12.272 personen in 2007 (+35,1%). De stijging met 1/3 is gelijklopend met deze in het Vlaamse Gewest, +37,8% ten opzichte van 2006, en voor het Rijk, +41,12% ten opzichte van 2006. West-Vlaanderen had een aandeel van 21,3% in het aantal Vlaamse tewerkgestelde personen.

Tabel 20 geeft aan hoe binnen West-Vlaanderen het aantal tewerkgestelde personen via DC (volgens exploitatiezetel) per subregio verdeeld is voor de jaren 2004–2007.

Tabel 20: Aantal tewerkgestelde personen geografische verdeling volgens exploitatiezetel via het stelsel van de DC, naar subregio in West-Vlaanderen, 2004–2007

	2004	2005	2006	2007	ev 2006 - 2007	ev 2004 - 2007	SERR/ WVL, 2007
SERR Brugge	285	921	1.848	2.856	54,5%	902,1%	23,3%
SERR Midden-West-Vlaanderen	520	1.341	2.159	2.861	32,5%	450,2%	23,3%
SERR Oostende	29	243	600	826	37,7%	2748,3%	6,7%
SERR Westhoek	60	530	1.087	1.423	30,9%	2271,7%	11,6%
SERR Zuid-West-Vlaanderen	771	2.151	3.392	4.306	26,9%	458,5%	35,1%
Totaal West-Vlaanderen	1.665	5.186	9.086	12.272	35,1%	637,1%	100,0%

BRON: RVA. Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Zuid-West-Vlaanderen bleef in 2007 nog steeds voorop voor wat betreft het aantal tewerkgestelde personen via het systeem van de DC in West-Vlaanderen (aandeel van 35,1% in West-Vlaanderen). Ze worden op de voet gevolgd door SERR Midden West-Vlaanderen en Brugge, beide met een aandeel van 23,3% in West-Vlaanderen. Regio's Westhoek en Oostende blijven achter⁴⁹. Alle regio's kennen weliswaar een stijging in de DC-tewerkstelling, de regio's Oostende en Westhoek kennen de grootste stijgingspercentages, wat logisch is gezien hun kleinere absolute aantallen.

Ondanks het feit dat de **dienstenchequejobs open staan voor alle werkzoekenden** (ongeacht diploma of werkloosheidsduur), blijkt in realiteit dat het **overgrote deel van hen tot de bedoelde kansengroepen behoort en voornamelijk laaggeschoold of langdurig werkloos is**. 98% van de tewerkgestelde personen zijn ook vrouwen. Het is logisch dat we in deze studie en cijferbijlage voornamelijk **geïnteresseerd zijn in de jobcreatie van kansengroepen via de DC**, veeleer dan in het totale aantal gerealiseerde jobs. We nemen dan ook enkel de tewerkstelling van kansengroepen mee op in onze totaalcijfers. Maar welk aandeel hebben de kansengroepen in de totale jobcreatie via het DC-systeem?

We zien drie mogelijkheden om het aandeel kansengroepen te berekenen met elk haar voor- en nadelen. Hieronder worden ze weergegeven, in onze studie en cijferbijlage gaan we verder met de derde assumptie.

1. Naargelang het type onderneming

In het stelsel van de DC zijn diverse types bedrijven erkend en actief. 45% (52,6% in 2006) van de erkende DC-ondernemingen in 2007 waren private non-profit ondernemingen (inschakelingsbedrijven, vzw's en PWA) én publieke ondernemingen (Gemeente en OCMW) en 55% (47,4% in 2006) van de erkende DC-ondernemingen behoorde tot de private profit ondernemingen (commerciële private onderneming, interimbedrijf en natuurlijke personen).

We mogen ervan uitgaan dat de eerste categorie van ondernemingen, zijnde de private non-profit ondernemingen (= inschakelingsbedrijven, vzw's en PWA) en de publieke ondernemingen (gemeente en OCMW) werken volgens de regels van de 'sociale economie'. Hierbij veronderstellen we dat deze ondernemingen het systeem van de DC hanteren als een middel om werk te verschaffen aan kansengroepen (doel!) en dat hun gerealiseerde jobs dan ook allemaal voor kansengroepen bedoeld zijn.

⁴⁹ Bekijken we echter de geografische verdeling volgens woonplaats van de werknemer dan zien we dat SERR Westhoek 2.280 werknemers telt en SERR Oostende 1.313 werknemers die via DC worden tewerkgesteld.

De Vlaamse private non-profit ondernemingen en de publieke ondernemingen waren in 2007 verantwoordelijk voor **41,2%** van de tewerkstelling van alle dienstenchequewerknemers in Vlaanderen, zijnde 23.063 werknemers (van de totale 55.979 in Vlaanderen). In 2006 bedroeg dit aandeel voor Vlaanderen **39,2%**, zijnde 16.414 van de 41.872 Vlaamse werknemers die we volgens dit criterium bij de kansengroepen konden rekenen. Voor West-Vlaanderen hanteren we hetzelfde % als voor het Vlaamse Gewest.

Ook de private profit ondernemingen die met het stelsel van DC werken, werven echter personeelsleden aan die tot de kansengroepen (laaggeschoolden, ouderen, allochtonen, ...) behoren.

2. Naargelang het profiel van de werknemer

Het stelsel van de DC is effectief in het tewerkstellen van **laaggeschoolden**. In 2007 was ruim 67% van alle dienstencheque-werknemers relatief laaggeschoold (ofwel lagere school, lager middelbaar onderwijs of hoger middelbaar beroeps). In het evaluatierapport voor het jaar 2006 werd het opleidingsniveau niet weergegeven, wel in dit voor het jaar 2005. Ook hier komen we op 67% van alle DC-werknemers dat relatief laaggeschoold is.

Op zich is het criterium laaggeschooldheid een goed criterium, maar het kent ook zijn beperkingen. Niet alle werknemers die instromen in het DC-systeem waren voorheen werkzoekend. Men kan (als laaggeschoolde) ook instromen in een DC-tewerkstelling vanuit een situatie waarin men ander betaald werk had, maar wenst te veranderen van werk. Op zich kan men hier dan niet spreken over laaggeschoolden die behoren tot de groep van 'kansengroepen' als we 'kansengroepen' zien als 'die personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan de gemiddelde werkzoekende'.

3. Naargelang de vroegere beroepscategorie waartoe men behoorde (activering)

Alle DC-werknemers werden bevraagd naar hun vroegere beroepssituatie voor ze aan de slag gingen als DC-werknemer. Uit de enquête bleek dat in 2007 46% werkzoekend was voor intrede in het DC-systeem en 9% voordien niet beroepsactief (samen 55%). 43% van de DC-werknemers stroomde in vanuit een ander betaald werk.

Voor 2006 was 47,7% werkzoekend voor intrede in het DC-systeem en 10,4% voordien niet beroepsactief (samen 58,1%). 38,1% van de DC-werknemers stroomde in vanuit een ander betaald werk.

We gaan ervan uit dat dienstenchequewerknemers die instromen van ander betaald werk of vanuit een opleiding 'in se' niet tot de 'kansengroepen' behoren, alhoewel we kunnen veronderstellen dat hier ook laaggeschoolden, allochtonen, ouderen, .. bij zitten. Zij tonen immers aan dat ze niet 'verder van de arbeidsmarkt' staan dan andere werknemers aangezien ze roteren van job.

Zij die werkzoekend (met uitkering, zonder uitkering, PWA-activiteit) en niet-beroepsactief (leefloon, invaliditeitsuitkering, opvang van kinderen thuis, ...) waren, worden via het stelsel van de DC (terug) **geactiveerd** en worden terug actief op de arbeidsmarkt als werkende. Van deze groep nemen we aan dat ze tot de kansengroepen behoren. We corrigeren niet meer naar bijvoorbeeld 'al of niet laaggeschoold' omdat we ervan uitgaan dat de grootste groep van deze tewerkgestelden voldoen aan één of meerdere criteria (laaggeschoold, allochtoon, langdurig werkloos, ...).

Van de ex-werkzoekenden bedroeg de werkloosheidsduur zelfs gemiddeld 3 jaar en 8 maanden in 2007 en 2005 (in 2006 3 jaar en 7 maanden) en bijna 3 op 4 was langdurig werkzoekend (minstens één jaar werkzoekend).

Concluderend maken we de assumptie dat **circa 60%** van de dienstencheque-werknemers behoort tot de kansengroepen (= 'verder van de arbeidsmarkt verwijderd staan') aangezien zij vóór hun tewerkstelling werkzoekend (met een gemiddelde werkloosheidsduur van 3 jaar en 8 maanden) of niet beroepsactief waren. Voor de voorgaande jaren 2004–2006 hanteren we datzelfde percentage van 60%⁵⁰. Dit wordt bevestigd uit de voorgaande evaluatiestudies van Idea Consult. Voor 2003 passen we geen % toe gezien enerzijds het lagere cijfer inzake tewerkstelling, anderzijds waren er nog geen evaluatierapporten beschikbaar voor 2003.

Dit betekent concreet dat de tewerkstelling voor de dienstencheques in onze cijferbijlage beperkt wordt tot 60% van de totale gerealiseerde DC-tewerkstelling, zowel voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als Het Rijk omdat we geïnteresseerd zijn in de jobcreatie van kansengroepen en niet in de totale jobcreatie. Voor 2007 betekende dit dat in West-Vlaanderen 7.363 jobs gecreëerd werden voor kansengroepen via het stelsel van de dienstencheques (totale jobcreatie 12.272).

4. OVERZICHTSTABEL GESUBSIDIEERDE DIENSTENECONOMIE

We sluiten dit tweede hoofdstuk af met een **overzicht van de tewerkstelling in de gesubsidieerde diensteneconomie in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007.**

Voor een goed begrip: de **finaliteit** van de gesubsidieerde diensteneconomie draagt bij aan de socio-professionele inschakeling van kansengroepen, maar is niet de voornaamste en enige finaliteit. Het gemeenschappelijke én het doel van deze initiatieven is:

- **dienstverlening** aan een **lokale** gemeenschap (in fysieke/figuurlijke nabijheid van gebruiker);
- **beantwoorden aan nieuwe** maatschappelijke lokaal gebonden **noden en trends**, gekoppeld aan
- de creatie van **tewerkstelling** van voornamelijk **kansengroepen**.

De gesubsidieerde diensteneconomie staat in het midden van het organogram (zie pagina 8), tussen de sociale inschakelingseconomie en de tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het regulier economisch circuit. We kunnen ze ook bestempelen als een stukje grijze zone, tussen beide "polen". Het leveren van lokaal gebonden diensten, in een gesubsidieerde vorm, gekoppeld aan tewerkstelling van voornamelijk kansengroepen kan immers zowel binnen de 'sociale' economie als binnen de 'reguliere' economie plaatsvinden (bv. diverse interimbureaus die werken met DC).

Voorafgaandelijk hernemen we enkele eerder geformuleerde opmerkingen:

- voor het jaar 2003 is het cijfer van het aantal tewerkgestelde kansengroepen via het stelsel van de dienstencheques dat van januari 2004. Er waren immers geen subregionale gegevens van het aantal tewerkgestelden beschikbaar voor het jaar 2003. We voeren hier geen correctie door naar aantal kansengroepen gezien het lage(re) cijfer inzake tewerkstelling. Er werd ook nog geen evaluatierapport opgesteld van het stelsel van de dienstencheques voor het jaar 2003;
- voor de jaren 2004–2007 nemen we aan dat het aantal kansengroepen tewerkgesteld via het stelsel van de dienstencheques 60% bedraagt (zie assumptie drie, pagina 66);

⁵⁰ In plaats van te werken met de exacte percentages (50,6% voor 2005; 58,1% voor 2006 en 55% voor 2007) nemen we 60%. De exacte percentages komen immers uit beperkte werknemersenquête, bv. voor 2007 waren er 2.731 respondenten op een bereik van 87.152 werknemers in de loop van 2007. Verder is dit ook het % dat ongeveer overeenkomt met het criterium laaggeschooldheid (circa 67%, zie tweede assumptie).

- dubbeltellingen zijn mogelijk in de cijfers tussen de projecten lokale diensteneconomie (LDE) en de dienstencheques, aangezien een deel van de projecten LDE gebruik maken van dienstencheques om kansengroepen aan te werven. Promotoren van projecten LDE werden wel gevraagd om vanaf 2005 enkel de door de Vlaamse minister gesubsidieerde doelgroepwerknemers aan te geven. Dit kon – gezien het experimentele karakter waarin de toenmalige LDE zat – niet door iedereen hard gemaakt worden. Met het decreet op de LDE sinds 1 januari 2008 zal hier een kentering in komen. Rekening houdend met de lage absolute aantallen van de tewerkingstelling binnen de projecten LDE, zijn de dubbeltellingen miniem;
- we verwijzen ook naar de eerder gemaakte opmerkingen over de tewerkingstelselcijfers van de projecten LDE (personen / VTE, ...), zie hiervoor pagina's 58 en 59.

Tabel 21 geeft ons een beeld van de doelgroepwerkingstelling binnen de gesubsidieerde lokale diensteneconomie in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007.

In **West-Vlaanderen** waren in 2007 circa⁵¹ **8.000** doelgroepwerknemers tewerkinggesteld via de gesubsidieerde diensteneconomie. Voor **het Vlaamse Gewest** waren dat ruim **38.000** personen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg 20,9% voor 2007.

Concreet waren in 2007 ruim 8.000 doelgroepwerknemers in West-Vlaanderen en 38.000 doelgroepwerknemers in Vlaanderen dagelijks in de weer met het leveren van diensten (kinderopvang, huishoudelijke hulp, strijken, ...), die beantwoorden aan nieuwe lokaal gebonden noden, behoeften en maatschappelijke trends.

De toenemende vraag naar persoons- en gezinsondersteunende diensten (huishoudelijke hulp, buitenschoolse kinderopvang, ...) vertaalde zich de afgelopen jaren in een **explosieve groei van het aantal gecreëerde banen**. De tewerkingstelling is duidelijk in opmars met groeivoeten, voor West-Vlaanderen, van +122% (2004-2005), +60% (2005-2006) en +30,7% (2006-2007). We tekenen gelijkaardige groeicijfers op voor het Vlaamse Gewest. Weliswaar vertraagt het groeiritme geleidelijk aan.

Deze opmerkelijke groeicijfers worden voornamelijk bepaald door de stijgende tewerkingstelling van kansengroepen via het stelsel van de dienstencheques (DC). De DC-tewerkingstelling van kansengroepen is verantwoordelijk voor maar liefst 92% van de totale tewerkingstelling in de gesubsidieerde diensteneconomie in West-Vlaanderen in 2007 en voor 90,5% in Vlaanderen.

In 2007 werkten in West-Vlaanderen ruim 7.400 personen uit de kansengroepen in het stelsel van de dienstencheques. Voor het Vlaamse Gewest haalden 34.607 personen uit de kansengroepen in 2007 een inkomen uit het stelsel van de dienstencheques. De introductie van de dienstencheques biedt aldus een grote meerwaarde voor deze werknemers. Het zorgt voor activering van werklozen en inactieven, er is evidentie dat regularisatie van zwartwerk heeft plaatsgevonden, een deel PWA-werknemers stapten over en een grote meerderheid van bevraagde werknemers (84%) geeft aan dat het een bewuste keuze was om in het stelsel van de dienstencheques te gaan werken.

Eén van de doelstellingen was om voor gans België 25.000 jobs te creëren tegen eind 2005. Deze doelstelling werd in datzelfde jaar behaald toen er reeds 28.933 personen actief waren via de DC. Zelfs voor het Vlaamse Gewest op zich werd deze doelstelling in 2006 behaald toen er 41.872 personen in het DC-stelsel werkten, waarvan 25.123 behorend tot de kansengroepen (60%).

⁵¹ Het woord 'circa' verwijst naar het feit dat diverse tewerkingstelselcijfers in personen voor de projecten lokale diensteneconomie gebaseerd zijn op een raming van het aantal VTE.

Tabel 21: Doelgroeptewerking (in personen) in de gesubsidieerde diensteneconomie voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal personen tewerkgesteld via BKO	425	480	513	523	529	2.318	2.634	2.856	2.958	3.066
Aantal doelgroepwerknemers tewerkgesteld in projecten lokale diensteneconomie (LDE) , via										
- het projectenfonds	161	135	126	88		551	530	497	319	
- de actieplannen diensteneconomie centrumsteden	248	111	71	48		413	411	263	399	
- de jeugdactieplannen				15					189	
Subtotaal tewerking projecten LDE (*)	409	243	197	151	116	964	941	759	907	568
Aantal kansengroepen tewerkgesteld via DC (**)	342	999	3.112	5.452	7.363	1.751	3.943	12.413	25.123	34.607
Totale gesubsidieerde dienstentewerking	1.176	1.722	3.822	6.126	8.008	5.033	7.518	16.028	28.988	38.241

(*) Er kunnen dubbel tellingen zitten in de cijfers van de projecten lokale diensteneconomie (de vroegere BND) met de dienstencheques. De promotoren van de projecten LDE geven vaak de volledige doelgroeptewerking binnen hun project LDE en niet de door de Vlaamse minister gesubsidieerde tewerking voor hun project LDE. Sinds 2005 werd echter enkel gevraagd naar deze beperkte cijfers (de door de Vlaamse minister betaalde tewerking binnen hun project), maar niet alle promotoren hielden zich hier aan. Dit is ook een gevolg van het experimentele karakter waarin de sector gedurende lange tijd zat en zal hopelijk met het decreet opgelost zijn.

(**) Er wordt 60% van de totale jobcreatie genomen voor de jaren 2004-2007, zijnde het geschatte % aan kansengroepen (cfr. supra).

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSWSE), RVA, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Daarnaast is de spectaculaire groei in het aantal gebruikers en terugbetaalde cheques tevens een indicatie van het succes van de dienstencheques. Het maakt het onder meer particuliere tweeverdieners mogelijk om arbeid en gezin beter te combineren. Voor oudere gebruikers (bijna één op de drie actieve gebruikers is 60 jaar of ouder) maakt de uitbesteding van de huishoudelijke taken het hen mogelijk om langer thuis te blijven wonen.

Naast de vele kansengroepen die tewerkgesteld worden via het systeem van de dienstencheques, zijn er ook nog de projecten buitenschoolse kinderopvang (BKO) en lokale diensteneconomie (LDE) die kansengroepen een job bieden.

Ruim 500 personen in West-Vlaanderen en 3.000 personen in het Vlaamse Gewest werden in 2007 tewerkgesteld via de **projecten buitenschoolse kinderopvang** (6,6% van de totale gesubsidieerde dienstentewerking voor West-Vlaanderen en 8% voor Vlaanderen).

Last but not least komen de **projecten lokale diensteneconomie (LDE)** (de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten) in de rij met een miniem aandeel van circa 1,5% van de totale gerealiseerde gesubsidieerde dienstentewerking.

We merken reeds op dat we spijtig genoeg weinig kunnen vertrouwen op de jaar-op-jaar dalende tewerkstellingscijfers terwijl de realiteit en de ervaringen in het werkveld ons net het tegenovergestelde doen vermoeden. Immers, meer en meer projecten lokale diensteneconomie ontwikkelen zich, nieuwe activiteiten worden opgezet binnen diverse Vlaamse beleidsdomeinen, meer en meer doelgroepwerknemers worden via deze projecten tewerkgesteld, ... En toch ontvangen we jaar op jaar dalende cijfers inzake het aantal tewerkgestelde kansengroepen in West-Vlaanderen en in Vlaanderen (met uitzondering hier voor het jaar 2006).

We kunnen dus – spijtig genoeg – geen lijn trekken in de evolutie van deze tewerkstellingscijfers. Dit zou leiden tot foute conclusies. Eén conclusie echter die we wel kunnen maken is dat het monitoren van deze cijfergegevens nog niet op punt staat. De voornaamste reden hier is hun jarenlange experimentele status waarin de projecten lokale diensteneconomie – de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten – zich bevonden. Wellicht vormen de **cijfers vanaf 2007 een trendbreuk met de vorige jaren**. Hier wordt reeds rekening gehouden met enkel deze projecten die overgeheveld en erkend zijn binnen het decreet lokale diensteneconomie. Gezien heel wat projecten hun erkenning pas in 2008 ontvangen, maar weliswaar actief waren in 2007 als project lokale diensteneconomie is ook het cijfer voor 2007 een onderschatting van het aantal tewerkgestelde kansengroepen. Het jaar 2008 zou dan ook een veelbelovende stijging met zich moeten meebrengen die een realistischer beeld geeft van de tewerking op het werkveld.

De cijfers geven ons wel een indicatie dat West-Vlaanderen goed presteert in het Vlaamse Gewest voor wat betreft de tewerking in de projecten lokale diensteneconomie. We zien dat het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor 2007 voor de doelgroeptewerking immers 20,4% bedraagt.

Tot slot staan we nog even stil bij het hoge aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest in de gesubsidieerde diensteneconomie, zijnde 20,9% in 2007. Ruim 8.000 van de 38.000 Vlaamse doelgroepwerknemers in de lokale diensteneconomie waren immers in West-Vlaanderen werkzaam. We haalden reeds aan dat van zodra het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen inzake tewerkingsscreatie voor kansengroepen hoger was dan 19 à 20%, er gesproken kan worden over een goede benutting van deze maatregel door West-Vlaanderen.

West-Vlaanderen is één van de vijf Vlaamse provincies. Twintig procent van de Vlaamse tewerkstelling voor een bepaalde maatregel binnen West-Vlaanderen is een referentiepunt inzake al of niet goede benutting van deze maatregel voor de creatie van tewerkstelling van kansengroepen. Andere referenties zijn onder meer het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de totale bevolking betreft, meer bepaald 18,7% (1/1/2007), of het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de beroepsbevolking betreft, namelijk 18,5% (2006), of het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de tewerkstelling betreft, zijnde 19,7% (31/12/2005).

Het belang van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest is dus groter voor de tewerkstelling van kansengroepen binnen de gesubsidieerde diensteneconomie (20,9%) dan voor de totale tewerkstelling (19,7%)⁵².

⁵² We hebben hier weliswaar te maken met een andere grootteorde in het aantal tewerkgestelde personen voor de gesubsidieerde diensteneconomie dan voor de totale tewerkstelling.

HOOFDSTUK 3: TEWERKSTELLINGSBEVORDERENDE MAATREGELEN VOOR KANSENGROEPEN IN HET REGULIER ECONOMISCH CIRCUIT (REC)

Onder tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het REC vallen diverse initiatieven die **hoofdzakelijk de tewerking van langdurig en/of laaggeschoolde werklozen** (en andere specifieke kansengroepen) beogen, maar **niet tot het domein van de sociale (inschakelings)economie behoren**. Het betreft de inschakeling, met overheidssteun, in reguliere bedrijven van bepaalde doelgroepen die zich niet meten aan de basisprincipes van de sociale economie. Voor alle duidelijkheid verstaan we onder de term “regulier economisch circuit” zowel de overheid als de privésector, waar werknemers via een niet-gesubsidieerde tewerking geacht worden om op een normaal tempo een normale prestatie te leveren.

Er zijn natuurlijk ook kansengroepen die wél de weg vinden naar en in het REC. Er bestaan immers ook werkgevers die zonder een beroep te doen op specifieke tewerkstellingsbevorderende maatregelen kansengroepen aanwerven. Logischerwijze kunnen we deze groep niet meten.

Zoals u wellicht wel weet, zijn er tal van loonkostenverlagende maatregelen die tot doel hebben de tewerking te bevorderen en de werkzaamheidsgraad van bepaalde doelgroepen te verhogen. Er is een website online www.aandeslag.be⁵³ of www.werk.be waar u een overzicht vindt van alle loonkostenverlagende maatregelen met een overzicht van de voordelen en premies waarvoor de onderneming of de werknemer in aanmerking komt. Er staan maar liefst 100 maatregelen op deze website waarvan er 74 betrekking hebben op het Vlaamse grondgebied (met plaats van tewerking het Vlaamse Gewest).

We geven in deze studie en geactualiseerde cijferbijlage slechts indicatief enkele steunmaatregelen weer. **De focus van deze studie ligt immers op de ‘sociale tewerking’**. We willen niettemin volledig zijn door te vermelden dat kansengroepen ook in het bedrijfsleven worden tewerkgesteld dankzij een hele resem overheidssteunmaatregelen. Aangezien we slechts enkele maatregelen weergeven, is het niet opportuun om een totaalom inzake tewerking te brengen.

Steunmaatregelen die we hier indicatief opnemen, zijn de

- **Individuele Beroepsopleiding (IBO)**, aangevuld met de **IBO-interim**⁵⁴ (deze laatste is pas in voege sinds juli 2006). De IBO-interim is specifiek gericht naar kansengroepen (50-plussers, alloctonen en personen met een arbeidshandicap). Voor wat betreft de IBO nemen we enkel de laaggeschoolde IBO'ers mee in rekening;
- **Tewerkstellingspremie voor 50-plussers**⁵⁵ (in voege sinds 1 april 2006), specifiek gericht naar de 50-plussers;
- **Instopopleiding**⁵⁶ (in voege sinds 1 september 2005) voor de specifieke doelgroep van laaggeschoolde schoolverlaters/werkzoekenden om te verhinderen dat die tot de langdurig laaggeschoolde werklozen zouden behoren;
- De **Vlaamse Integratiepremie (VIP)** en de **Federale CAO26**, twee maatregelen voor de inschakeling van personen met een handicap.

⁵³ Een maatregel in uitvoering van het Vlaamse Meerbanenplan ‘Samen voor meer banen’, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 februari 2006.

⁵⁴ Zie vorige voetnoot.

⁵⁵ Zie voetnoot 53.

⁵⁶ Een nieuwe maatregel ter uitvoering van het Vlaamse Werkgelegenheidsakkoord van 2005-2006.

De **klassieke Vlaamse (uitdovende) tewerkstellingsmaatregelen**, namelijk de GESCO's (Gesubsidieerde Contractuelen), het DAC (het Derde Arbeidscircuit) en het IBF (het Federaal Interdepartementaal Begrotingsfonds), nemen we in onze studie en cijferbijlage niet meer mee op. Ze werden in de jaren zeventig en tachtig opgestart om de stijgende werkloosheid aan te pakken. Ze waren **bedoeld als tijdelijke maatregelen**, maar in de meeste gevallen en vooral in de cultuur- en welzijnssector, zijn deze programma's **geëvolueerd naar structurele tewerkstelling**. De statuten zijn echter niet mee gevolgd en daarom voorzagen de regeerakkoorden in de **regularisatie** van deze tewerkstellingsprogramma's. De "nepstatuten" worden geleidelijk aan omgebouwd tot reguliere arbeidsplaatsen. De gefaseerde aanpak, waarmee in 1999 van start werd gegaan, heeft ertoe geleid dat tot juli 2003 in totaal ongeveer 12.700 personen (circa 8.000 VTE) in voornamelijk DAC- en PBW-projecten⁵⁷ geregulariseerd zijn. Sinds 2001 is het PBW volledig geregulariseerd.

Het Federale **IBF** bestaat wel nog, maar is enkel bevoegd gebleven voor het programma 'sociale sector' in de ziekenhuizen. Deze maatregel is nagenoeg niet gekend en voor West-Vlaanderen waren er in 2007 nog zo'n 146 doelgroepwerknemers in tewerkgesteld (452 voor gans Vlaanderen).

Nieuwe aanvragen voor **DAC**-tewerkstelling zijn niet meer mogelijk. Sinds 1995 is ook hier een akkoord afgesloten omtrent de regularisering van de nog de resterende DAC'ers (173 voor West-Vlaanderen in 2007 en 1.095 voor gans Vlaanderen (komende van een kleine 10.000 personen voor het Vlaamse Gewest in 2000).

De statuten van de resterende **GESCO's** kunnen momenteel nog niet geregulariseerd worden door discussies met het Federale niveau over de RSZ-vermindering. De werkgevers van GESCO's zijn openbare besturen (Vlaamse overheid, provincies, plaatselijke besturen) en vzw's. De POM West-Vlaanderen kon geen vergelijkbare tewerkstellingsgegevens bekomen voor de jaren 2006 en 2007.

We laten het dan ook zo voor wat betreft de tewerkstelling via GESCO (4.859 personen voor 2005 in West-Vlaanderen en 25.099 voor Vlaanderen), DAC (volop aan het regulariseren) en IBF (verwaarloosbare aantallen, beperkt tot de ziekenhuissector en beperkt gekend).

Volgende tabel geeft een overzicht van de gerealiseerde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest sinds 2003 (of vanaf start van de maatregel) tot 2007 voor de zes tewerkstellingsmaatregelen die tot doel hebben om kansengroepen in te schakelen in het bedrijfsleven.

Op zich interesseren totaalsommen ons niet binnen dit hoofdstuk. Niettemin geven we mee dat deze zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen in 2007 aan 2.687 kansengroepen in West-Vlaanderen en aan 13.282 kansengroepen in het Vlaamse Gewest een job bezorgden. Een stijging van 2,2% voor West-Vlaanderen en 7,25% voor het Vlaamse Gewest ten opzichte van 2006. Over de **periode 2003–2007** zien we een **merkbaar hoger stijgingsritme in het Vlaamse Gewest (+44,7%) dan in West-Vlaanderen (+28,6%)**. Op het eerste gezicht zijn hiervoor drie verklaringen aangewezen:

- een sterkere stijging van het aantal laaggeschoolde IBO'ers in Vlaanderen (+37,28%) dan in West-Vlaanderen (+13,69%) over de periode 2003–2007;
- eveneens een sterkere stijging van het aantal VIP's in Vlaanderen (+60,8%) dan in West-Vlaanderen (+39,5%), en
- een minder sterke daling van het aantal CAO 26'ers voor Vlaanderen (-23,4%) dan in West-Vlaanderen (-31,2%).

⁵⁷ PBW staat voor het Programma voor de bevordering van de werkgelegenheid in de niet-commerciële sector en was de Vlaamse uitwerking van het IBF. Sinds 2001 is het PBW volledig geregulariseerd.

Tabel 22: Doelgroeptewerking in personen voor zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het regulier economisch circuit (REC) voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
IBO (laaggeschoolde IBO's)	1.023	1.196	1.219	1.295	1.163	4.359	4.788	5.349	6.285	5.984
IBO-interim (sinds 1/07/2006)	-	-	-	6	14	-	-	-	18	106
Instap-opleiding (sinds 1/09/2005)	-	-	16	36	78	-	-	144	438	515
Tewerkstellingspremie 50+ (sinds 1/04/2006)	-	-	-	175	324	-	-	-	870	1.497
VIP	529	644	765	710	738	1.771	2.276	2.738	2.428	2.847
CAO26	538	523	545	406	370	3.047	3.125	3.529	2.345	2.333
Totaal van zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het REC voor kansengroepen	2.090	2.363	2.545	2.628	2.687	9.177	10.189	11.760	12.384	13.282

BRON: VDAB en Studiedienst Vlaamse Regering, Departement Werk en Sociale Economie, Verwerking POM West-Vlaanderen.

De belangrijkste van de zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen in aantal tewerkgestelde kansengroepen is zowel voor het Vlaamse Gewest als voor West-Vlaanderen de IBO-maatregel voor laaggeschoolden. Deze is in West-Vlaanderen goed voor 43,3% en in het Vlaamse Gewest voor 45,1%. De tweede in rang is de VIP-maatregel voor personen met een arbeidshandicap: 27,5% voor West-Vlaanderen en 21,4% voor het Vlaamse Gewest. Daarna volgen voor zowel West-Vlaanderen als voor het Vlaamse Gewest de CAO26-maatregel, de tewerkstellingspremie 50+, de instapopleiding en de IBO-interim. Het is logisch dat de IBO-interim als laatste in de rij staat aangezien ze als laatste in werking getreden is, namelijk in juli 2006. De tewerkstellingpremie 50+ - ook pas in voege sinds 1 april 2006 - is daarentegen populairder dan de instapopleiding, in werking vanaf 1 september 2005. Deze laatste is anderhalf jaar eerder in werking getreden en kan blijkbaar heel wat minder werkgevers bekoren (verhouding van 1 op 3 voor Vlaanderen, 1 op 4 voor West-Vlaanderen).

Wat ons, in tegenstelling tot totaalsommen, hier meer interesseert, is het **aandeel van West-Vlaanderen binnen deze zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen voor kansengroepen in het REC in het Vlaamse Gewest**. West-Vlaanderen had in **2007** een aandeel in het Vlaamse Gewest van **20,2%** (2003: 22,8%). We mogen hieruit besluiten dat West-Vlaanderen de overheidssteunmaatregelen voor kansengroepen niet links laat liggen. Van zodra het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor een bepaalde tewerkstellingsbevorderende maatregel voor kansengroepen groter is dan 19 à 20%, kan gesproken worden over een goede benutting van deze maatregel door West-Vlaanderen. Dit is hier dus net het geval.

*We gaan hierna kort in op de aparte tewerkstellingsmaatregelen en hun tewerkstelling voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de desbetreffende periode. **Voor meer uitgebreide toelichting** voor elk van deze maatregelen verwijzen we naar **onze twee voorgaande studies** 'Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003/ cijfermateriaal 2004-2005' (online consulteerbaar op onze website www.pomwvl.be).*

De **Individuele Beroepsopleiding in de onderneming (IBO)** is vooral gericht op werkgevers uit de private sector en wil voornamelijk kortdurige en jonge werklozen in het arbeidscircuit krijgen. De opleiding vindt plaats in het bedrijf en geeft de kans een 'on-the-job-training' te krijgen. De werkgever krijgt in ruil een werknemer op maat tegen een uiterst voordelige 'prijs'. Tot 2006 gaat de deelname aan de IBO in stijgende lijn, zowel voor West-Vlaanderen als voor het Vlaamse Gewest. Zes maanden na het volgen van een IBO is 90,5% van de cursisten aan het werk. De werkgever is immers verplicht de cursist na de opleiding een contract van onbepaalde duur aan te bieden.

De tewerkstellingsgegevens betreffen enkel de laaggeschoolde IBO'ers over de periode 2003-2007. In onderstaande tabel 23 ziet u het totaal aantal gerealiseerde IBO'ers in de periode 2003-2007 voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Tabel 23: Aantal IBO's ingedeeld in kansengroepen voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007 (toestand 31/12, personen)

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Laaggeschoolden</i>	1.023	1.196	1.219	1.295	1.163	4.359	4.788	5.349	6.285	5.984
Ouderen	30	44	58	76	79	160	220	268	349	394
Langdurig werkzoekenden	823	435	514	536	421	3.685	2.648	2.946	3.229	2.765
Personen met een arbeidshandicap			199	166	182			688	824	838
Allochtonen	173	172	182	205	196	1.155	1.321	1.621	2.335	2.173
Totaal (in personen)	2.172	2.551	2.871	3.005	2.759	9.978	12.273	13.822	15.466	14.718

BRON: VDAB, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Het totale aantal IBO'ers gaat in stijgende lijn tot en met 2006 en krijgt een kleine terugval in 2007. In 2007 waren er 14.718 IBO'ers over het volledige Vlaamse Gewest, waarvan 2.759 in West-Vlaanderen (18,7%). Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest is duidelijk gedaald ten opzichte van 2003, toen dat nog 21,8% bedroeg. Dezelfde trend is merkbaar voor het aantal laaggeschoolde IBO'ers: het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest zakt hier van 23,5% in 2003 naar 19,4% in 2007 (1.163 laaggeschoolde IBO'ers voor West-Vlaanderen en 5.984 voor Vlaanderen).

Merk op dat het totale aantal IBO'ers niet de optelsom is van de voorgaande rijen. Een laaggeschoolde kan ook een langdurig werkzoekende zijn en in beide categorieën worden meegerekend. Aangezien deze studie toegespitst is op de tewerkstelling van kansengroepen, houden we hier dan ook enkel rekening met de tewerkstelling van de kansengroepen die via IBO terug hun intrede op de arbeidsmarkt maken. Aangezien een combinatie van kansengroepen niet mogelijk is, beperken we ons daarom tot de laaggeschoolde IBO'ers⁵⁸.

De relatief beperkte deelname van een aantal kansengroepen blijft wel een heikel punt in het IBO-programma⁵⁹. Men wil het IBO-stelsel dan ook versterken en kwalitatief verbeteren. De invoering van de **nieuwe maatregel 'IBO-interim'**, met als doelstelling meer kansengroepen te bereiken, moet in dat licht gezien worden.

IBO-interim is in voege sinds juli 2006 en bevindt zich nog in opstartfase. Slechts 106 personen uit de kansengroepen vonden via een IBO-interim een herintrede op de Vlaamse arbeidsmarkt, waarvan 14 in West-Vlaanderen in 2007. Aangezien voor kansengroepen interim-arbeid vaak (opnieuw) de eerste kennismaking met de arbeidsmarkt is, maakt de IBO-interimmaatregel de combinatie tussen uitzendarbeid (maximaal vier weken) aangevuld met een klassieke IBO bij dezelfde werkgever.

De **instapopleiding** kent een trage groei en bereikte in 2007 515 personen voor het Vlaamse Gewest, waarvan slechts 78 voor West-Vlaanderen (15%). Pas vanaf september 2005 konden werkgevers met een contract 'instapopleiding' **kortgeschoolde werkzoekenden** in dienst nemen tegen financieel gunstige voorwaarden. Met deze maatregel wil men de zuigkracht van het bedrijfsleven op mensen die een beroepsopleiding afgerond hebben en kortgeschoolde schoolverlaters fors versterken. De instapopleiding zou ook moeten uitzicht bieden op blijvend werk. Het is een werkervaringsmaatregel die zich in de eerste plaats richt tot jongeren die een technische, schoolse bagage hebben. Deze groep moet zo snel mogelijk praktische ervaring kunnen opdoen zodat ze hun kennis in de praktijk kunnen brengen.

Sinds april 2006 kunnen werkgevers die een niet-werkende werkzoekende vijftigplusser met een contract van onbepaalde duur aanwerven, genieten van een loonkostenvermindering via de **tewerkstellingspremie 50+**. De Vlaamse overheid wil hiermee het structurele probleem van de zwakke positie van de ouderen op de arbeidsmarkt mee aanpakken en hun werkzaamheidsgraad opkrikken⁶⁰. Bij de belangrijkste struikelblokken om ouderen aan te werven, vermelden werkgevers vaak de loonkosten. De Vlaamse overheid verwacht daarom veel van deze tewerkstellingspremie.

⁵⁸ Vanaf 2004 werd de indeling naar studieniveau gewijzigd: de buitenlandse diploma's die vroeger onder laaggeschoolden ressorteerden, werden ingeschaald in het corresponderende Vlaamse studieniveau. Ook wat betreft de langdurig werkzoekenden is er een wijziging in de berekening van de werkloosheidsduur sinds begin 2006, maar met terugwerkende kracht tot 2004. Dit heeft ook als gevolg dat er minder langdurig werkzoekenden zijn.

⁵⁹ Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, Beleidsbrief 2006, Werk, pagina 27.

⁶⁰ Tegen 2010 wordt er gestreefd naar een werkzaamheidsgraad van 70% onder de 15-64 jarigen en van 50% onder de ouderen (Lissabonnorm). In 2006 bedroeg de werkzaamheid van 55-64-jarigen nog maar 31,4%.

In vergelijking met de ongeveer even recent opgestarte maatregelen IBO-interim en instapopleiding **bereikt de tewerkstellingspremie 50+ onmiddellijk een groter aantal kansengroepen** dan de twee voorgaande. In 2007 werden in het Vlaamse Gewest 2.775 premies aangevraagd waarvan er 1.497 werden goedgekeurd (53,95%); in 2006 waren er 1.674 aanvragen en 870 goedkeuringen (51,97%). West-Vlaanderen doet het eveneens goed met 324 goedgekeurde premies in 2007 (op 578 aangevraagde) en 175 goedgekeurde (op 386 aangevraagde) premies in 2006. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest in het aantal goedgekeurde premies voor 2007 bedroeg 21,64% (in 2006 20,11%). Ook al bevindt deze maatregel zich nog in de opstartfase (cfr. IBO-interim met 14 bereikte kansengroepen voor 2007 in West-Vlaanderen), de werkgevers vinden er duidelijk de weg naar. Dit is ook nodig gezien de forse inhaalbeweging die nog nodig is om de Lissabonnorm inzake de werkzaamheidsgraad voor ouderen te bereiken.

De Vlaamse Regering besliste op 1 februari 2008 om de premie eenvoudiger en aantrekkelijker te maken door een aantal administratieve aanvraagdrempels weg te werken. Het is dan ook te verwachten dat de stijging zich in 2008 volop zal verderzetten. Bedrijven krijgen nu bijvoorbeeld na de aanwerving drie in plaats van twee maanden de tijd om de premie aan te vragen.

Als laatste hebben we nog de **VIP** (Vlaamse integratiepremie) en de **Federale CAO26**, twee tewerkstellingsbevorderende maatregelen voor de **integratie van personen met een handicap** in het reguliere bedrijfsleven.

De Federale CAO26 – in voege vanaf de jaren zeventig – en de Vlaamse Integratiepremie – in voege vanaf 1 januari 1999 – worden samengevoegd in de '**Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP)**'. Vanaf **juli 2008** kunnen werkgevers die een persoon met een handicap aanwerven enkel en alleen nog de VOP aanvragen. De VOP maakt deel uit van een door de Vlaamse Regering goedgekeurde aanpak om arbeidsgehandicapten vlotter aan het werk te helpen in de privésector.

De VOP vervangt beide systemen, zorgt dus voor een vereenvoudiging voor de werkgevers en combineert ook de goede aspecten van beide systemen. Met de nieuwe VOP hebben werkgevers de zekerheid dat ze in het eerste jaar 40% van de loonkosten terugbetaald krijgen, daarna 30% en vanaf het vijfde jaar 20%. De premie wordt bovendien gebaseerd op het werkelijke loon en niet zoals voordien op het minimumloon in de sector.

Onderstaande tabel geeft ons een zicht op het aantal personen met arbeidshandicap dat tewerkgesteld werd via de VIP en de CAO26 in de periode 2003–2007 voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Cijfergegevens voor volgend jaar (2008) zullen niet meer vergelijkbaar zijn gezien de samenvoeging van beide maatregelen tot de Vlaamse ondersteuningspremie, de VOP.

Tabel 24: Aantal tewerkgestelde personen via VIP en Federale CAO 26 in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, periode 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
VIP	529	644	765	710	738	1.771	2.276	2.738	2.428	2.847
CAO26	538	523	545	406	370	3.047	3.125	3.259	2.345	2.333
Totaal (in pers.)	1.067	1.167	1.310	1.116	1.108	4.818	5.401	5.997	4.773	5.180

BRON: VDAB en Studiedienst Vlaamse Regering, Departement Werk en Sociale Economie,
Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 24 toont aan dat in 2007 in West-Vlaanderen werk werd verschaft aan 1.108 personen met een arbeidshandicap via de VIP (738 personen) en de CAO 26 (370 personen). Voor het Vlaamse Gewest betrof het 5.180 personen, die meer (dan in West-Vlaanderen) gelijkmatig verdeeld waren over de VIP (55%, zijnde 2.847 personen) en de CAO 26 (45%, namelijk 2.333 personen). Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg in 2007 21,4%.

De tewerkstelling van personen met een handicap via de **Vlaamse Integratiepremie (VIP)** is aan een forse opmars bezig, met een stijging van maar liefst 40% voor West-Vlaanderen en met 60,8% voor Vlaanderen over de ganse periode 2003–2007. Pas sinds 1999 is deze maatregel in voege (327 personen in 1999 voor het Vlaamse Gewest) en we zien op acht jaar tijd meer dan een verachtvoudiging in deze tewerkstelling (2.847 voor 2007). Ook in West-Vlaanderen is deze VIP-tewerkstelling **populair**: in 2000 bedroeg de tewerkstelling 210 personen en in 2007 reeds 738, meer dan een verdrievoudiging.

We merken wel een lichte terugval op in 2006 met daarna opnieuw een stijging in 2007, zowel voor West-Vlaanderen als voor het Vlaamse Gewest. De cijfers van vóór en na 2006 zijn, volgens het Departement WSE, eigenlijk nog nauwelijks met elkaar te vergelijken. De verklaring is tweevoudig:

1. vóór 2006 hielden het Vlaams Agentschap voor personen met een handicap (VAPH) en dan het Departement WSE deze gegevens bij op basis van de woonplaats van de werknemer. De VDAB doet dit nu blijkbaar anders, namelijk op basis van plaats van tewerkstelling. Dit geldt zowel voor VIP als voor CAO 26;
2. het VAPH telde veel 'dossiers' mee als 'lopende VIP of CAO 26' terwijl er eigenlijk geen activiteit meer was omdat de persoon langdurig ziek was, al uit dienst, ... De VDAB daarentegen telt op basis van de effectieve betalingen aan de werkgevers. Dit betekent concreet dat de vroegere cijfers van het VAPH veel hoger liggen dan deze van de VDAB.

Tabel 24 leert ons tevens dat de Federale maatregel CAO 26 onder de populaire Vlaamse VIP-maatregel lijdt. We zien in West-Vlaanderen dat in 2003 werkgevers net nog meer de CAO 26 gebruikten dan de VIP, maar dat vanaf 2004 de verhouding is omgedraaid en dat de CAO 26 verder in belang afneemt (daling van -31,2%). In het Vlaamse Gewest doet dit zich pas voor in 2006 en daar is de daling iets minder uitgesproken, maar toch niet te ontkennen (-23,4%). De komst van de Vlaamse ondersteuningspremie vervangt dus de CAO 26 en de VIP-maatregel en zal in alle situaties meer bedragen zodat er aan de vorige maatregelen geen behoefte meer is.

Besluitend kunnen we stellen dat overheidsmaatregelen – de één meer dan de ander – die het inschakelen van kansengroepen in het bedrijfsleven bevorderen hun effecten hebben.

Personen die op het eerste gezicht minder 'interessant' lijken om aangeworven te worden wegens hun 'handicap', krijgen een extra 'kans' (*kansengroepen*) dankzij deze tewerkstellingsbevorderende maatregelen. Sensibilisatie is nog altijd nodig. Immers, een 'handicap' vormt niet steeds een belemmering voor het functioneren van een persoon in een onderneming.

We somden zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen op voor kansengroepen in het bedrijfsleven, waarbij we hun tewerkstellingseffecten wilden nagaan alsook de toepassing ervan door het West-Vlaamse bedrijfsleven. Het aandeel van West-Vlaanderen in deze zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen is van die aard dat we mogen stellen dat het West-Vlaamse bedrijfsleven deze maatregelen op een goede manier benut. West-Vlaanderen had **in 2007** een aandeel van **20,2%** in het Vlaamse Gewest voor wat betreft deze zes tewerkstellingsondersteunende maatregelen. We mogen hieruit besluiten dat West-Vlaanderen de overheidssteunmaatregelen voor kansengroepen niet links laat liggen. Van zodra het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor een bepaalde tewerkstellingsbevorderende maatregel voor kansengroepen groter is dan 19 à 20%, kan gesproken worden over een goede benutting van deze maatregel. Dit is hier dus het geval.

ALGEMEEN BESLUIT

Deze studie is een actualisering van onze eerder gepubliceerde studies “Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003 (maart 2005) en cijfermateriaal 2004-2005 (april 2007)”. We beschikken inmiddels over cijfermateriaal van de afgelopen vijf jaar. Evoluties tekenen zich dus af.

We merkten op dat de beschrijving van de verschillende werkvormen bewust beperkt werd tot recente en belangrijke beleidswijzigingen ter zake, aangezien *we in deze studie **hoofdzakelijk focussen op cijfermateriaal***. Voor uitgebreide toelichting verwijzen we naar onze twee vorige studies (online beschikbaar op onze website www.pomwvl.be).

Een aantal groepen had het in 2006 – en vandaag nog steeds – **extra moeilijk op de arbeidsmarkt** in West-Vlaanderen: zij zijn ondervertegenwoordigd in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid ofwel beide. Het betreft hier voornamelijk personen met een handicap, alloctonen - voor West-Vlaanderen weliswaar een beperkte groep -, laaggeschoolden, jongeren en 50-plussers.

De achterstand die deze groepen hebben inzake deelname aan het arbeidsproces is nog niet weggewerkt. Doelstelling 5 van het Pact van Vilvoorde wil net die achterstand - in belangrijke mate - wegwerken tegen 2010. Als West-Vlaanderen - evenals het Vlaamse Gewest – de vijfde doelstelling van het “Pact van Vilvoorde” wil behalen, dan betekent dit dat deze groepen nog een serieuze achterstand weg te werken hebben.

Precies het **herinschakelen van deze kansengroepen in de arbeidsmarkt staat in onze studie voorop**. Hoeveel personen uit de kansengroepen werden in West-Vlaanderen en in Vlaanderen (her)ingeschakeld in de arbeidsmarkt in de periode 2003-2007? En hoe presteert West-Vlaanderen hier in vergelijking met het Vlaamse Gewest?

Er bestaat een **uitgebreid gamma aan maatregelen** om moeilijk plaatsbare werklozen (~kansengroepen) (opnieuw) in te schakelen in de arbeidsmarkt. Om in die veelheid enige structuur aan te brengen, delen we ze in drie categorieën in: de sociale inschakelingseconomie, de gesubsidieerde diensteneconomie en de tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het regulier economisch circuit (REC).

Onze studie focust zich voornamelijk op de **sociale inschakelingseconomie** of de “sociale tewerkstelling”. Het gaat hier om deze initiatieven van de sociale economie die als voornaamste doelstelling hebben het (her)inschakelen van kansengroepen op de arbeidsmarkt via een economische activiteit. Daarnaast gaat er eveneens aandacht naar de **gesubsidieerde diensteneconomie** (~lokale diensteneconomie). Deze categorie bevindt zich in de grijze zone tussen de sociale (inschakelings)economie en de reguliere economie. Het leveren van diensten in een gesubsidieerde vorm en gekoppeld aan tewerkstelling van voornamelijk kansengroepen kan immers zowel binnen de sociale economie als binnen het gewone reguliere economisch circuit. Tot slot staan we stil bij een aantal tewerkstellingsbevorderende **maatregelen voor kansengroepen in het reguliere bedrijfsleven** dat zich niet meet aan de basisprincipes van de sociale economie.

Tot besluit mogen we stellen dat de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen vrij sterk ontwikkeld is. Ruim 11.000 personen werden in 2007 heringeschakeld op de arbeidsmarkt dankzij diverse sociale tewerkstellingswerkvormen. Vergeleken met het Vlaamse Gewest – circa 50.000 personen uit de kansengroepen in 2007 – had West-Vlaanderen een aandeel van 22,3% in de totale Vlaamse sociale tewerkstelling.

Dit staat tegenover een aandeel van 19,7% van West-Vlaanderen in de totale tewerkstelling binnen het Vlaamse Gewest. West-Vlaanderen is aldus vrij actief op het vlak van sociale tewerkstelling. De diverse sociale tewerkstellingsmaatregelen zijn goed gekend en worden actief benut.

Voor de voorbije vijf jaren (2003-2007) zien we een *status quo* in de sociale tewerkstelling in West-Vlaanderen en in Vlaanderen. De tewerkstellingscijfers schommelen tussen de 10 à 11.000 personen voor West-Vlaanderen en tussen de 48 à 50.000 voor Vlaanderen. Tussen de diverse werkvormen onderling doen er zich wel ernstige verschillen voor. Tabel 15 gaf deze wijzigingen duidelijk weer:

- een sterke daling in het aantal PWA-actieve personen;
- een continue stijgende tewerkstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen die het leeuwendeel uitmaken van de totale sociale tewerkstelling;
- een serieuze inhaalbeweging van de invoegeconomie, maar gezien hun lage absolute aantallen blijven ze de laatste plaats bezetten;
- ook de tijdelijke tewerkstellingsprojecten winnen aan belang ten opzichte van 2003.

De te verwachten verdere daling van het aantal actieve PWA-persoonen kadert in de afbouw van het PWA-stelsel, onder meer ten voordele van het systeem van de dienstencheques. Deze hervorming houdt ook in dat sinds 1 maart 2004 nieuwe PWA-werknemers zich niet meer kunnen inschrijven voor diensten die met dienstencheques kunnen gebeuren. PWA-werknemers worden gestimuleerd om de overstap te maken naar het systeem van de dienstencheques. Immers, als PWA-werknemer blijven ze het werkloosheidsstatuut behouden terwijl ze als dienstencheque-werknemer een reguliere job aannemen. Deze overstap is niet voor elke PWA-werknemer evident. Bijkomend speelt hier ook nog de werkloosheidsval: door de extra verdiensten die het PWA-werk voor de werkloze oplevert (bovenop zijn of haar werkloosheidsvergoeding), is de financiële stimulans om naar een reguliere job over te stappen klein. Waar in West-Vlaanderen in 2003 nog ruim 4.500 werklozen actief waren in het PWA-statuut, waren er dit in 2007 nog slechts circa 2.700. Deze daling met 40% in West-Vlaanderen was gelijkwaardig aan deze in het Vlaamse Gewest: een daling van 44% (van ruim 21.000 personen in 2003 naar 12.000 in 2007).

Tegenover een dalend aantal actieve PWA-persoonen staat een stijgende tewerkstelling in de beschutte en sociale werkplaatsen. De tewerkstelling voor kansengroepen in de negen West-Vlaamse beschutte en 20 sociale werkplaatsen maakte in 2007 net niet de helft uit van de totale sociale tewerkstelling. Ook voor het Vlaamse Gewest zien we hun belang stijgen: van 35,3% in 2003 naar 40,4% in 2007. Zoals in onze studie aangehaald, moeten we de cijfers – met name voor de sociale werkplaatsen – met de nodige voorzichtigheid hanteren: de jaar-op-jaar stijging van de cijfers voor de sociale werkplaatsen zou wellicht minder uitgesproken zijn mocht er zich geen wijziging hebben voorgedaan in de ons aangeleverde tewerkstellingscijfers (bereikcijfers in plaats van jaargemiddelden vanaf 2006).

De negen **beschutte werkplaatsen** in West-Vlaanderen zijn sinds 2005 **koploper** voor wat betreft de tewerkstelling van kansengroepen binnen de sociale tewerkstelling (40,8% in 2007). Ook de Vlaamse beschutte werkplaatsen zijn koploper binnen de Vlaamse sociale tewerkstelling (33%).

De tewerkstelling per beschutte werkplaats ligt in West-Vlaanderen bovendien heel wat hoger dan het Vlaamse gemiddelde: waar een West-Vlaamse beschutte werkplaats in 2007 gemiddeld 499 personen met een arbeidshandicap tewerkstelde, haalt een Vlaamse beschutte werkplaats 'slechts' 239 personen met een arbeidshandicap.

De **relatief sterke aanwezigheid van industrie in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest** kan een verklaring zijn voor deze hoge cijfers. Daarnaast wordt ook duidelijk dat **zelfs in moeilijke marktomstandigheden** (hoge concurrentie lageloonlanden, achteruitgang industrie, ...) **de tewerkstelling in de beschutte werkplaatsen in de lift zit** (en blijft). De beschutte werkplaatsen gaan meer en meer op zoek naar nieuwe niches en activiteiten die minder onderhevig zijn aan concurrentie met de lageloonlanden.

Verder merken we op dat ondanks de serieuze inhaalbeweging van de invoegtewerkstelling en de tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen, West-Vlaanderen op dit vlak achterophinkt tegenover de rest van het Vlaamse Gewest.

Aangaande het aanbieden van tijdelijke werkervaring met het oog op doorstroming naar de arbeidsmarkt mag van West-Vlaanderen een extra inzet gevraagd worden. Binnen de sociale tewerkstelling heeft West-Vlaanderen hier het laagste aandeel in het Vlaamse Gewest, zijnde 16,7% voor 2007. Enkel de brugprojecten vormen hierop een uitzondering: 22,5% van alle Vlaamse brugprojecten staat op het conto van West-Vlaanderen.

De evolutie in stijgende lijn voor de **invoegtewerkstelling** is duidelijker merkbaar in Vlaanderen dan in West-Vlaanderen. West-Vlaanderen vertegenwoordigde slechts 17,6% van de Vlaamse invoegtewerkstelling in 2007. Daarentegen is West-Vlaanderen met een aandeel van 20,3% wel beter vertegenwoordigd in Vlaanderen voor wat betreft het aantal opgerichte en nog actieve invoegbedrijven (36 op 177).

Het is, gezien de krapte op de arbeidsmarkt (en de strengere invoegreglementering inzake doelgroepwerknemers), niet evident voor (invoeg)ondernemingen om geschikt personeel te vinden. Daarnaast kampt West-Vlaanderen de laatste jaren met lagere werkloosheidscijfers vergeleken met andere regio's. Dit is enerzijds positief maar impliceert anderzijds een nog grotere krapte op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat er nog maar weinig potentieel aan doelgroepwerknemers overblijft die in aanmerking komen voor invoegtewerkstelling.

In **West-Vlaanderen** waren in 2007 circa **8.000** doelgroepwerknemers tewerkgesteld via de gesubsidieerde diensteneconomie. Voor **het Vlaamse Gewest** waren dat ruim **38.000** personen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroeg 20,9% voor 2007 (zie tabel 21).

De toenemende vraag naar persoons- en gezinsondersteunende diensten (huishoudelijke hulp, buitenschoolse kinderopvang, ...) vertaalde zich de afgelopen jaren in een **explosieve groei van het aantal gecreëerde banen**. Deze tewerkstelling is duidelijk in opmars met groeivoeten, voor West-Vlaanderen, van +122% (2004-2005), +60% (2005-2006) en +30,7% (2006-2007). We tekenen gelijkaardige groeicijfers op voor het Vlaamse Gewest. Weliswaar vertraagt het groeiritmte geleidelijk aan.

Deze opmerkelijke groeicijfers worden voornamelijk bepaald door de stijgende tewerkstelling van kansengroepen via het stelsel van de dienstencheques (DC). De DC-tewerkstelling van kansengroepen is verantwoordelijk voor maar liefst 92% van de totale tewerkstelling in de gesubsidieerde diensteneconomie in West-Vlaanderen in 2007 en voor 90,5% in Vlaanderen.

Tabel 25 geeft ons een beeld van hoeveel kansengroepen er tewerkgesteld worden in de sector van de 'sociale economie' in West-Vlaanderen en Vlaanderen over de periode 2003-2007. We cumuleren hiervoor de tewerkstelling van kansengroepen binnen de sociale tewerkstelling en die binnen de gesubsidieerde diensteneconomie. Voor alle duidelijkheid: op zich mag 'sociale economie' niet verengd worden tot het domein van de tewerkstelling van kansengroepen (sociale tewerkstelling). Sociale economie is veel meer dan dat. Sociale economie zorgt voor creatie van maatschappelijke meerwaarde. In Vlaanderen en West-Vlaanderen concretiseren we die maatschappelijke meerwaarde voornamelijk door tewerkstellingscreatie voor hen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt.

Vandaar dat het volgens ons zinvol is om beide categorieën te cumuleren en zo een beeld te krijgen van de **tewerkstellingscreatie van kansengroepen binnen de 'sociale economie'**. Enige omzichtigheid is echter geboden omwille van mogelijke dubbeltellingen. Voorafgaandelijk nog volgende kanttekeningen bij tabel 25:

- de werkvormen invoegbedrijven en dienstencheques kunnen met elkaar gecombineerd worden. Een invoegwerknemer in een dienstenchequebedrijf dat ook een invoegerkenning op zak heeft wordt dubbel geteld bij de kansengroepen tewerkgesteld via de Federale maatregel dienstencheques. Een oplossing dient zich hier aan: sinds het jaar 2006 beschikken we over gegevens omtrent het aantal invoegwerknemers dat werkt in combinatie invoeg – DC-ondernemingen. Voor de jaren 2004 en 2005 nemen we aan (op basis van de cijfergegevens 2006 en 2007) dat 40% van de invoegwerknemers werken binnen gecombineerde invoeg – DC-ondernemingen. We voeren geen correcties door voor het jaar 2003: de invoegtewerking stelt in absolute aantallen nog niet zoveel voor en de combinatie invoeg en dienstencheques kwam nog niet voor;
- de werkvorm 'projecten lokale diensteneconomie' (de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten) en dienstencheques kunnen ook gecombineerd worden. Met het decreet op de LDE (in voege sinds 1 januari 2008) is het de bedoeling om enkel de door de Vlaamse minister gesubsidieerde doelgroepwerknemers in rekening te brengen. De dubbeltellingen zijn wellicht ook miniem, gegeven de lage absolute aantallen van de tewerking binnen de projecten LDE.

In West-Vlaanderen waren in 2007 ruim 18.700 kansengroepen tewerkgesteld via de sociale economie op een totaal van meer dan 86.000 tewerkgestelde kansengroepen in de Vlaamse sociale economie. Het aandeel van West-Vlaanderen in de tewerking voor de sociale economie bedroeg in 2007 21,7%.

We kunnen niet naast de stijgende trend kijken van de tewerking van kansengroepen in de sociale economie voor zowel West-Vlaanderen (+59,2) als voor Vlaanderen (+62,6%) in de periode 2003-2007. Die stijging schrijven we voornamelijk toe aan de stijgende tewerkstellingscreatie voor kansengroepen binnen de gesubsidieerde diensteneconomie – te danken aan stijgende tewerking van kansengroepen via het stelsel van de dienstencheques.

Het merendeel van de tewerking van kansengroepen in de sociale economie vindt - nog – plaats binnen de sociale inschakelingseconomie, namelijk 58,6% voor 2007 voor West-Vlaanderen (voor het Vlaamse Gewest: 57,2%). De gesubsidieerde diensteneconomie – met maar drie werkvormen tegenover twaalf voor de sociale inschakelingseconomie – is echter aan een ernstige inhaalbeweging bezig.

De 18.778 tewerkgestelde kansengroepen in de sociale economie in West-Vlaanderen vertegenwoordigden in 2007 3,8% in de groep van de werkenden (488.391, cijfer 2006) en 3,6% in de beroepsbevolking (521.493). Voor het Vlaamse Gewest maakten de 86.322 tewerkgestelde kansengroepen in de Vlaamse sociale economie 3,3% uit in de groep van de werkenden (aantal werkenden in Vlaanderen 2.601.058) en 3,1% in de Vlaamse beroepsbevolking (Vlaamse beroepsbevolking telt 2.815.570 personen).

Tabel 25: Doelgroep tewerkstelling (in personen) in de sociale economie in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie	10.621	11.218	10.629	10.993	11.007	48.056	49.515	46.478	49.429	49.367
Kansengroepen in de gesubsidieerde diensteneconomie	1.176	1.722	3.822	6.126	8.008	5.033	7.518	16.028	28.988	38.241
Totaal tewerkstelling	11.797	12.940	14.451	17.119	19.015	53.089	57.033	62.506	78.417	87.608
<i>Gecorrigeerd met de invoegtewerkstelling in combinatie met DC (*)</i>		57	115	205	237		289	441	765	1.286
Totaal tewerkstelling kansengroepen 'sociale economie'	11.797	12.883	14.336	16.914	18.778	53.089	56.744	62.066	77.652	86.322

(*) Voor de jaren 2006 en 2007 kennen we het aantal gecombineerde DC - invoeg werknemers. Voor 2004 en 2005 nemen we aan dat circa 40% van de invoegtewerkstelling gecombineerd werd met dienstencheques. Voor het jaar 2003 maken we geen correctie aangezien de dienstencheques pas in 2004 effectief op gang kwamen. Veel dubbeltellingen kunnen er voor 2003 ook nog niet zijn gezien het lage cijfer voor invoeg.

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van verschillende bronnen.

We somden tot slot **zes tewerkstellingsbevorderende maatregelen op voor kansengroepen in het bedrijfsleven**, waarbij we hun tewerkstellingseffecten bekeken alsook de toepassing ervan door het West-Vlaamse bedrijfsleven. Het aandeel van West-Vlaanderen is van die aard dat we mogen stellen dat het West-Vlaamse bedrijfsleven deze maatregelen op een goede manier benut. West-Vlaanderen had **in 2007** een aandeel van **20,2%** in het Vlaamse Gewest voor wat betreft deze zes tewerkstellingsondersteunende maatregelen. We mogen hieruit besluiten dat West-Vlaanderen de overheidssteunmaatregelen voor kansengroepen niet links laat liggen.

Binnen de zes onderzochte tewerkstellingsbevorderende maatregelen voor kansengroepen werden 2.687 personen uit de kansengroepen in 2007 ingeschakeld in het West-Vlaamse bedrijfsleven. Voor het Vlaamse Gewest waren dat er 13.282.

Zowel voor West-Vlaanderen als voor het Vlaamse Gewest was de IBO-maatregel voor laaggeschoolden de belangrijkste van de zes ondersteunende maatregelen voor tewerkstelling van kansengroepen in het bedrijfsleven in 2007. De tweede belangrijkste inzake instroom van kansengroepen in het bedrijfsleven was de VIP-maatregel voor personen met een arbeidshandicap.

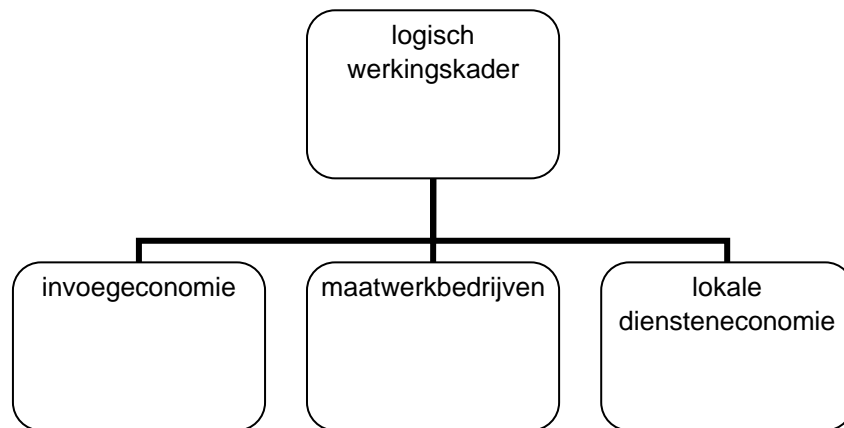
Er zijn tal van loonkostenverlagende maatregelen die tot doel hebben de tewerkstelling te bevorderen en de werkzaamheidsgraad van bepaalde doelgroepen te verhogen. Op de websites www.aandeslag.be of www.werk.be vindt u een overzicht van alle loonkostenverlagende maatregelen met de voordelen en premies waarvoor de onderneming of de werknemer in aanmerking komt. Er staan maar liefst 100 maatregelen op deze website waarvan er 74 betrekking hebben op het Vlaamse grondgebied (met plaats van tewerkstelling het Vlaamse Gewest).

Tot besluit van deze actualisering van de cijfers voor de afgelopen vijf jaar, kunnen we stellen dat West-Vlaanderen globaal genomen een hoog aandeel heeft in de tewerkstellingscreatie voor kansengroepen in Vlaanderen. De cijfergegevens over het aantal tewerkgestelde kansengroepen in de sociale economie in West-Vlaanderen leren ons dat de sociale economie in onze provincie heel wat expertise en kennis heeft verzameld om haar opdracht inzake het (her)inschakelen van kansengroepen in de arbeidsmarkt effectief waar te maken.

De POM West-Vlaanderen hoopt dat voorliggende cijferbijlage 2003-2007 van haar onderzoek "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen" opnieuw een nuttige bijdrage levert tot de verdere werking, uitbouw en versteviging van de sociale economie in onze provincie.

AFSLUITEND – HET VLAAMSE BELEID SOCIALE ECONOMIE ONDER DE LOEP

‘Eenvormig, eenvoudig en op elkaar afgestemd. Dat waren de sleutelbegrippen die de stakeholders aan het begin van de legislatuur aanreikten. Van de veelheid aan instrumenten (invoegbedrijven, collectieve invoegbedrijven, experimentenfondsen, de buurt- en nabijheidsdiensten, actieplannen centrumsteden, sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen, arbeidszorg, experimenten supported employment) komen tot drie gelijkwaardige en complementaire pijlers (invoegeconomie, maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie) was één van de uitgetekende voornemens.’⁶¹

Via deze drie pijlers wil de Vlaamse minister van sociale economie de uitbouw van de sociale economie in Vlaanderen verderzetten. De realisaties tot op vandaag inzake decretale verankering zijn de volgende:

1. **Invoegeconomie.** Hier zijn **twee nieuwe besluiten van de Vlaamse Regering** geïmplementeerd. Eén dateert van **25 maart 2005** voor invoegbedrijven die met dienstencheques werken en het tweede dateert van **15 juli 2005** dat vanaf 1 juli 2005 van toepassing is op alle nieuwe commerciële invoegbedrijven (met uitzondering van de dienstencheque-ondernemingen die met invoegsubsidies werken). Beide besluiten zijn ter vervanging van het Besluit van de Vlaamse regering van 8 september 2000.
2. **Maatwerkbedrijven.** Vanaf **1 april 2006** werden de **beschutte werkplaatsen overgeheveld van het Vlaamse beleidsdomein welzijn naar het beleidsdomein sociale economie**. Deze overheveling vond plaats in het kader van de vernieuwingsoperatie van de Vlaamse overheid, het beter bestuurlijk beleid. Sinds 1 april 2006 zitten de beschutte werkplaatsen dus samen met de sociale werkplaatsen onder hetzelfde dak. De uitdaging die de Vlaamse minister sociale economie zich stelde bij de overdracht was onder meer het creëren van een nieuw kader dat de groeiende samenwerking op het terrein zou weerspiegelen. Hierin zat een nieuw integraal beleid vervat rond de tewerkstelling van kansengroepen met een decreet ‘maatwerkbedrijven’. Maatwerkbedrijven zijn bedrijven die – zoals de naam het zegt – tewerkstelling op maat van de mogelijkheden van de doelgroep aanbieden. Het is de bedoeling te komen tot **een versmelting van de werkvormen beschutte en sociale werkplaatsen tot maatwerkbedrijven**. Het eenheidsdecreet staat vandaag echter **‘on hold’**. De toekomst zal uitwijzen in welke richting dit zal evolueren.

⁶¹ Uit de beleidsbrief ‘Sociale economie, beleidsprioriteiten 2007-2008’ van mevrouw Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Sociale Economie, pagina 5.

3. **Lokale diensteneconomie.** Het **decreet houdend de lokale diensteneconomie werd op 22 december 2006** goedgekeurd door het Vlaamse Parlement en de **uitvoeringsbesluiten** dateren **van 5 oktober 2007**. Dit betekent concreet dat de verschillende experimenten buurt- en nabijheidsdiensten **vanaf 1 januari 2008** stelselmatig konden worden overgeheveld naar het nieuwe decreet LDE. Naast de overheveling van de bestaande projecten, wordt in 2008 eveneens een groeipad lokale diensteneconomie ingezet om versterkend te werken bij bestaande lokale diensten en in te spelen op nieuwe niches. Het is tevens zo dat de collectieve invoegbedrijven (die collectieve of persoonlijke diensten aanbieden die niet volledig vermarktaar zijn en meestal een lokale dimensie hebben) vanaf 1 januari 2008 worden overgeheveld van de 'pijler' invoegeconomie naar de 'pijler' lokale diensteneconomie.

Aansluitend op deze drie pijlers wil men ook een sokkelstructuur creëren voor de **ondersteuningsmaatregelen**. Via dit '**sokkelbesluit**' wil men de inhoud en de wijze waarop de ondersteuning van de sociale economie gebeurt, regelen. De ondersteuningsstructuren (startcentra sociale economie, adviesbureaus sociale economie, VOSEC, activiteitencoöperatieven, Trividend, ...) hebben tot doel de sociale economie te ondersteunen in hun uitbouw en maatschappelijk verantwoord ondernemen mee vorm te geven. Ook hier was er eerst sprake van een sokkeldecreet, daarna (afgezwakt) naar een sokkelbesluit. Dit proces ligt voorlopig ook stil.

In onze cijferbijlage 2003-2007 inzake tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, zijn we benieuwd naar zowel **Federale als Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen en werkvormen die kansengroepen (her-) activeren op de arbeidsmarkt**. Onze interesse gaat voornamelijk uit naar de sociale economie, die we hier – gemakkelijheidshalve – opsplitsen in de sociale inschakelingseconomie en de gesubsidieerde diensteneconomie.

Het Vlaamse beleid en onze Vlaamse minister Van Brempt is logischerwijze voornamelijk geïnteresseerd in haar eigen beleid en **haar eigen gesubsidieerde werkvormen die onder het beleidsdomein sociale economie vallen**. Dat sluit natuurlijk een heleboel werkvormen uit die ook tot doel hebben kansengroepen her te (re)integreren op de arbeidsmarkt. Werkvormen die worden uitgesloten: Federale werkvormen (zoals bijvoorbeeld PWA, art. 60§7 en art. 61 van de OCMW-wetgeving), Vlaamse werkvormen die overlappen met andere beleidsdomeinen zoals bijvoorbeeld Welzijn (arbeidszorg is een typische werkvorm die op de wip zit tussen beide), Werk (werkervaringsprojecten), Onderwijs (brugprojecten), ...

In het kader van dit onderzoek interesseert het ons hoe **West-Vlaanderen presteert ten aanzien van het Vlaamse Gewest voor wat betreft de drie pijlers voor sociale economie**.

Tabel 26 geeft ons een overzicht van de gerealiseerde tewerkstelling van kansengroepen in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest voor de periode 2003-2007 voor wat betreft de drie pijlers van de sociale economie in Vlaanderen: de invoegeconomie, de maatwerkbedrijven en de lokale diensteneconomie.

Tabel 26: Tewerkstelling van kansengroepen volgens de drie pijlers binnen het Vlaamse beleid sociale economie voor West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest, 2003-2007

	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
1. Invoegeconomie,	64	143	287	496	514	328	722	1.102	2.264	2.913
2. Maatwerkbedrijven	3.974	4.234	4.321	4.527	4.693	16.483	17.057	17.373	18.267	19.212
beschutte werkplaatsen	3.539	3.714	3.790	3.838	3.943	14.131	14.477	14.717	15.001	15.554
sociale werkplaatsen	435	520	531	689	750	2.352	2.580	2.656	3.266	3.658
3. Lokale diensteneconomie	409	243	197	151	116	964	941	759	907	568
Totaal tewerkstelling Vlaams beleid sociale economie	4.447	4.620	4.805	5.174	5.323	17.775	18.720	19.234	21.438	22.693

BRON: Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Belangrijke opmerking: het gaat hier enkel om de door de Vlaamse minister van sociale economie gesubsidieerde doelgroepwerknemers, met andere woorden:

- voor wat betreft de invoegeconomie worden enkel de betoelaagde invoegwerknemers in de invoegbedrijven in rekening gebracht (en geen andere kansengroepen die er ook werken);
- voor de beschutte werkplaatsen nemen we ook enkel de personen met een handicap en niet de andere kansengroepen (Sine, MTPW, Activa, ...);
- voor de sociale werkplaatsen worden ook enkel de door de Vlaamse minister gesubsidieerde doelgroepwerknemers meegenomen (en niet de extra tewerking van kansengroepen via bijv. art.60§7, SINE, ...);
- voor wat betreft de lokale diensteneconomie is het wegens het experimentele karakter niet zeker of we voor de jaren 2003-2006 enkel de door Vlaanderen gesubsidieerde doelgroepwerknemers in rekening brengen. Dit is evidentier voor het jaar 2007 (waar de doelgroepwerknemers in vervat zitten die werden overgeheveld naar het decreet LDE).

De Vlaamse werkvormen invoeg, maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie, die het Vlaamse beleid sociale economie schragen, **verschaffen werk aan ruim 5.300 personen in West-Vlaanderen en aan circa 22.700 personen in gans Vlaanderen. West-Vlaanderen is hier prominent aanwezig met een aandeel van 23,5% van de Vlaamse tewerking.**

Het is niet onlogisch dat de **beschutte werkplaatsen**, die veertig jaar geleden sociale economie 'avant la lettre' waren, het **leeuwendeel** uitmaken van de Vlaamse tewerking sociale economie. Voor West-Vlaanderen is hun aandeel 74,1% en voor het Vlaamse Gewest 68,5% in de totale tewerking.

Reeds lang voor de term 'sociale economie' was uitgevonden, stonden tientallen beschutte werkplaatsen in voor de tewerking en begeleiding van duizenden personen met een handicap - mensen met beperkte kansen op de arbeidsmarkt.

Dit impliceert dan ook dat de **werkvorm maatwerkbedrijven** (de beschutte samen met de sociale werkplaatsen) de werkvorm is waar **de meeste tewerking** in plaatsvindt. Deze tewerking wordt op een permanente basis gesubsidieerd door de Vlaamse minister sociale economie wegens het blijvende rendementsverlies van de doelgroepwerknemers.

De eerste pijler **invoeg** komt op de **tweede plaats inzake tewerking van kansengroepen** in Vlaanderen (en West-Vlaanderen). Deze tewerking is een **degressief gesubsidieerde tewerking**. De erkende invoegbedrijven ontvangen gedurende twee jaar een loonkostensubsidie voor de tewerking van invoegwerknemers. Deze loonkostensubsidie dient om met opleiding en begeleiding (onder meer gratis aanbod van jobcoaching) deze werknemers te gaan upgraden tot 'normale' werknemers die hun achterstand hebben bijgebeend ten opzichte van andere werknemers.

Last but not least komt - zagezegd - **de lokale diensteneconomie**. 'Zagezegd', omdat we - zoals reeds aangehaald in onze studie - twijfels hebben over deze tewerkingcijfers die voor West-Vlaanderen in een constante dalende trend zitten (en voor Vlaanderen een jojo-effect hebben). Deze cijfergegevens komen niet overeen met de realiteit op het werkveld. Het is zo dat de vroegere buurt- en nabijheidsdiensten (nu omgevormd naar lokale diensteneconomie) jarenlang in een experimenteel kader zaten. Het monitoren van hun tewerkingcijfers was toen geen eenvoudige zaak, noch voor de promotoren zelf, noch voor het Vlaams Subsidieagentschap Werk en Sociale Economie. De cijfergegevens vanaf het jaar 2007 zijn deze van de reeds overgeheveldde projecten naar het decreet LDE. We mogen er dan ook van uitgaan dat de tewerkingcijfers voor 2008 een vlucht zullen nemen: meer projecten worden overgeheveld, meer oproepen vanuit het VSWSE om nieuwe initiatieven in te dienen, Het wordt dan hopelijk eenvoudiger om een realistischer beeld te geven van de door de Vlaamse minister gesubsidieerde tewerking in de lokale diensteneconomie.

De evolutie over de voorbije vijf jaren is meer dan hoopgevend. Voor **West-Vlaanderen** was er een stijging van **circa 20%** en voor het Vlaamse Gewest een stijging van 27,7%. De stijging in Vlaanderen inzake de tewerkstelling van kansengroepen gebeurt tegen een hoger ritme dan in West-Vlaanderen. Hiervoor wellicht twee redenen:

1. de invoegtewerkstelling stijgt in West-Vlaanderen minder vlug dan in Vlaanderen,
2. de daling in de projecten lokale diensteneconomie was overtuigender in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen. Bij deze cijfergegevens nemen we echter aan dat ze niet onmiddellijk een correct beeld weergeven van de reële tewerkstellingscijfers in de LDE.

West-Vlaanderen blijft daarentegen voldoende goed vertegenwoordigd in de Vlaamse tewerkstelling met een aandeel van 23,5% van de Vlaamse sociale tewerkstelling in deze drie pijlers voor 2007.

*We herhalen dat **de Vlaamse werkvormen invoeg, maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie**, die het Vlaamse beleid sociale economie schragen, **werk verschaffen aan ruim 5.300 personen in West-Vlaanderen en aan circa 22.700 personen in Vlaanderen. West-Vlaanderen is hier prominent aanwezig met een aandeel van 23,5% van de Vlaamse tewerkstelling.** Enkel de werkvormen binnen het beleidsdomein Sociale economie werden hier onder de loep genomen. Voor werkvormen die overlappen met andere beleidsdomeinen verwijzen we naar de inhoud van deze studie.*

BIBLIOGRAFIE

- *Beleidsnota Sociale Economie 2004-2009*, Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen (25 oktober 2004)
- *Beleidsbrief Sociale Economie, Beleidsprioriteiten 2007-2008*, Kathleen Van Brempt, Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen
- *Beleidsbrief 2006 Werk*, Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming
- *Beschutte Werkplaatsen in Vlaanderen, een profiel*, vzw VLAB (januari 2005)
- *Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000 houdende een impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie (met toepassing vanaf 1 juli 2005)*; Vlaamse Regering, (15 juli 2005)
- *Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2000 houdende een impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie*; Vlaamse Regering (25 maart 2005)
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 1997 houdende harmonisering van diverse stelsels werkervaringsprojecten*, Vlaamse Regering (1997)
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 28 april 2006 tot invoering van de tewerkstellingspremie*, Vlaamse Regering (23 juni 2006)
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2008 in het kader van het impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie inzake een toekenning van een outputgerelateerde subsidie aan de Vlaamse startcentra*
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 14 september 2007 tot wijziging van het besluit over de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding (invoering van de IBO-interim)* (14 september 2007)
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 1 februari 2008 tot wijziging van het besluit over de invoering van de tewerkstellingspremie* (1 februari 2008)
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2008 tot definitieve goedkeuring van het besluit over werkervaring*,
- *Besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 2008 tot definitieve goedkeuring over de bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen ter bevordering van de professionele integratie van personen met een arbeidshandicap*
- *Bevoegdheden tewerkstelling van mensen met een handicap herschikt*, Persmededeling van de Vlaamse Regering (31 maart 2006)
- *DEVISCH F., Begeleid werken in dagcentra en tehuizen voor niet-werkenden (TNW's)*, Studiecel Vlaams Fonds, januari 2003
- *De energienoemers komen naar je toe*, Persmededeling Kathleen Van Brempt (16 november 2006)
- *De beschutte werkplaatsen in West-Vlaanderen*, presentatie werkjaar 2007, BW-West.
- *Een staaltje van sociale economie*, presentatie werkjaar 2005 (2006), BW-West.
- *Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en -banen 2005*, eindrapport, IDEA Consult, Brussel (2006)
- *Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en -banen 2006*, eindrapport, IDEA Consult, Brussel (2007)

- *Evaluatie van het stelsel van de dienstencheques voor buurtdiensten en -banen 2007, eindrapport*, IDEA Consult, Brussel (2008)
- *Het Pact van Vilvoorde in concrete cijfers, de opvolging van de 21 doelstellingen*, Studiedienst van de Vlaamse Regering (2006)
- LANDUYT R., Besluit van de Vlaamse Regering houdende een impuls- en ondersteuningsprogramma van de meerwaardeneconomie, Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme (8 september 2000)
- *Lastenverlaging voor ondernemers, infobrochure*, Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid (2004)
- LAUWERYS L. en NICAISE I., *De sociale tewerkingstelling in België: een morfologie*, HIVA, Leuven (juni 1999)
- Oproep project "leren en werken", Brugprojecten, 2008
- Persmededeling van de Vlaamse Regering 'Grondige hervorming en extra investering moet meer mensen met arbeidshandicap aan het werk krijgen', 15 februari 2008
- Persmededeling Minister van Mobiliteit, sociale economie en gelijke kansen Kathleen Van Brempt, "Beschutte werkplaatsen in de lift", 2 april 2008.
- Persmededeling van de Vlaamse Regering 'Extra geld voor langdurig werkzoekenden', 9 mei 2008
- Persmededeling van de Vlaamse Regering 'medewerkers sociale economie worden conciërges in sociale wooncomplexen, 16 mei 2008
- Persbericht van minister van Werk Joëlle Milquet en van minister van Maatschappelijke Integratie Marie Arena, "minder werklozen en meer zelfstandigen", 12 september 2008
- RASKING J., *PWA'ers worden (eventjes) weer werkloos (24 september 2004)*, De Standaard
- 'Samen voor meer banen', Vlaamse Meerbanenplan van de Vlaamse Regering (10 februari 2006)
- Steden- en gemeentenplan Jeugdwerkloosheid, SLN, 2006
- *Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, een inventaris met cijfermateriaal voor 2003*, GOM - West-Vlaanderen, Brugge (maart 2005)
- *Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal voor 2004-2005*, POM West-Vlaanderen, Brugge (april 2007)
- *Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2005-2006*, Vlaamse Regering (20 januari 2005)
- *Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND)*, Studiedienst van de Vlaamse Regering (2006)
- *Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND)*, Studiedienst van de Vlaamse Regering (2007)
- *West-Vlaanderen sociaaleconomisch, feiten en cijfers 2006*, dienst Economie Provincie West-Vlaanderen (2006)

- Websites:
 - www.aandeslag.be
 - www.begeleidwerken.be (platform begeleid werken)
 - www.bw-west.be
 - www.dienstencheques.be
 - www.dekringwinkel.be
 - www.hiva.be
 - www.iedereenwinst.be
 - www.komosie.be
 - www.kringloop.net (Koepel van Vlaamse kringloopcentra vzw)
 - www.meta.fgov.be (Metagids van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg)
 - www.mvovlaanderen.be
 - www.pomwvl.be
 - www.rsz.fgov.be
 - www.rva.be
 - www.slimtewerkstellen.be
 - www.socialeconomy.be
 - www.socialeconomie.be
 - www.sst.be (Koepel sociale werkplaatsen en arbeidszorgcentra)
 - www.startpunt.coop
 - www.steunpuntwse.be
 - www.vdab.be
 - www.verschillenversterken.be
 - www.vlaamsinvoegplatform.be (koepel van de Vlaamse invoegbedrijven)
 - www.vlaanderen.be/werk (Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie)
 - www.vlab.be (Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen)
 - www.vlafo.be
 - www.vosec.be (Vlaams Overleg Sociale Economie & Meerwaardeneconomie)
 - www.werk.be
 - www.west-vlaanderen.be/startcentra
 - www.west-vlaanderen.be/jobcoaching

LIJST MET AFKORTINGEN

AMGH	Arbeidsmarktgehandicapten
APS	Administratie Planning en Statistiek
AZ	Arbeidszorg
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BKO	Buitenschoolse Kinderopvang
BND	Buurt- en Nabijheidsdiensten
BW	Beschutte Werkplaatsen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
DAC	Derde Arbeidscircuit
DAT	Diensten Aanvullende Thuishulp
DBSO	Deeltijds beroepssecundair onderwijs
DC	Dienstencheques
DGWN	Doelgroepwerknemers
EAD	Evenredige Arbeidsdeelname
EAK	Enquête naar de Arbeidskrachten
ESF	Europees Sociaal Fonds
FOD	Federale Overheidsdienst
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HSO	Hoger Secundair Onderwijs
GESCO	Gesubsidieerde Contractuelen
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
IBF	Interdepartementaal Begrotingsfonds
IBO	Individuele Beroepsopleiding
ILO	International Labour Organization
KG	Kansengroepen
KOMOSIE	Koepel van Milieuondernemers in de Sociale Economie
KVK	Koepel van de Vlaamse Kringloopcentra
LDE	Lokale Diensteneconomie
LS	Laaggeschoolden
LSO	Lager Secundair Onderwijs
MTPW	Moeilijk te plaatsen werklozen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PBW	Programma voor de bevordering van de werkgelegenheid in de niet-commerciële sector

PEC	Provinciale Evaluatie Commissie
POD	Programmatorische Overheidsdienst
POM	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
PR	Provinciaal Reglement
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
REC	Regulier Economisch Circuit (= NEC, Normaal Economisch Circuit)
RESOC	Regionaal Economisch Sociaal Overlegcomité
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SE	Sociale Economie
SERR	Sociaal Economische Regionale Raad
SIE	Sociale Inschakelingseconomie, als term
SINE	Sociale Inschakelingseconomie (een Federale tewerkstellingsbevorderende maatregel voor voornamelijk de sociale economie)
SST	Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling
SW	Sociale Werkplaatsen
VAPH	Vlaams Fonds voor Personen met een Handicap (het vroegere VFSIPH)
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VIP	Vlaamse Integratiepremie of Vlaamse Inschakelingspremie
VG	Vlaams Gewest
VOP	Vlaamse Ondersteuningspremie
VTE	Voltijds Equivalenten
VFSIPH	Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (het huidige VAPH)
VLAB	Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen
VOSEC	Vlaams Overlegplatform Sociale Economie en Meerwaardeneconomie
VSWSE	Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie
WEP-plus	Werkervaringsplan-plus
WVL	West-Vlaanderen

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Tabel 27: Doelgroep tewerkstelling in VTE in de sociale inschakelingseconomie en gesubsidieerde diensteneconomie voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2007

Sociale inschakelingseconomie	West-Vlaanderen					Vlaams Gewest				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
Aantal personen tewerkgesteld via PWA	1.375	1.383	1.113	927	831	6.515	6.440	5.201	4.237	3.655
Aantal personen tewerkgesteld via Arbeidszorg (SW + begeleid werken)	58	93	104	115	145	215	315	394	521	639
Subtotaal semiformele sociale tewerkstelling	1.433	1.476	1.216	1.041	976	6.730	6.754	5.596	4.758	4.294
Beschutte werkplaatsen										
- personen met een handicap	3.112	3.258	3.326	3.370	3.445	12.703	12.845	13.191	13.660	14.156
- anderen (zwakke) werknemers (Sine, Activa, MTPW, ...)	263	330	413	446	508	495	537	555	563	692
- Doelgroepwerknemers BW	3.375	3.588	3.739	3.816	3.953	13.198	13.382	13.746	14.223	14.848
Sociale werkplaatsen										
- erkende doelgroepwerknemers	381	434	440	580	637	2.059	2.261	2.307	2.875	3.215
- Doelgroepwerknemers SW	381	434	440	580	637	2.059	2.261	2.307	2.875	3.215
Subtotaal permanent gesubsidieerde tewerkstelling	3.756	4.022	4.179	4.396	4.590	15.257	15.643	16.053	17.098	18.063
invoegbedrijven	64	138	248	389	396	317	677	1.067	1.757	2.127
Subtotaal degressief gesubsidieerde tewerkstelling	64	138	248	389	396	317	677	1.067	1.757	2.127
Art.60§7 OCMW-wetgeving	649	692	692	733	721	2.984	3.384	3.631	4.074	4.143
Art. 61 OCMW-wetgeving	14	19	17	4	8	58	55	40	18	21
Werkervaringsprojecten (WEP+)	370	377	377	718	726	2.290	2.330	2.296	4.603	4.613
GESCO-opleidingsprojecten	163	163	149	142	124	1.424	1.424	1.413	1.686	1.268
Brugprojecten	264	263	270	292	318	992	992	1.048	1.206	1.413
Invoeginterim	5	5	9	4	-	55	36	36	40	-
Activiteitencoöperatieve	7	10	12	12	3	12	14	20	19	24
Subtotaal tijdelijke tewerkstelling	1.472	1.529	1.526	1.905	1.900	7.815	8.235	8.484	11.646	11.482
Tewerkstelling sociale inschakelingseconomie	6.725	7.165	7.169	7.731	7.862	30.119	31.309	31.200	35.259	35.966
Gesubsidieerde diensteneconomie										
Aantal personen tewerkgesteld via BKO	213	249	262	271	274	1.159	1.358	1.447	1.521	1.566
Aantal doelgroepwerknemers tewerkgesteld in projecten lokale diensteneconomie (LDE), via	303	162	131	93	77	775	627	506	607	379
Aantal kansengroepen tewerkgesteld via DC (**)	205	599	1.867	3.271	4.418	1.051	2.366	7.448	15.074	20.764
Totale gesubsidieerde dienstentewerkstelling	721	1.010	2.260	3.635	4.769	2.985	4.351	9.401	17.202	22.709
Totale tewerkstelling kansengroepen in sociale economie, VTE	7.446	8.175	9.429	11.366	12.631	33.104	35.660	40.601	52.461	58.675

BRON: POM West-Vlaanderen, op basis van diverse bronnen

Colofon

De studie werd uitgevoerd door Ilse Van Houtteghem, coördinator sociale economie.

POM West-Vlaanderen, Provinciehuis Olympia, Koning Leopold III-laan 66, 8200 Sint-Andries/Brugge.

Voor vragen, suggesties of opmerkingen: ilse.van_houtteghem@west-vlaanderen.be
of tel.: 050/40 73 57. U kunt de studie (in pdf-versie) ook terugvinden op de website van de
POM West-Vlaanderen www.pomwvl.be.

Copyright: "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, cijfermateriaal 2003-2007" is een uitgave van de POM West-Vlaanderen. Gegevens uit deze publicatie mogen gebruikt worden mits uitdrukkelijke vermelding van de bron.

In deze publicatie streefde de POM West-Vlaanderen naar de meest correcte informatie. Zij kan echter niet aansprakelijk gesteld worden voor informatie van derden en eventuele fysieke vergissingen bij het zetten en drukken van de gegevens.

© September 2008

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
West-Vlaanderen

Provinciehuis Olympia • Koning Leopold III-laan 66 • 8200 Sint-Andries/Brugge
T +32 (0)50 40 31 66 • F +32 (0)50 71 94 06
pom@west-vlaanderen.be • www.pomwvl.be